Alþýðusamband Íslands

FUNDARGERÐ 42. ÞINGS
26.–28. OKTÓBER 2016

100 ára 1916 2016

Alþýðusamband Íslands

Efnisyfirlit

Miðvikudagur 26. október 3

Ávarp forseta ASÍ 3
Ávarp félags- og húsnæðismálaráðherra 10
Ávarp aðstoðarframkvæmdastjóra ITUC 12
Ávarp framkvæmdastjóra NFS 13
Ávarp formanns BSRB 14
Kjörbréfanefnd 15
Afgreiðsla kjörbréfa 16
Kjör starfsmanna þingsins 16
Breytingar á þingsköpum 16
Málefni þingsins – 1. umræða 17
Nýtt samningalíkan á vinnumarkaði 17
Velferð 19
Vinnumarkaðs- og jafnréttismál 20
Mennta- og atvinnumál 21
Tillaga VLFA um nýtt samningalíkan á vinnumarkaði 22
Umræður um málefni þingsins 24
Stefnumótunarvinna á 42. þingi ASÍ – vinnufyrirkomulag 25
Nýtt samningalíkan á vinnumarkaði – málstofa og hópastarf 25
Lagabreytingar – 1. umræða 26
Önnur mál 31

Fimmtudagur 27. október 33

Málstofur og hópastarf 33
Mennta- og atvinnumál 33
Vinnumarkaður og jafnrétti 33
Velferð 33
Skýrsla forseta og reikningar ASÍ og stofnana 33
Panelumræður með fulltrúum stjórnmálaflokka 34
Lagabreytingar 2. umræða og afgreiðsla 34

Föstudagur 28. október 38

Málefni þingsins – 2. umræða – kynning á drögum að ályktunum 38
Kjör forseta ASÍ 38
Kjör varaforseta ASÍ 39
Kosningar til miðstjórnar 39
Málefni þingsins – 2. umræða kynning á drögum að ályktunum, framhald 39
Kosningar - framhald 39
Málefni þingsins – 2. umræða og afgreiðsla 40
Nýtt samningalíkan á vinnumarkaði 40
Atvinnu- og menntamál 44
Vinnumarkaðurinn og jafnrétti 46
Velferð 49
Önnur mál 50

Þingfulltrúar á 42. þingi ASÍ 2016 52

Breytingar á þingfulltrúum frá 26.–28. október 2016 57

Viðaukar – niðurstöður hópavinnu 60

Samningamódelið *..... 60*
Velferð *..... 74*
Atvinnulíf og menntun *..... 83*
Vinnumarkaður og jafnrétti *..... 99*

MIÐVIKUDAGUR 26. OKTÓBER

42. þing Alþýðusambands Íslands var haldið á Hótel Nordica, Reykjavík 26.–28. október 2016.

Þingið hófst kl. 10.00.

Við upphaf þingsins söng Valdimar Guðmundsson nokkur lög við undirleik Ásgeirs Aðalsteinssonar.

Ólafía B. Rafnsdóttir,1. varaforseti ASÍ, þakkaði fyrir sönginn og bauð **Gylfa Arnbjörnssyni,** forseti ASÍ, að setja þingið.

Ávarp forseta ASÍ

„Ágætu félagar, góðir gestir, velkomin á 42. þing ASÍ sem haldið er á 100 ára afmælisári sambandsins. Af því tilefni ákváðum við að bjóða heldur fleiri gestum að vera viðstöddum setningu og upphaf þingsins en venja er og býð ég ykkur öll hjartanlega velkomin.

Við minntumst aldarafmælis sambandsins á sjálfan afmælisdaginn þann 12. mars, þar sem áherslan var lögð á að gera þetta með gleðilegum og skemmtilegum hætti, því það er ekki óalgengt að birtingarmynd verkalýðshreyfingarinnar og forystumanna hennar sé fólk sem er mikið niðri fyrir því verkalýðsbaráttan er okkur hjartans mál og stutt í heitar tilfinningar. Minnug þess að það er fátt sem sameinar fólk jafnvel og söngur – og sigrar okkar hafa jú ávallt byggt á samstöðunni – lá beint við að halda upp á afmæli ASÍ með tónleikum og það gerðum við samtímis á fjórum stöðum á landinu laugardaginn 12. mars, í Hörpu hér í Reykjavík, í Edinborgarhúsinu á Ísafirði, í Hofi á Akureyri og Egilsbúð í Neskaupstað.

Fyrir utan söng og skemmtun var það vilji okkar í miðstjórn ASÍ að láta aldarafmælið snúast um innihald og árangur þessarar 100 ára baráttu launafólks fyrir jöfnuði og jöfnum tækifærum. Við höfum með útgáfu á sögu ASÍ, samstarfi við Þjóðminjasafnið um veglega ljósmyndasýningu og opnum degi í Árbæjarsafninu reynt að draga upp skýra mynd af ólíkum störfum alþýðufólks og baráttu þess fyrir réttindum og bættum lífskjörum í heila öld. Saga Íslands er saga þessa fólks og baráttu þess.

Góðir félagar.
Ef við reynum eitt augnablik að sjá fyrir okkur aðstæður íslenskrar alþýðu í upphafi síðustu aldar, þegar mikil umbrot áttu sér stað í íslensku samfélagi. Vistarbandið illræmda var afnumið 1894, lög um greiðslu launa í lögeyri voru innleidd um aldamótin og mikil uppbygging var í fiskvinnslu, iðnaði hvers konar og þjónustu og afgreiðslu – stétt öreiga og auðvalds varð til með tilheyrandi hagsmunaárekstrum.

Líkt og í nágrannalöndunum fann verkafólk til vanmáttar síns í samskiptum við atvinnurekendur og leitaði leiða til að mynda mótvægi við ægivald auðvaldsins með stofnun verkalýðsfélaga til að sameinast um kjör sín.

Hluti af þessum umbrotum í samfélaginu voru einnig átök á hinu pólitíska sviði. Þjóðin var smátt og smátt að öðlast fullveldi eftir árhundraða baráttu, en fullveldisbaráttan hafði einokað hina pólitísku umræðu þar sem ólíkir hagsmunir höfðu lítið komist að. Með uppvexti fjölmennrar stéttar verkamanna fór innihald hinnar pólitísku umræðu einnig að breytast. Í þessu samhengi er rétt að hafa í huga, að árið 1915 voru það ekki bara konur sem fengu kosningarétt, sem var auðvitað mikilvægur og merkur áfangi í réttindabaráttu kvenna, heldur fékk alþýða karla og kvenna einnig kosningarétt. Þetta lagði grunninn að allt annars konar pólitísku landslagi hér á landi og nýir flokkar skutu rótum.

Mér finnst full ástæða til að minna á það, nú í aðdraganda alþingiskosninga, að það er jafn mikilvægt í dag og það var fyrir 100 árum að almennt launafólk eigi sinn málsvara sem ver hagsmuni þess, standa vaktina bæði á vinnumarkaði í samskiptum við fyrirtækin en líka á hinum pólitíska vettvangi og í samfélagsumræðunni. Það er dapurlegt að horfa upp á það, aftur og aftur, að það

virðist auðveldara að standa vörð um sérhagsmuni á Alþingi heldur en almannahagsmuni og því full ástæða til að skora á frambjóðenda til Alþingis að gefa þessu gaum og hvetja þá sem síðan setjast á þing í framhaldinu til að breyta þessu.

Við stofnun Alþýðusambandsins, árið 1916, þótti eðlilegt að verkalýðshreyfingin stæði samhliða að stofnun pólitísks vettvangs til að berjast fyrir hagsmunum sínum, Alþýðuflokknum. Því eiga Alþýðusambandið og Alþýðuflokkurinn, og jafnaðarmannahreyfingin í heild sinni, sameiginlegt upphaf, og sameiginlegan afmælisdag.

Ég er hins vegar þeirrar skoðunar að það hafi verið heillaspor fyrir samtökin og verkalýðsbaráttuna, að aðskilja flokk og hreyfingu árið 1940. ASÍ væri í dag ekki það afl sem það er, með meira en 115 þúsund félagsmenn og yfir 90% þátttöku í stéttarfélögum, ef svo hefði ekki verið. Þótt við séum ekki stór í alþjóðlegu samhengi vil ég leyfa mér að fullyrða að við erum heimsins sterkasta verkalýðshreyfing sem sinnir bæði mikilvægri hagsmunabaráttu í samskiptum við atvinnurekendur og stjórnvöld, en einnig beinni þjónustu og sjálfseflingu okkar félagsmanna daglega. Það breytir því ekki, eins og ég sagði áðan, að almennt launafólk þarf enn þann dag í dag á öflugum málsvara að halda á hinu pólitíska sviði.

Ég held að það hljóti að vera hverjum manni ljóst sem skoðar sögu 20. aldar á Íslandi, að hlutur verkalýðshreyfingarinnar og Alþýðusambandsins í mótun samfélagsins, þess velferðarkerfis og þeirra lífskjara sem við búum við í dag er bæði stór og hann er mikilvægur. Í dag erum við hér saman komin, fulltrúar þessara ríflega 115.000 félagsmanna Alþýðusambandsins, til þess að hefja kyndil þessarar baráttu á loft enn einu sinni. Það er á okkar ábyrgð að sameinast um framtíðarsýn byggða á hugsjónum verkalýðshreyfingarinnar og ákveða næstu skref í baráttunni fyrir hagsmunum launafólks.

En ágætu félagar.
Ef það er eitthvað sem er rauður þráður í baráttu Alþýðusambandsins sl. 100 ár, fyrir utan kjarabaráttuna sjálfa auðvitað, þá eru það húsnæðismálin. Öruggt húsnæði á viðunandi kjörum er grundvallar mannréttindi og launafólk hefur frá upphafi beitt verkalýðshreyfingunni – og þá einkum Alþýðusambandinu – til þess að berjast fyrir úrbótum í húsnæðismálum, því þau hafa aldrei komið átakalaust. Það er því mikið ánægjuefni að okkur hafi tekist á aldarafmælinu að fá í gegn nýja löggjöf um verulega niðurgreiðslu á stofnkostnaði almennra íbúða til að leysa húsnæðisvanda tekjulægri heimila, ásamt skuldbindingu stjórnvalda um fjármagn til að byggja allt að 2300 íbúðir á næstu fjórum árum, þótt við séum staðfastlega þeirrar skoðunar að meira þurfi til!
Miðstjórn ASÍ fannst einnig við hæfi að horfa til húsnæðismála þegar við veltum því fyrir okkur hvað væri viðeigandi gjöf sambandsins til félagsmanna í tilefni afmælisins, en á fundi sínum þann 3. mars sl. ákvað miðstjórn ASÍ að sambandið myndi standa fyrir stofnun almenns íbúðafélags með því að leggja fram stofnfé og leita til aðildarfélaga ASÍ um að veita íbúðafélaginu fjárhagslegan stuðning í upphafi til að treysta framgang verkefnisins. Það var einnig ánægjulegt að félagar okkar í BSRB ákváðu að leggja sitt á vogarskálarnar og gerðust stofnaðilar með okkur að þessu félagi í sumar. Nú getum við hætt að tala um húsnæðisvanda þessa hóps og ráðist af krafti gegn honum með framkvæmdum. Við höfum hins vegar ennþá verk að vinna við að koma á nýju húsnæðislánakerfi að danskri fyrirmynd – kerfi sem tryggir almenningi hagstæðari og réttlátari lánaskilmála – og er það mál á dagskrá þessa þings.

En kæru félagar.
Á undanförnum árum hefur verið meiri ólga og tíðari deilur á vinnumarkaði en við höfum séð um árabil. Á síðasta þingi okkar stóðum við frammi fyrir mjög alvarlegri stöðu, en aðildarsamtök ASÍ og BSRB höfðu gengið til samninga á forsendum stöðugleika í ársbyrjun 2014. Reyndar tókst að koma verðbólgunni niður fyrir verðbólgumarkmið Seðlabankans, þar sem hún hefur verið síðan, en fljótlega í

kjölfar þeirra samninga sneru fyrst ríkisvaldið og sveitarfélögin og síðar atvinnurekendur við blaðinu og sömdu um launahækkanir við aðra hópa sem voru langt umfram það sem almennt launafólk hafði fengið. Skyndilega hafði orðið til ný launastefna fyrir háskólamenn, kennara og lækna sem mótaði nýjan farveg fyrir þá samninga, sem fylgdu í kjölfarið, þar sem hugtakið ,,leiðrétting" var lagt til grundvallar án tillits til efnahagslegra aðstæðna. Í ályktun síðasta þings okkar gerðum við viðsemjendum okkar og stjórnvöldum það ljóst, að aðildarsamtök ASÍ myndu ekki una því að launafólki sé mismunað með þessum hætti. Það mun aldrei gerast í þessu landi að almennt launafólk beri eitt ábyrgð á stöðugleika efnahagsmála og lágri verðbólgu, á meðan aðrir sækja sér aukinn kaupmátt með meiri launahækkunum.

Vorið 2015 stóðum við því í einhverjum þeim erfiðustu kjarasamningum sem hreyfingin hefur staðið frammi fyrir um árabil. Ég leyni ekki þeirri skoðun minni, að ég hefði viljað sjá meiri samstöðu innan okkar raða í þeirri glímu, og áður en yfir lauk þurftum við að kalla félagsmenn okkar til aðstoðar með boðun víðtækra verkfalla. Því miður urðu þeir samningar sem gerðir voru í maí og júní ekki grunnur að sátt á vinnumarkaði, verkföll háskólamanna og hjúkrunarfræðinga héldu áfram og svo fór að Alþingi setti lög sem bannaði verkföllin og setti lausn deilunnar í gerðardóm.

Þegar niðurstaða gerðardóms lá fyrir – en hann tók sín viðmið í þeim samningum sem ríkið hafði gert við m.a. framhaldsskólakennara og lækna – var ljóst að það stefndi í mikið óefni á vinnumarkaði. Ósamið var við stóra hópa hjá ríki og sveitarfélögum og forsendur kjarasamninganna á almennum vinnumarkaði frá því um vorið voru brostnar. Það var við þessar aðstæður, að forystumenn heildarsamtaka á vinnumarkaði settust niður og freistuðu þess að ná sátt um þróun kjaramála, bæði í bráð m.t.t. gildandi kjarasamninga en einnig með langtímahagsmuni að leiðarljósi með viðræðum um mótun nýs samningalíkans fyrir íslenskan vinnumarkað – svokölluð salek umræða. Fulltrúar launagreiðenda lýstu sig reiðubúna til þess að leggja niðurstöður gerðardóms til grundvallar sameiginlegri launastefnu til ársloka 2018 gegn því að samtök launafólks samþykktu meginstoðir nýs samningalíkans sem byggi í grundvallaratriðum á þeim vinnubrögðum sem víðtæk sátt hefur verið um á hinum Norðurlöndunum um árabil.

Góðir félagar.
Áður en ég held lengra vil ég aðeins staldra við hugmyndina um norræna samfélagsmódelið sem hér verður til umræðu og sífellt er vitnað til. Það módel varð til við svipaðar aðstæður og þær sem við glímum nú við, bæði á vinnumarkaði og í samfélaginu í heild. Þar höfðu menn um árabil glímt við vanda ósamstæðrar hagstjórnar og innbyrðis ágreining á vinnumarkaði, þar sem lítil innistæða var oft fyrir þeim launahækkunum sem samið var um og hurfu síðan jafn óðum með breytingum á gengi og verðlagi. Ég held að okkur sé nauðsynlegt að horfast í augu við þá staðreynd, að það er mörgu um að kenna hversu illa okkur Íslendingum hefur gengið að tryggja varanlegan stöðugleika í efnahags- og félagsmálum. Undanfarið ár höfum við aflað okkur upplýsinga, bæði með heimsóknum, skýrsluskrifum og samtölum, um afstöðu og aðstæður félaga okkar á hinum Norðurlöndunum. Ég leyfi mér að fullyrða, að þótt vissulega séu ýmis vandamál sem koma upp í samskiptum á vinnumarkaði hjá frændum okkar, er það einróma afstaða þeirra að með þessu samningalíkani hafi þeim tekist að auka kaupmátt meir og bæta lífskjör betur, við skilyrði lágrar verðbólgu og lágra vaxta, en dæmi eru um í sögunni. Af þeim ástæðum vilja þeir ekki hverfa frá þessari samningaaðferð.

Ef okkur á að takast að ná tökum á þessu hér á landi, verður það ekki gert nema sem samvinnuverkefni á breiðum vettvangi. Stjórnmálin og vinnumarkaðurinn í samstarfi við Seðlabankann verða að taka höndum saman og endurskoða samskipti og hlutverkaskiptingu varðandi lykilþætti bæði efnahagsmála og félags- og velferðarmála. Það eru ótal mörg atriði sem við þurfum að huga að áður en hægt er að taka upp svona samningalíkan og ég ætla að leyfa mér hér við setningu þingsins að tæpa á nokkrum, en það er eitt atriði sem öllu máli skiptir. Þegar öllu er á

botninn hvolft er TRAUST á milli aðila lykilforsenda þess að hægt verði að fara þessa leið, traust á milli viðsemjenda, traust og samstaða innan verkalýðshreyfingarinnar, traust á milli vinnumarkaðar og stjórnmálanna, ekki bara meirihluta heldur allra flokka, og síðast en ekki síst traust á milli stjórnenda og starfsmanna fyrirtækja og stofnana til að geta fylgt þessari aðferðafræði eftir.

Það hefur verið skýr afstaða Alþýðusambandsins að ekki er hægt að nálgast umræðuna um nýtt og breytt samningalíkan í einhverju tómarúmi, heldur verður að setja það í samhengi við allt samfélagsmódelið. Það er engin tilviljun að í okkar stjórnarskrá eru tvær tegundir félagasamtaka, sem njóta sérstakrar verndar, en það eru stjórnmálaflokkar og stéttarfélög. Ástæðan er einföld, innan veggja þessara félagasamtaka kraumar almannaviljinn. Að sama skapi er enginn vafi á því að norræna samfélagsmódelið hefur bæði leitt til réttlátari skiptingu þjóðarkökunnar og meiri kaupmáttaraukningar en raunin hefur verið hér á landi. Geta litlu opnu norrænu markaðshagkerfanna til að sameina jöfnuð og hagkvæmni byggir á samspili þeirra þriggja stoða, sem saman mynda það þríeyki sem einkennir norræna samfélagsmódelið. Þessar stoðir eru efnahagslegur stöðugleiki sem byggir á skýrri og ábyrgri hagstjórn, félagslegur stöðugleiki með sterku velferðarkerfi og vel skipulagður vinnumarkaður með ábyrgt og agað samningalíkan. Saman styðja aðilar vinnumarkaðar, stjórnvöld og Seðlabankinn við markmiðið um efnahagslegan og félagslegan stöðugleika.

Ef við byrjum á hagstjórninni, þá verður launafólk að geta treyst því að stjórnvöld og Seðlabanki hafi það sem meginmarkmikið hagstjórnar að jafna hagsveiflur með samstilltu átaki, þar sem markmið peningastefnunnar er að tryggja stöðugt gengi og lága vexti og ríkisfjármálanna að axla ábyrgð á því að jafna hagsveiflur. Langtímaáætlun í ríkisfjármálum þarf að hvíla á traustum tekjustofnum og réttlátu skattkerfi. Markmið um hátt atvinnustig þarf að vera í öndvegi og byggja á virkri atvinnustefnu sem styður markmið um góð og vel launuð störf. Hér þarf því að skapa þverpólitíska sátt milli stjórnmálaflokkanna um megináherslur í stjórn efnahagsmála, bæði ríkisfjármála og peningamála, en vinnumarkaðurinn verður að sama skapi að haga sínum samningum í samræmi við þessi sömu markmið. Ósamræmi í stjórn efnahagsmála hefur iðulega leitt til hækkunar á raungengi íslensku krónunnar þannig að það verður ekki í neinu samræmi við undirliggjandi aðstæður í útflutnings- eða samkeppnisgreinum. Það gengur alls ekki upp að ætlast til þess að launafólk semji á grundvelli traustrar samkeppnisstöðu útflutnings- og samkeppnisgreina ef Seðlabankinn eyðileggur hana með framgöngu sinni í vaxta- og gengismálum eða ríkisstjórnin með óábyrgri hagstjórn. Afleiðingin hefur iðulega verið mikill viðskiptahalli og skuldasöfnun í útlöndum, sem á endanum hefur kallað á gengisfellingu krónunnar, með tilheyrandi verðbólguskoti, lækkun raunlauna og eignaupptöku gagnvart almenningi.

Það er engin launung á því að efnahagslegur stöðugleiki gerir kröfu um mikinn sveigjanleika fyrirtækja til að geta lagað sig að síbreytilegum aðstæðum á markaði, einfaldlega vegna þess að það eru takmörk fyrir því hvað stjórnmálin eða Seðlabankinn geta áorkað með því að jafna sveiflur í hagkerfinu. Frá sjónarhóli verkalýðshreyfingarinnar hlýtur forsenda slíks sveigjanleika fyrirtækjanna hins vegar að vera að launafólk búi við félagslegt öryggisnet til að mæta afleiðingum breyttra aðstæðna. Þannig verður félagsmönnum okkar að vera tryggð bæði afkoma og þjónusta t.d. við atvinnumissi, veikindi, slys og barnsfæðingar eða fái tækifæri til endur- og símenntunar á síbreytilegum vinnumarkaði.

Ég nefni þetta hér vegna þess að um þetta atriði hefur verið deilt. ASÍ neitaði ásamt BSRB að skipa fulltrúa í þjóðhagsráð í sumar þrátt fyrir að kveðið væri á um stofnun þess í rammasamkomulaginu, vegna þess að ekki var vilji til þess að fjalla um félagslega stöðugleikann til jafns við þann efnahagslega. Við höfum hafið samtalið við forystumenn allra stjórnmálaflokka um stefnumörkun um brýnustu úrlausnarefni í velferðar- og félagsmálum en án niðurstöðu. Það er afar mikilvægt að stjórnmálin geri sér grein fyrir því að okkur er full alvara í kröfu okkar um að setja þessa hluti í samhengi.

Alþýðusambandið vill samfélag jafnréttis og jafnra tækifæra þar sem öllum er tryggð mannsæmandi afkoma og réttur til heilbrigðisþjónustu, menntunar og velferðar. Við viljum ræða þetta í samhengi við nýtt samningalíkan, því launafólk verður að geta treyst því að stjórnvöld forgangsraði í þágu velferðar og tryggi til þess fjármagn með réttlátu skattkerfi. Ég minni á að í rammasamkomulaginu frá síðasta ári er þetta samhengi dregið upp með nokkuð skýrum hætti. Um þetta þarf að ríkja breið sátt og skilningur milli stjórnmálanna og vinnumarkaðarins. Við köllum þetta félagslegan stöðugleika – og teljum að of langt hafi verið gengið í skattalækkunum gagnvart tekjuhæsta hluta þjóðarinnar þannig að mikilvæg velferðarverkefni á borð við húsnæðismál, heilbrigðismál, öldrunarþjónustu, velferð og jafnræði á vinnumarkaði eru í uppnámi og verulega vanfjármögnuð. Ég vil leyfa mér að halda því fram, að samstaða um úrlausn þessara mála á næstu árum getur orðið mikilvægur liður í að skapa sátt um nýtt samningalíkan, ef rétt er að málum staðið. Stjórnvöld og fyrirtæki verða að axla sinn hluta ábyrgðarinnar á efnahagslegum stöðugleika og viðurkenna í framkvæmd að honum fylgi félagslegur stöðugleiki og velferð. Þetta er hvor sín hliðin af sama pening, annað verður ekki án hins!

En ágætu félagar.
Ég geri mér grein fyrir því að þetta eru margir fyrirvarar og mörg ef, en ef við gefum okkur að sátt náist um þessar lykilforsendur félagslegs og efnahagslegs stöðugleika, hvað er það sem einkennir þá þetta norræna samningalíkan, hverjar voru þessar stoðir sem lágu til grundvallar rammasamkomulaginu frá því í október á síðasta ári?

Í sem stystu máli hafa norrænu samningalíkönin verið það sem kallað er miðstýrð dreifstýring.

Þau eru miðstýrð hvað varðar ákvarðanir um kostnaðarsvigrúm kjarasamninga – en umfang þess ræður úrslitum um getu Seðlabankans til að halda vöxtum lágum og genginu stöðugu og þar með verðbólgunni lágri. Frændur okkar á Norðurlöndunum tala gjarnan um að þessi þáttur kjarasamninga snúist um almannaheill – að það séu hagsmunir heildarinnar að verðlag sé stöðugt og vextir lágir og því verði allir að leggja sitt af mörkunum til að ná slíkum stöðugleika og viðhalda honum. Þetta var m.a. áhersla okkar við gerð þjóðarsáttarsamninganna á sínum tíma og um þetta höfum við ítrekað ályktað á vettvangi ASÍ að við ætlum okkur ekki að fara þá leið ein. Breið samstaða er um það á hinum Norðurlöndunum, að kostnaðarsvigrúm atvinnulífsins til kjarabreytinga er skilgreint út frá samkeppnisstöðunni gagnvart helstu viðskiptalöndum.

Í framkvæmd er það gert þannig að fulltrúar stéttarfélaga starfsmanna þeirra fyrirtækja, sem framleiða vöru og þjónustu til útflutnings eða eru í beinni samkeppni við innflutning, semja fyrst og ákvarða þannig kostnaðarsvigrúmið. Innan raða Alþýðusambandsins væru talsmenn allra helstu hópa hjá okkur við þetta samningaborð. Jafnframt er breiður skilningur á því og samstaða um það að sú niðurstaða leggur línurnar fyrir aðra hópa til að tryggja jafnræði, því annars myndi sá hópur sem á undan fer og tryggir forsendur stöðugleikans bera minnst úr býtum! Ástæðan fyrir því að þessi stéttarfélög semja fyrst og leggja línurnar er í sjálfu sér ekki flókin. Ef kostnaðarhækkanir verða meiri en samkeppnisstaða fyrirtækjanna leyfir eru allar líkur á því að fyrirtækin missi markaði, tapi verkefnum, og þurfi í framhaldinu að fækka starfsmönnum eða draga úr vinnu, því genginu er haldið stöðugu og samkeppnisstaðan verður því ekki bætt með gengisfellingu. Starfsmenn þessara fyrirtækja þurfa þannig að þola með beinum hætti afleiðingar samninganna og því má að sumu leyti segja að forgangur þeirra við að leggja línuna byggi á ákaflega lýðræðislegum rökum.

Dreifði hluti þessa samningalíkans – sá hluti sem lítið hefur fengist ræddur í umræðunni hér á landi en er engu að síður hluti af rammasamkomulaginu frá síðasta ári – byggir á því að miðlægi hlutinn er einungis rammasamkomulag um ,,kostnaðarhækkanir'' en ekki endilega ,,launahækkanir''. Nú kann einhver að

spyrja hvaða munur sé þarna á og það kemur ekki á óvart. Norræna samningamódelið byggir nefnilega á því að hin eiginlega launasetning er ekki lengur miðlæg í hendi stéttarfélaga, landssambanda þeirra og þaðan af síður heildarsamtaka í viðræðum við atvinnugreina- eða heildarsamtök atvinnurekenda, heldur fer launasetningin að mestu leyti fram úti í fyrirtækjunum í staðbundnum og beinum samskiptum starfsmanna og trúnaðarmanna þeirra við stjórnendur fyrirtækjanna. Ef þessi breyting á samskiptum á vinnumarkaði næðist í gegn, væri þetta einhver mesta kerfisbreyting, já og lýðræðisbreyting á vinnumarkaði frá upphafi. Við skulum gera okkur grein fyrir því að þessar breytingar munu vafalaust gerast í hægum skrefum meðan við erum að læra á þetta, bæði við í verkalýðshreyfingunni, okkar félagsmenn, svo ég tali nú ekki um fyrirtækin og samtök þeirra. Þegar Danir fóru inn í þetta kerfi árið 1987 var tæplega helmingur sambandsins á taxtalaunasamningum en þetta hlutfall er víst í dag komið undir 10%. Með þessu fyrirkomulagi væri í fyrirtækjum þar sem vel gengur hægt að ganga lengra í hækkun launa en almennt gerist og jafnframt er hægt að ganga lengra í launahækkunum, ef samið er um hagræðingu, framleiðni eða ábataskipti á móti. Sem dæmi má nefna að ef samið er um 2% launakostnaðarramma og hagræðing innan fyrirtækisins skilar 3% sparnaði, getur launahækkunin orðið 5% án þess að ástæða sé til að hafa áhyggjur af verðlagi, gengi eða fjölda starfa. Þetta er í rauninni kjarninn í norræna samfélags- og efnahagsmódelinu og meginástæða þess að Norðurlöndin geta greitt hæstu launin en verið á sama tíma meðal samkeppnishæfustu þjóða!

En góðir félagar.
Norræna samningalíkanið gengur lengra, því það byggir á mjög ríkri samkennd og sameiginlegum skilningi á því að jafnræði þurfi að vera á milli hópa m.t.t. þróunar kjara. Þetta er til þess að verja grundvöll líkansins og endurnýja í sífellu tilvist þess – ekkert gerist af sjálfu sér heldur vegna þess að menn vilja það! Þegar frændur okkar tóku þetta samningalíkan upp – á svipuðum tíma og við gerðum þjóðarsáttarsamningana árið 1990 – stóðu þeir í rauninni frammi fyrir ámóta ,,deilum'' á vinnumarkaði hvað varðar mismunandi lífeyrisréttindi og áhrif misskiptingar á launaskriðið. Þetta reyndum við að endurspegla í ramma-samkomulaginu frá síðasta ári, en lykilforsendur samkomulagsins eru ákvæði um jöfnun lífeyrisréttinda og trygging taxtalaunahópa á opinberum og almennum vinnumarkaði fyrir því að sitja ekki eftir í launaskriði.

Aftur var það þannig líkt og í ársbyrjun 2014 að aðildarfélög ASÍ og BSRB samþykktu að feta þetta einstigi saman í viðræðum við okkar gagnaðila og undirrituðu rammasamkomulagið í október á síðasta ári, en félögin að baki Kennarasambandinu og BHM treystu sér ekki í vegferðina vegna ágreinings eða efasemda um lausn lífeyrismálanna.

Jöfnun lífeyrisréttinda hefur reyndar verið til umfjöllunar býsna lengi og í sjálfu sér breið samstaða um framtíðarskipan lífeyrismála. Vandinn hefur snúið að því hvernig við förum frá núverandi kerfi og yfir í þessa framtíðarskipan. Í rammasamkomulaginu reyndum við að setja niður vegstikur á þeirri leið sem hvor aðili þyrfti síðan að semja sig að. Aðildarfélög ASÍ sömdu við atvinnurekendur í janúar á þessu ári um að breyta almenna lífeyriskerfinu að þessari framtíðarskipan með hækkun iðgjalda í lífeyrissjóð úr 12% í 15,5%. Ráðstöfuðum við hluta af okkar launakostnaðarsvigrúmi samkvæmt rammasamkomulaginu til þess og fengum minni beinar launahækkanir sem því nam. Samtök opinberra stafsmanna hafa síðan átt í viðræðum við fulltrúa fjármálaráðherra og sveitarfélaga um aðlögun opinbera kerfisins að þessari framtíðarskipan lífeyrismála. Ég held að allir geri sér grein fyrir því að þetta hafa verið erfiðar viðræður. Við höfum ekki verið beinir aðilar að þessum viðræðum, þó ljóst sé að niðurstaða þeirra geti ekki orðið til í einhverju tómarúmi. Vinna við mótun samningalíkans hefur m.a. dregist verulega vegna þessara tafa, en upphaflega stóð til að ljúka þeim fyrir lok janúar. Það var því mikið fagnaðarefni þegar tilkynnt var í september að náðst hefði samkomulag ríkisins og sveitarfélaganna við samtök opinberra starfsmanna um lífeyrismál og við blasti að

heildarsamtök launafólks í landinu gætu sameinast í viðræðum við gagnaðila okkar og stjórnvöld um ekki bara nýtt samningalíkan heldur einnig nýtt og breytt samfélagsmódel. Samninganefnd ASÍ var kynnt þetta samkomulag og taldi efni þess vera í samræmi við það sem um hafði verið rætt og að hafi verið stefnt.

Það voru því að sama skapi gríðarleg vonbrigði þegar í ljós kom grundvallar ágreiningur milli samningsaðilanna um hvað hefði verið samið þegar ríkisstjórn lagði fram frumvarp til laga um breytingar á A-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og ekki alveg ljóst hvernig eigi að leysa úr þeim ágreiningi. Eins og áður sagði vorum við ekki beinir aðilar að þessum viðræðum og eigum því í nokkrum vanda með að átta okkur á stöðunni, einkum þegar orð standa gegn orði milli samningsaðila. Hvað sem öðru líður, treysti fjármálaráðherra sér ekki til þess að fylgja þessu máli eftir á Alþingi í ágreiningi við samtök opinberra starfsmanna hér í aðdraganda kosninga. Miðstjórn ASÍ brást hins vegar mjög harkalega við þegar stjórnvöld kynntu áform um að ekki bara þvinga fram hækkun lífeyristökualdurs almennings í 70 ár á sama tíma og verja átti 65 ára lífeyristökualdur alþingismanna og opinberra starfsmanna, heldur átti að hraða breytingunni úr 24 árum í 12 ár. Það er alveg ljóst að ef til þessa hefði komið hefði það eitt og sér leitt til mikilla átaka og sem betur fer féllst bæði ríkisstjórn og Alþingi á rök okkar fyrir því að þessi mál verði að haldast í hendur – jöfnun lífeyrisréttinda og breytingar á lífeyristökualdri í almannatryggingakerfinu.

Eftir stendur að ekki hefur náðst samkomulag um jöfnun lífeyrisréttinda og þar með fellur vilyrði fyrir því að taxtalaunahópar á opinberum vinnumarkaði njóti launa-skriðstryggingar. Frá okkar sjónarhóli er það alveg skýrt, að forsenda fyrir því að hægt verði að skapa sátt á vinnumarkaði um nýtt og breytt samningalíkan er, að það verði að vera jafnræði milli hópanna varðandi lífeyrismál og launaskrið. Nú er því mikil óvissa um framvindu þessara mála. Stjórnir bæði Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og Brúar – lífeyrissjóðs starfsmanna sveitarfélaga, hafa þegar ákveðið að að óbreyttu munu iðgjöld til þeirra hækka um 3,6%–4,8% frá og með 1. janúar nk. Verði það niðurstaðan blasir tvennt við. Draumur okkar um jöfnun lífeyrisréttinda fer enn einu sinni fyrir bí – og þar með forsendan fyrir áframhaldandi viðræðum um nýtt samningalíkan – og jafnframt munu forsendur okkar kjarasamninga sem koma til endurskoðunar í febrúar á næsta ári bresta.

Góðir félagar.
Það er við þessar aðstæður sem við ætlum hér á þessu þingi að ræða stefnu okkar og stöðu til næstu tveggja ára. Við höfum annars vegar fyrir okkur það verkefni að ræða kosti og galla norræna samningalíkansins – líkans sem tryggt hefur frændum okkar meiri kaupmátt og betri lífskjör við skilyrði lágrar verðbólgu og lágra vaxta – en okkur hefur auðnast, og ákall okkar til stjórnmálanna um að slíkt líkan verði reist á forsendum félagslegs og efnahagslegs stöðugleika. Í þeirri umræðu er mikilvægt að hafa eitt skýrt leiðarljós og það er að nýtt og breytt samningalíkan er ekki markmið í sjálfu sér, heldur einungis verkfæri til að ná því markmiði sem sameinar okkur í eina órofna heild, það að bæta stöðugt lífskjör okkar félagsmanna og tryggja kröfu þeirra um jöfnuð og jafnræði. Hins vegar þurfum við að ræða opinskátt þá stöðu sem upp er komin. Viðræðum heildarsamtakanna á vinnumarkaði í Salek hópnum hefur verið slegið á frest og að óbreyttu stefnir í forsendubrest okkar kjarasamninga. Við gætum verið komin í deilu við okkar viðsemjendur þegar á næsta ári í viðleitni okkar að standa vörð um hagsmuni félagsmanna aðildarfélaga ASÍ. Hætt er við að sú deila verði býsna hörð og langvarandi og kalli á mikla samstöðu innan okkar raða. Verum því minnug þess að afl okkar felst í samstöðunni, það er með henni sem við getum haldið áfram að breyta þessu þjóðfélagi til betri vegar.

Ég óska ykkur og okkur öllum velfarnaðar á þessu þingi og segi 42. þing Alþýðusambands Íslands sett."

Framsögur gesta

Ólafía B. Rafnsdóttir bauð félags- og húsnæðismálaráðherra, **Eygló Harðardóttur**, velkomna til þingsins.

Ávarp félags- og húsnæðismálaráðherra

„Háttvirta samkoma, góðir gestir.

Fyrst af öllu vil ég óska ykkur til hamingju með 42. þing Alþýðusambands Íslands sem hér er að hefjast undir fyrirsögninni; ***Samstaða í 100 ár – sókn til nýrra sigra.*** *Það felst í þessari yfirskrift þingsins kraftur, saga og bjartsýni til framtíðar. Mér finnst þetta flott og viðeigandi. ASÍ hefur minnst 100 ára afmælis síns með ýmsum hætti á árinu, enda mikil saga og merk að baki. Margir sigrar hafa sannarlega unnist sem vert er að minnast – en mestu skiptir þó hvað framundan er, verkefnin sem þarf að leysa og nýjar áskoranir sem framtíðin ber óhjákvæmilega með sér. Í þeirri vinnu eigum við að sjálfsögðu að færa okkur söguna í nyt og læra af því sem vel hefur tekist og mestum árangri skilað til að auka velferð almennings og vinnandi fólks í landinu.*

Það kemur tæpast neinum á óvart þótt ég geri hér húsnæðismál að sérstöku umtalsefni, en almennt húsnæðisöryggi er á öllum tímum ein af grunnforsendum velferðar hvers samfélags. Verkalýðshreyfingar víða um Evrópu voru drifkraftur að baki uppbyggingu félagslegs húsnæðis í Evrópu í byrjun tuttugustu aldarinnar. Þessara áhrifa gætti líka hér, þótt hér væri áherslan á eignaríbúðir en ekki leiguíbúðir líkt og víðast annars staðar.

Þegar ég tók við embætti ráðherra og fékk húsnæðismálin í minn hlut var mér ofarlega í huga hvort og hvernig mætti hagnýta fyrri reynslu til að stuðla að uppbyggingu á hagkvæmu húsnæði með viðráðanlegum kjörum fyrir efnaminni einstaklinga og fjölskyldur. Í því sambandi horfði ég m.a. til svokallaðs júlísamkomulags frá árinu 1965 þar sem í tengslum við gerð kjarasamninga var gerð áætlun um uppbyggingu um 1.250 íbúða í Reykjavík.

Í lok maí á síðasta ári kynnti ríkisstjórnin ráðstafanir í tengslum við gerð kjarasamninga á almennum vinnumarkaði. Þar var m.a. kveðið á um uppbyggingu 2.300 leiguíbúða í nýja almenna íbúðakerfinu með stofnframlögum ríkis og sveitarfélaga, lækkun byggingarkostnaðar, stuðning við fyrstu íbúðakaup fólks og húsnæðisbætur í þágu efnaminni leigjenda. Þessi ákvörðun stjórnvalda var tekin í samvinnu við sveitarfélögin og aðila vinnumarkaðarins – og varðaði veginn fyrir samþykkt þeirra frumvarpa um húsnæðismál sem ég lagði fram á Alþingi og eru nú orðin að lögum.

Ég er stolt af því víðtæka samstarfi sem tókst um þessar mikilvægu úrbætur í húsnæðismálum og vil nota tækifærið hér til að þakka Alþýðusambandi Íslands fyrir sinn þátt. Ég tel að með þessu muni nást þau markmið sem ég hef barist fyrir í húsnæðismálum, sem eru að skapa raunhæfa valkosti fyrir fólk, óháð efnahag og tryggja þannig öllum heimilum landsins öruggt húsnæði.

Sagan kennir að samtakamáttur er flestum kröftum öflugri. Í raun má segja að samfélög manna byggist á samtakamættinum sem jafnan ræður mestu um vöxt þeirra og velferð. Frjáls samtök launafólks með skýr markmið um velferð og bættan hag félagsmanna geta af þessum ástæðum verið geysilega mikilvægt afl og komið miklu til leiðar, ef tekst að virkja fjöldann og samtakamáttinn til góðra verka.

Norðurlandaþjóðirnar eiga sammerkt að samtök launafólks standa þar traustum fótum og eru viðurkennt afl með sterka stöðu í samfélaginu. Samspil milli samtaka launafólks, samtaka atvinnurekenda og stjórnvalda er mikið og sterkt og þótt auðvitað kastist oft í kekki hefur þetta samstarf reynst farsælt og er talið ein af forsendum almennrar velferðar á Norðurlöndunum. Helstu einkennin eru m.a. mikil atvinnuþátttaka, hátt menntunarstig og frekar lítill tekjumunur í samanburði

við önnur lönd – og öryggiskerfi sem tekur við þeim sem af einhverjum ástæðum geta ekki verið virkir þátttakendur á vinnumarkaðinum.

Það blasir við að framþróun á vinnumarkaði krefst alltaf samspils og samvinnu þessara þriggja máttarstólpa. Jafnrétti kynja á vinnumarkaði – eða öllu heldur skortur á því – er eitt slíkra viðfangsefna sem verður ekki leyst nema með samstilltum aðgerðum. Þann 24. október síðastliðinn kynnti aðgerðahópur stjórnvalda og samtaka aðila vinnumarkaðarins tillögur að framtíðarstefnu um jafnlaunamál og jafnrétti á vinnumarkaði. Ég hvet ykkur til að kynna ykkur þessar tillögur sem ég vona að verði meðal annars til þess að okkur takist að eyða hinum hróplega kynbundna launamun sem er skammarlegur og óskiljanlegur í samfélagi sem telur sig nútímalegt.

Á sama fundi og tillögur aðgerðahópsins voru kynntar var sagt frá tilraunaverkefni um innleiðingu jafnlaunastaðalsins sem þið þekkið eflaust öll, en staðallinn á að tryggja fagleg vinnubrögð til að fyrirbyggja hvers konar mismunun og nýtast atvinnurekendum til að bjóða starfsfólki réttláta og gagnsæja launastefnu. Opnuð hefur verið upplýsingasíða um staðalinn sem er aðgengileg öllum sem vilja koma á og viðhalda launajafnrétti á sínum vinnustað.

Ég hef nú talað um húsnæðismál og jafnréttismál sem mikilvæg samvinnuverkefni aðila vinnumarkaðarins og stjórnvalda. Mörg fleiri, stór og brýn viðfangsefni krefjast einnig slíkrar samvinnu. Ég nefni hér sérstaklega félagsleg undirboð á vinnumarkaði, ekki síst gagnvart erlendu verkafólki sem af ýmsum ástæðum getur reynst erfitt að standa á rétti sínum þegar á reynir – að ég tali ekki um verstu birtingarmyndir misnotkunar á verkafólki þar sem beinlínis er um mansal að ræða.

Svört atvinnustarfsemi, brot á kjörum launafólks, ófullnægjandi vinnuaðstæður og brotalamir í vinnuvernd, allt eru þetta þekkt vandamál á vinnumarkaðinum sem reynslan frá þensluárunum fyrir hrun kennir okkur að við þurfum að vera vakandi fyrir og berjast gegn með oddi og egg.

Góðir gestir.

Á undraskömmum tíma hefur orðið algjör viðsnúningur í efnahagslífinu og þar með á vinnumarkaði. Allar helstu hagtölur eru okkur í vil og aðstæður góðar. Atvinnuleysi er nánast úr sögunni og í sumum greinum er skortur á starfsfólki. Kaupmáttur launa hefur aukist hratt, verðbólga er lág og ekkert sem bendir til annars en áframhaldandi velgengni í efnahags- og atvinnumálum.

Ég vona að við berum gæfu til að spila vel úr þessari góðu stöðu á komandi misserum, látum ekki blindast af velgengninni heldur vinnum saman að því að treysta grunnstoðir samfélagsins. Það gerum við m.a. með því að bæta úr brotalömum á vinnumarkaði á borð við þær sem ég hef þegar nefnt, t.d. með því að eyða kynbundnum launamun, vinna gegn félagslegum undirboðum og uppræta skattaundanskot og svarta atvinnustarfsemi.

Áður en ég lýk máli mínu get ég ekki látið undir höfuð leggjast að nefna þær breytingar á almannatryggingakerfinu sem ákveðnar voru með lögum frá Alþingi nýverið. Að baki þessum breytingum liggur langur og strangur undirbúningur með víðtæku samráði, enda mikið í húfi. Árangurinn mun m.a. sjást í breyttu og einfölduðu bótakerfi og innleiðingu sveigjanlegra starfsflokka. Framlög ríkisins til lífeyriskerfisins verða aukin um 10–11 milljarða króna á ári.

Góðir fundarmenn.

Það eru tækifæri til sóknar og nýrra sigra fyrir íslenskt samfélag. Ég þakka Alþýðusambandi Íslands fyrir samskiptin á liðnum árum og óska ykkur gæfu og gengis í störfum ykkar til framtíðar."

Ólafia B. Rafnsdóttir þakkaði ráðherra fyrir og bauð aðstoðarframkvæmdastjóra Alþjóðasambands verkalýðsfélaga (ITUC), **Jaap**

Wienen, velkominn.

Ávarp aðstoðarframkvæmdastjóra ITUC

Jaap Wienen ávarpaði þingið á ensku en hér fylgir samantekt á íslensku.

„Kæru vinir.

Það er mér sönn ánægja að ávarpa ykkur fyrir hönd Alþjóðasambands verkalýðsfélaga. ASÍ er virtur stofnaðili ITUC, og í dag eruð þið hluti af stærstu frjálsu félagasamtökum heims með 180 milljónum launafólks í rúmlega 160 löndum í öllum heimshornum. Og við erum stolt af að hafa ykkur með okkur. Þar sem þátttaka í verkalýðsfélögum á Íslandi er ríflega 80% eruð þið í flokki þátttökumeistara hjá okkur og við viljum læra af ykkur.

Eins og mörg ykkar vita, var meginviðfangsefni síðasta þings okkar „valdefling launamanna". Og þetta verður eitt af forgangsmálum okkar í mörg ár. Takist okkur ekki að sýna fram á vald launafólks, munu stjórnvöld og einkum vinnuveitendur í mörgum þeirra landa þar sem við störfum, ekki fara að kröfum launafólks og stéttarfélaga þeirra. Ef við sýnum ekki vald félagsmanna okkar, mun launafólk ávallt bera kostnaðinn af ójafnvægi í hagkerfinu, en það birtist í atvinnuleysi, félagslegu óréttlæti, ójöfnuði í launum og almennt í samfélaginu.

Alþjóðasamband verkalýðsfélaga krefst gæðastarfa – sómasamlegrar atvinnu – félagslegrar lágmarksverndar og launa sem tryggja sómasamlegt líf – en því miður er hundruðum milljóna launamanna neitað um réttinn til sómasamlegs lífs, og rúmlega 75% fólks um allan heim njóta ekki neinnar eða ófullnægjandi félagslegrar verndar. Í Evrópu er hefð fyrir sterkum réttindum launamanna og vernd þeirra, en jafnvel í þeirri „félagslegu paradís" er réttindum launafólks ógnað í dag! Nú er atvinnuþátttaka karla og kvenna á Íslandi mikil og störf eru yfirleitt mjög þokkaleg. Ég óska ykkur til hamingju með allt sem þið hafið áorkað til að tryggja og bæta rétt launafólks ykkar allan þann tíma sem þið hafið starfað.

Hlutverk samtaka ykkar í íslensku samfélagi er hlutverk stofnunar, sem virtur aðili vinnumarkaðarins á öllum stigum hagkerfisins, á landsvísu, innan atvinnugreinanna og innan fyrirtækjanna. Aðferð ykkar við sameiginlega kjarasamninga, atvinnustigið og jafnréttið milli karla og kvenna er draumsýn fyrir milljónir félaga okkar.

Það er af þeirri ástæðu sem við þurfum samstöðu ykkar, virka þátttöku ykkar í alþjóðlegu skipulagi okkar og þátttöku í starfi okkar innan alþjóðlegra stofnana. Við þökkum ykkur fyrir að sinna því hlutverki, þökkum virka þátttöku í því hlutverki að berjast hnattrænt á öllum stigum.

Eins og sjá má í dag er stjórnvöldum víðs vegar um heiminn stöðugt settur stóllinn fyrir dyrnar af fyrirtækjum sem ákveða stefnu og reglusetningu (eða réttara sagt afnám reglna). Stórfyrirtækin – fjölþjóðlegu fyrirtækin – drottna yfir þeirri stefnu, á fjármálamörkuðum með 80% af hnattrænu flæði viðskipta, á markaði framleiðslunnar með 60% af framleiðslunni, allt háð aðfangakeðjum. Allt að 94% af starfsmönnum í aðfangakeðjum okkar er falið vinnuafl. Þeirri vinnu er útvistað til fjölþjóðlegra fyrirtækja sem eru með hreinar hendur fyrir opnum tjöldum en nota ódýrt og óformlegt vinnuafl á bak við tjöldin.

Þess vegna berjumst við fyrir hnattrænu rammafyrirkomulagi sem tekur til allra starfsmanna í aðfangakeðjunum – hnattræn réttarregla ætti þannig að gera stéttarfélögum kleift að bregðast við með frjálsum og sjálfstæðum hætti, tryggja mannsæmandi lágmarkslaun, tryggja félagslega vernd, banna hvers kyns barna- og nauðungarvinnu, ná til heilbrigðis- og öryggisreglna sem er framfylgt í raun. Allur heimurinn varð fyrir áfalli þegar textílverksmiðja í Bangladesh hrundi fyrir nokkrum árum og hundruð starfsmanna létu lífið. En í gær var upplýst um sýrlenska flóttamenn (einnig börn) sem vinna í textílverksmiðjum í austurhluta Tyrklands fyrir 1 evru á dag. Að sjálfsögðu neituðu allir framleiðendur strax að þeirra vörur kæmu þar við sögu – en „merki" þeirra fundust í þessum verksmiðjum. Mynduð þið hika við að borga 30 krónum meira fyrir stuttermabol ef þið vissuð að hann var framleiddur með mannsæmandi hætti sem uppfyllir

alþjóðlega staðla okkar? Auðvitað mynduð þið ekki hika við það og það myndu 99% neytenda um allan heim ekki gera heldur.

Þess vegna erum við sannfærð um að stefna okkar og aðgerðir virki og þess vegna flettum við ofan af misnotkun um allan heim. Við viljum koma böndum á vald fyrirtækjanna – með því að beita alþjóðlegum stöðlum, koma á alþjóðlegum fundum með leiðandi stjórnvöldum, en fyrst og fremst með því að sýna fram á „vald launafólks". Launafólk mun ekki samþykkja að 45% af íbúum jarðar lifi á jaðrinum, á sama tíma og verg landsframleiðsla hefur þrefaldast á 3 áratugum, en í stað aukins jöfnunar hefur fyrirtækjagræðgin dregið til sín auð launafólksins. Það er skömm fyrir alla leiðtoga heimsins að stórt hlutfall íbúa, jafnvel í iðnvæddum ríkjum, fái ekki nægar tekjur fyrir nauðsynjum eins og húsnæði, mat og rafmagni. Hér er dæmi sem mun koma ykkur óþægilega á óvart: hlutfallið er 10% í Þýskalandi, 7% í BNA, 13% í Frakklandi, 7% í Bretlandi og 22% í Suður-Kóreu! Sum þessara landa eru með skilvirk skoðanaskipti milli aðila vinnumarkaðarins! En svo virðist að það tryggi ekki jafna meðferð, mannsæmandi laun og mannsæmandi líf. Við verðum að vera á varðbergi til að vernda rétt okkar og fordæmi ykkar með svo mikla þátttöku í stéttarfélögum er hvatning fyrir svo mörg stéttarfélög um allan heim sem berjast fyrir tilvist sinni, til að uppfylla að minnsta kosti grunnþarfir fjölskyldna þeirra, svo þær fái lifað mannsæmandi lífi.

Þakka ykkur enn á ný fyrir styrk ykkar, fyrir að leggja metnað ykkar í alþjóðlega samstöðu, fyrir árangursríka baráttu ykkar til að skapa jafnrétti á milli karla og kvenna. Árangurinn af vinnu ykkar takmarkast ekki við strendur þessa fagra lands – þið veitið milljónum annarra von, fólki sem sækir til ykkar hvatningu um að hægt sé að öðlast betra líf!

Ég þakka ykkur áheyrnina og óska ykkur árangursríks þings!"

Ólafía B. Rafnsdóttir þakkaði Japp Wienen fyrir ávarpið og bauð framkvæmdastjóra Norræna verkalýðssambandsins (NFS), **Magnus Gissler**, að stíga í pontu.

Ávarp framkvæmdastjóra NFS

Magnus Gissler ávarpaði þingið á ensku en hér fylgir samantekt á íslensku.

„Kæru félagar og vinir.

Það er mér mikill heiður og forréttindi, sem framkvæmdastjóri Norrænu verkalýðshreyfingarinnar, að ávarpa ykkur á þingi ASÍ fyrir hönd allrar NFS-fjölskyldunnar og óska ykkur góðs gengis og einingar. Við erum sannfærð um að þingið verður árangursríkt.

NFS eru samtök 9 milljóna launþega, á öllum sviðum, í öllum atvinnugreinum norræna vinnumarkaðarins. Það gerir okkur sterk og áhrifamikil. Við eigum sameiginleg grunngildi, gildi verkalýðsfélaga og meginreglu um lýðræði sem kveður á um réttindi á vinnustað og mannsæmandi vinnu. Við höfum sömu sýn um góða vinnu – framtíð vinnunnar.

ASÍ og aðildarfélög þess, sem og sérhver félagsmaður þeirra, eru mikilvægur hluti af norrænni, evrópskri og hnattrænni hreyfingu stéttarfélaga. Hér á landi og innan ASÍ er einhver mesta þátttaka í stéttarfélögum í heiminum, rúmlega 80%, sem er aðdáunarvert. Hér er líka gott samspil mikillar þátttöku í verkalýðsfélögum, skilvirks og öflugs regluverks fyrir vinnumarkaðinn, ein mesta þátttaka í almennum kjarasamningum á vinnumarkaði, um það bil 90% vinnuaflsins. Hér er einnig mikil atvinnuþátttaka jafnt kvenna sem karla.

Þessi dæmi eru hornsteinar norræna samningslíkansins fyrir vinnumarkaðinn. Það tengir okkur líka saman og sameinar okkur í norrænni samvinnu. Þetta líkan, eins og við þekkjum það, stýrir vinnumarkaðinum með kjarasamningum, nokkuð sem er einstakt, bæði innan Evrópu og á hnattræna vísu. Þannig hefur tekist að skapa vöxt og störf á Norðurlöndum jafnframt því að jafna launamun. Þungamiðja líkansins og virkni þess er samstarf aðila vinnumarkaðarins og skoðanaskipti

þeirra á milli. Mikil þátttaka í stéttarfélögum, öflugir og sjálfstæðir aðilar á vinnumarkaði, víðtækir samningar ásamt uppbyggilegu samstarfi aðilanna er nauðsynlegt til að hægt sé að ná fram stöðugleika, fyrirsjáanleika og friði í atvinnulífinu. Með líkaninu verður líka auðveldara að taka á skipulagsbreytingum og þróun á vinnumarkaði.

Stöðugleikasáttmálinn sem var gerður hér á landi í árslok 2015 á milli atvinnuveitenda, ríkis og sveitarfélaga um að þróa nýtt samningslíkan fyrir íslenskan vinnumarkað er gott dæmi um þróun norræna líkansins og hvernig á að styrkja það. Það er undir áhrifum annarra norrænna landa og samninga en um leið í sínu einstaka íslenska samhengi. Þannig er best að taka ábyrgð á norræna líkaninu og sýna fram á að hægt er að styrkja það og þróa. Ég þakka Íslandi og ASÍ fyrir þetta framlag í norrænu samstarfi okkar.

Á sama tíma og við fjöllum um þessar jákvæðu aðstæður, erum við engu að síður öll meðvituð um að við okkur blasa erfið verkefni og að norræna líkaninu og félögum okkar í stéttarfélögunum stafar hætta af hnattvæðingu, stafrænu byltingunni, fyrirtækjagræðgi og ýmsum tilraunum til að beita ný-netvangshagkerfum til að grafa undan félagslegu öryggi, vernd og öruggri atvinnu. Við stöndum frammi fyrir þessum áskorunum hér og nú. Því verðum við að þróa norræna líkanið í sameiningu á vettvangi norræns, evrópsks og hnattræns samstarfs stéttarfélaga svo árangur náist líka í framtíðinni, árangur við að skapa atvinnu, árangur við að koma á sanngjörnum og góðum starfsskilyrðum, árangur við að krefjast sanngjarnra launa og jafnrar tekjudreifingar, árangur við að þróa sanngjarna félagslega vernd í gegnum vinnumarkaðinn og að mynda bestu mögulegu forsendur fyrir sjálfbæra starfsævi fyrir alla.

Frammi fyrir þessum áskorunum, treysti ég og öll NFS-fjölskyldan á ykkur, félaga okkar hér innan ASÍ, og hollustu ykkar bæði í samstarfi okkar og baráttu við erfið verkefni sem við þurfum að takast á við til að koma málefnum norrænna, evrópskra og hnattrænna stéttarfélaga á dagskrá, svo hægt sé að ná norrænum, evrópskum og hnattrænum samningi.

Við þurfum á ykkur að halda, við treystum á ykkur, okkur líkar við ykkur og við hlökkum til að dýpka og efla enn frekar gott samstarf okkar innan NFS með ykkur og jákvæðu, uppbyggilegu og svölu fulltrúum ykkar í norræna samstarfinu.

Ég flyt ykkur, enn og aftur, kveðju frá allri NFS-fjölskyldunni og óska ykkur alls hins besta á þessu þingi og í þeim mikilvægu umræðum og ákvörðunum sem framundan eru. Ég hlakka til að taka þátt í þinginu og kynnast betur áskorunum og áherslumálum ykkar til að efla enn frekar samvinnu stéttarfélaga í framtíðinni, fyrir framtíð vinnunnar!

Gangi ykkur allt í haginn!"

Ólafía B. Rafnsdóttir þakkaði Magnus Gissler kærlega fyrir ávarpið og bauð formanni BSRB, **Elínu Björgu Jónsdóttur**, velkomna.

Ávarp formanns BSRB

„Forseti ASÍ, ráðherrar, ágætu félagar.

Samstaða er yfirskrift þessa fertugasta og annars þings ASÍ og það á vel við. Hún er mikilvægt afl fyrir allt launafólk og við eigum þar samleið, BSRB og ASÍ.

Stundum er eins og við, í forystu BSRB og ASÍ tölum í sitthvora áttina í mikilvægum málum, en þegar nánar er að gáð eru miklu fleiri atriði sem sameina okkur en sundra. Við erum sammála um mikilvægi þess að berjast fyrir kjörum og réttindum launafólks í landinu. Þar eigum við að standa saman og styðja við bakið hvert á öðru í baráttunni.

Mikilvægi heildarsamtaka, á borð við ASÍ og BSRB, eru augljós í því að móta sýn, um hvernig samfélag við viljum byggja. En það er ekki nóg að hafa markmiðin á hreinu, við verðum líka að vinna sameiginlega að því að komast á leiðarenda.

Við erum sammála um ákveðna framtíðarsýn. Við vinnum saman að því að viðhalda stöðugleika í íslensku efnahagslífi, þótt það sé auðvitað ekki verkalýðshreyfingarinnar einnar að sinna því verkefni. Það er sameiginlegt baráttumál að tryggja aukinn kaupmátt íslensks launafólks og félagslegan stöðugleika.

En það er ekki síður áherslan á félagslegt réttlæti sem sameinar okkur í baráttunni. Við sameinuðumst á Austurvelli á mánudaginn var þar sem við börðumst fyrir jafnrétti. En dæmin eru fleiri.

BSRB og ASÍ hafa til að mynda stofnað íbúðafélag sem ætlað er að bæta stöðu þeirra tekjulægri á húsaleigumarkaði.

Við eigum marga samstarfsfleti þegar kemur að menntamálum, til dæmis Félagsmálaskóla alþýðu og Fræðslumiðstöð atvinnulífsins.

Við höfum undanfarið unnið saman að átaki til að byggja upp fæðingarorlofskerfið með átakinu Betra fæðingarorlof, og tekist í sameiningu að gera það mál að einu af kosningamálunum.

Við höfum verið sameinuð í baráttunni gegn áformum um einkavæðingu í heilbrigðiskerfinu þar sem okkur hefur tekist að koma okkar sjónarmiðum skýrt á framfæri.

Og við höfum verið saman í umræðu um að bæta íslenska kjarasamningsmódelið á vettvangi Salek-hópsins.

Það er sannarlega margt sem sameinar ASÍ og BSRB í baráttunni. Það á þó ekki við um öll mál. Undanfarin ár hafa bandalög opinberra starfsmanna verið í viðræðum við ríki og sveitarfélög um breytingar á lífeyriskerfi opinberra starfsmanna þannig að allt launafólk búi við sams konar lífeyriskerfi. Þar höfum við gætt að því að réttindi sem félagsmenn hafa áunnið sér verði ekki skert.

Þessi vinna skilaði sér í samkomulagi sem bandalög opinberra starfsmanna og fulltrúar ríkis og sveitarfélaga undirrituðu um miðjan september. Í kjölfarið lagði fjármálaráðherra fram frumvarp sem ætlað var að fanga efni samkomulagsins og koma því í lög.

Það urðu okkur mikil vonbrigði að sjá endanlega útfærslu frumvarpsins þar sem ljóst var að það endurspeglaði ekki það samkomulag sem við undirrituðum.

En verkefnið fer ekki frá okkur.

Það eru flestir sammála um mikilvægi þess að vera með samræmt lífeyriskerfi. Á sama hátt hljóta flestir að vera sammála um, að ekki eigi að vera launamunur milli markaða, né heldur að skerða eigi áunnin réttindi launafólks.

Við verðum áfram að vanda okkur þegar við vinnum saman að þeim risastóru verkefnum sem bíða. Þar skiptir umræðuhefðin miklu máli. Einungis þannig getum við náð lendingu sem allir geta sætt sig við. Þannig virkar samstaðan.

Að lokum vil ég óska ykkur velfarnaðar í störfum þingsins."

Ólafía B. Rafnsdóttir þakkaði öllum gestum sem sátu þingsetninguna fyrir komuna og bauð þeim að yfirgefa þingsalinn. Því næst bauð hún formanni kjörbréfanefndar að gera grein fyrir áliti nefndarinnar.

Kjörbréfanefnd

Guðmundur Þ. Jónsson, framsögumaður kjörbréfanefndar, gerði grein fyrir áliti nefndarinnar.

„Ágætu félagar.

Í samræmi við ákvæði 32. gr. laga Alþýðusambandsins skipaði forseti ASÍ eftirtalda í kjörbréfanefnd vegna þings sambandsins, 26.–28. október 2016:

Guðmund Þ. Jónsson, frá Eflingu, Ingibjörgu Ósk Birgisdóttur, frá VR og Björn Ágúst Sigurjónsson, frá RSÍ.

Kjörbréfanefnd kom saman til fundar föstudaginn 21. október til að fjalla um innkomin kjörbréf og verklag vegna sambandsþings ASÍ.

Í samræmi við 2. mgr. 30. grein laga ASÍ var landssamböndum og landsfélögum með beina aðild úthlutað alls 290 fulltrúum. Þá samþykkti miðstjórn ASÍ að úthluta tveimur aðildarfélögum sem ekki náðu inn fulltrúa á grundvelli 2. mgr. 30. gr. laganna einum fulltrúa hvoru skv. 4. mgr. 30. gr.

Samkvæmt ákvörðun miðstjórnar og úthlutun landssambanda innan ASÍ höfðu 56 aðildarfélög og deildir rétt til að senda 292 fulltrúa til þingsins. Einnig eiga stjórnarmenn í ASÍ-UNG, 9 talsins, rétt til setu á þinginu með full réttindi á grundvelli 5. mgr. 29. gr. laga ASÍ.

Tvö aðildarfélög skiluðu ekki ársreikningum innan lögbundins frests. Tvö aðildarfélög SAMIÐNAR treystu sér ekki til að senda fulltrúa á þingið og var þeirra sætum úthlutað til Félags iðn- og tæknigreina.

21. október höfðu 54 aðildarfélög og deildir sent inn kjörbréf vegna 292 fulltrúa á ársfundinn. Þá hefur ASÍ-UNG sent inn kjörbréf vegna 9 stjórnarmanna.

Kjörbréfanefnd hefur ákveðið að viðhafa eftirfarandi verklag á þinginu:

Á vef þingsins er birtur listi með nöfnum þeirra þingfulltrúa sem kjörbréfum hefur verið skilað fyrir, raðað eftir aðildarfélögum eða landssamböndum. Þar sem fulltrúar eru kjörnir af aðildarfélögum á grundvelli aðildar að landssambandi kann sama félag að vera með fulltrúa hjá fleiri en einu landssambandi.

Kjörbréfanefnd leggur til að kjörbréf í samræmi við framlagða lista verði öll samþykkt.

Ef það eru ábendingar sem þið viljið gera við samþykkt kjörbréf samkvæmt framangreindum lista er þess óskað að þið komið þeim á framfæri við starfsmann kjörbréfanefndar. Starfsmaður nefndarinnar er Halldór Grönvold og verður hann hér frammi í anddyri til að taka við ábendingum.

Þá ber að geta þess að frá því kjörbréfanefnd kom saman 21. október hafa borist nokkrar óskir um breytingar, þar sem varamenn eru að koma inn fyrir aðalmenn vegna forfalla, og er verið að vinna úr þeim.

Breytingarnar verða birtar á vef þingsins fyrir upphaf þingfundar á föstudag."

Afgreiðsla kjörbréfa

Ólafía B. Rafnsdóttir bar upp tillögu kjörbréfanefndar og var hún samþykkt samhljóða.

Kjör starfsmanna þingsins

Ólafía B. Rafnsdóttir bar fram tillögu um Finnboga Sveinbjörnsson, Verkalýðsfélagi Vestfirðinga, sem þingforseta og var tillagan samþykkt samhljóða.

Finnbogi Sveinbjörnsson tók við stjórn þingsins og bar fram tillögu um Hildi Ingólfsdóttur, VR og Hrönn Jónsdóttur, GRAFÍU sem varaþingforseta þingsins. Tillagan var samþykkt samhljóða.

Þingforseti bar fram tillögu um Pálínu Margeirsdóttur, AFLi starfsgreinafélagi og Vilhjálm Gunnarsson frá FIT sem skrifara þingsins. Tillagan var samþykkt samhljóða.

Breytingar á þingsköpum

Magnús M. Norðdahl, ASÍ, gerir grein fyrir tillögum að breytingum á þingsköpum. Um væri að ræða breytingar til að greiða fyrir þeim breytingum sem felast í rafrænu þingi,

þ.e. að ekki sé lengur allt saman prentað út heldur séu skjöl og gögn þingsins aðgengileg þingfulltrúum með rafrænum hætti. Kynnti hann eftirfarandi breytingatillögur:

Grein 2.2. breytist og hljóði svo:

Þingforseti stjórnar fundi og sér um að allt fari fram með góðri reglu, tekur við öllum erindum til þingsins og skýrir frá þeim, dreifir til þingfulltrúa eða birtir á aðgengilegan hátt með rafrænum hætti.

Grein 3.4. breytist og hljóði svo:

Nefndir skili skriflegu áliti sínu til þingsins og skal því dreift til þingfulltrúa skriflega eða það birt á aðgengilegan hátt með rafrænum hætti.

Grein 5.1. breytist og hljóði svo:

Engar tillögur um mál á sambandsþingi er hægt að bera upp til atkvæða nema þeim hafi verið dreift skriflega til þingfulltrúa eða þær verið birtar á aðgengilegan hátt með rafrænum hætti. Í öllum málum samkvæmt kafla þessum ræður einfaldur meirihluti atkvæða nema lög ASÍ eða þingsköp þessi mæli fyrir á annan veg.

Grein 5.2. breytist þannig:

Í stað tilvísunar í 1.málslið til „43.gr." laga ASÍ komi „50.gr."

Við 5.2. bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Miðstjórn er heimilt að efna til umræðu og ákvarðanatöku um tiltekin málefni án þess að bera fram tillögu eins og mælt er fyrir um í 5.1. Skal þá við fyrri umræðu fara fram opin hringborðsumræða þingfulltrúa. Starfsmenn þingsins skulu taka saman niðurstöður hringborðsumræðu. Sérstakri ritnefnd kjörinni af þinginu skal síðan falið að setja niðurstöður fram í ályktunar- eða tillöguformi sem kynntar verði í viðeigandi málefnanefnd þingsins og afgreiddar þar til annarrar umræðu.

Þingforseti bar því næst upp breytingatillögurnar til samþykktar og voru þær samþykktar einróma.

Þingforseti gerði grein fyrir framlögðum þinggögnum og vinnufyrirkomulagi þingsins. Þingið er í fyrsta skiptið algjörlega rafrænt, öllum þingskjölum dreift rafrænt og allar tillögur og breytingar sem fram koma birtast rafrænt á sérstakri síðu þingsins sem er að finna á heimasíðu ASÍ. Þingforseti sagði frá fésbókarsíðu, instagram og myllumerki þingsins og hvatti þingfulltrúa til að nýta sér samfélagsmiðlana.

Málefni þingsins – 1. umræða

Nýtt samningalíkan á vinnumarkaði

Sigurður Bessason, 2. varaforseti ASÍ, gerði grein fyrir viðamesta verkefni þingsins sem væri að ræða fortíðina, skilgreina stöðuna í dag og rýna til framtíðar allt í tengslum við nýtt samningalíkan. Mikilvægt væri að ræða út frá þeirri þekkingu og reynslu sem hreyfingin hefði á hefðbundnu fyrirkomulagi samninga á íslenskum vinnumarkaði samanborið við samningalíkan sem byggi á norrænni fyrirmynd, þar sem órjúfanlegt samhengi væri á milli efnahagslegs og félagslegs stöðugleika. Hann sagði að það hafi verið forystu- og samningamönnum innan ASÍ nokkuð ljóst frá því í samningum árið 2015 að nauðsynlegt væri að fá meiri og staðbetri þekkingu á norrænum kjara- og samningamálum. Umræðan um norrænu vinnumarkaðsmódelin hafi aðallega farið fram meðal fræðimanna, en ekki innan samtaka á vinnumarkaði, einnig væri nauðsynlegt að launamenn tækju þátt í umræðunni. Sigurður sagði að norræna vinnumarkaðsmódelið hefði að markmiði að auka jöfnuð til langs tíma, byggja upp félagsleg réttindi, auka kaupmátt, bæta rekstrarumhverfi fyrirtækja og síðast en ekki síst að ná fram meiri stöðugleika í efnahagsmálum.

Sigurður gerði grein fyrir þeim atriðum sem forystumenn og samningamenn vinnumarkaðarins töldu áhugaverðust eftir kynnisferð til Norðurlandanna. Hann sagði að styrkleiki norska kerfisins væri að allir samningar renna út á svipuðum tíma og að tímasetningar fyrir upphaf viðræðna væru mjög skýrar og allt miðaði að því að

samkomulag náist án aðkomu ríkissáttasemjara. Ríkissáttasemjari hefur þó mikil áhrif á samningagerðina og gegnir lykilstöðu við tilteknar aðstæður, þegar málin eru komin í hendur sáttasemjara er þrýst á aðila að ná samkomulagi en samningsaðilar þurfa að vera sammála því uppleggi sem fer í atkvæðagreiðslu. Allt ferlið er bundið tímasetningum og niðurstöðum þar sem einn hlekkur leiðir til annars.

Á þessu ári gengu Norðmenn frá nýjum kjarasamningum á landsvísu, þar sem að undirbúningur hófst í byrjun janúar 2015. Fyrst senda landssamböndin tillögur til sinna aðildarfélaga og eftir þrjá mánuði er ákveðið upplegg sent til allra félagsmanna. Félögin höfðu frest til nóvember 2015 til að leggja fram kröfur en mánuði síðar var farið í viðræður við einstaka hópa/starfsgreinar. Eftir þær umræður voru lagðar fram um 1800 tillögur, sem varð að forgangsraða í meginkröfur og sérgreindar kröfur allt eftir starfsgreinum. Áhersla er á að öll sjónarmið komi þar fram. Gott dæmi er krafa um vinnutíma. Fyrst er tekið á almennum kröfum innan stjórnar landssambandsins og síðan farið í faggreinarnar. Vinnutíminn er skilgreindur sem almenn krafa, en vaktir gætu verið teknar fyrir í einstökum hópum eða faggreinum.

Kjarasamningar eru gerðir til tveggja ára í Noregi, sagði Sigurður, og á síðara árinu á sér stað leiðrétting launa gagnvart opinberu hópunum miðað við það launaskrið sem varð á árinu á undan. Þess vegna er mun erfiðara að sjá fyrirfram hver raunkostnaðurinn er í opinbera umhverfinu. Í kjararannsóknarnefnd sitja fulltrúar heildarsamtaka vinnumarkaðarins en þar er unnið að kostnaðarviðmiði út frá stöðunni í þjóðfélaginu og vinnumarkaðinum sem er síðan viðmið fyrir niðurstöðu kjarasamninga.

Ef deilur koma upp um túlkun á rammasamningum í Noregi á milli aðila og þeir ná ekki samkomulagi ber að vísa málinu til félagsdóms, sagði Sigurður. Aftur á móti ef upp koma deilur milli starfsmanna og fyrirtækis ber að leysa þær deilur í viðræðum milli trúnaðarmanns og vinnustaðar. Ákvæði í kjarasamningum kveða á um sterka stöðu trúnaðarmanna sem byggir á samráði við það launafólk sem hann er trúnaðarmaður fyrir og er skilgreint með formlegum hætti.

Sigurður fór einnig yfir þá þætti sem forystumenn og samningamenn vinnumarkaðarins töldu áhugaverðasta í danska samningalíkaninu, en það byggir á að rammi um kjarasamninga er að mestu leyti ákveðinn með samkomulagi heildarsamtakanna á vinnumarkaði en að litlu leyti með löggjöf. Rammasamningurinn (hovedavtale) fjallar um almennar samskiptareglur þ.m.t. friðarskyldu, verkfallsrétt og málsmeðferð í vinnudeilum. Danska kerfið byggir á fjórum stoðum; réttinum til að skipuleggja sig í stéttarfélögum, verkfallsréttinum, friðarskyldunni og stjórnunarrétti fyrirtækja.

Rammasamningurinn er í gildi bæði á almennum og opinberum vinnumarkaði. Samninganefnd LO/danska alþýðusambandsins, gerir kjarasamning um sameiginleg mál sem varðar aðildarsamtökin, en samningar um kaup og kjör eru hjá einstökum félögum. Danska samningamódelið er þekktast fyrir sveigjanleikann, sagði hann, þar sem að danska alþýðusambandið og samtök atvinnurekenda semja um rammasamning.

Kjarasamningslotur á almenna markaðinum hefjast með viðræðum þar sem iðnaðurinn eða þau fyrirtæki sem eru í alþjóðlegri samkeppni leggja línurnar um þær launahækkanir sem samið verður um. Ákveðið svigrúm er fyrir sveigjanleika í útfærslunni en ekki kostnaðarfrávik. Kjararannsóknarnefnd kemur að því að leggja mat á þróun launakostnaðar og það launasvigrúm sem aðilar ná sátt um í samningum. Kröfur er teknar fyrir hjá hverju og einu félagi, þar eru þær flokkaðar og forgangsraðað og í framhaldi sendar til CO-industri, sem er samstarfsvettvangur stéttarfélaga í iðnaði. Kröfurnar sem þangað berast eru flokkaðar í sjö mismunandi efnisflokka og unnið með þær í samstarfi við fulltrúa viðkomandi félaga og trúnaðarmanna.

Sigurður sagði að unnið væri eftir mjög nákvæmum tímaramma og mikil áhersla á undirbúning sem hefst ári áður en samningar renna út. Nefndi hann að fyrir 1. mars á næsta ári þyrftu kröfur félagsmanna og/eða trúnaðarmanna þeirra að liggja fyrir. Landssamböndin þurfa síðan að skila inn sínum kröfum fyrir ágústlok sama ár. Þegar allar kröfur eru komnar eru þær settar upp í mismunandi flokka og 7 nefndir skipaðar, eins og fyrr kom fram í máli Sigurðar.

Við upphaf samningsgerðarinnar er farið á átta mismunandi staði á landinu þar sem fundað er með trúnaðarmönnum og þar er hægt að leggja fram nýjar kröfur og þær eldri mótaðar enn frekar og á þessum fundum verður kröfugerðin til. Í framhaldi er skipuð minni nefnd sem hefur sér til aðstoðar vinnunefnd sem vinnur öll þau gögn sem til þarf. Afrakstur þeirrar vinnu er nýttur til að fara nákvæmlega í gegnum 40 samninga sem reynt er að leysa út frá þeim forsendum sem til urðu í þessari vinnu.

Verkfallsrétturinn gegnir mikilvægu hlutverki í danska samningakerfinu og þá ekki hvað síst samúðarverkföll. Hægt er að boða eins dags verkfall vegna fyrirtækjasamninga sem boðað er með 7 daga fyrirvara. Einnig gegna trúnaðarmenn lykilhlutverki, sagði Sigurður, þegar kemur að því að semja um sveigjanleika vinnutímans í fyrirtækjasamningum og hefur sá sveigjanleiki aukist á undanförnum árum.

Kjarasamningar á opinberum vinnumarkaði eru alla jafna gerðir ári eftir samninga á almennum vinnumarkaði. Almennt standa stéttarfélög saman að viðræðu við ríkið en þó geta þau samið hvert fyrir sig. Opinberum starfsmönnum er tryggð ákveðin launaskriðstrygging eða 80% af þeim mun sem er í meðaltalshækkun launa opinbera og almenna vinnumarkaðarins. Háskólahóparnir, sem eru fjölmennastir innan opinbera hópsins, hafa leitt aðferðafræðina og þá niðurstöðu sem tekin er á opinbera sviðinu þannig að láglaunahópar innan opinbera sviðsins hafa í einhverjum tilvikum fengið minni hækkanir en láglaunahópar á almenna markaðinum.

Sigurður sagði að þróun vinnumarkaðsmódelanna væri stöðugt í gangi á Norðurlöndum og unnið væri með þau álitamál og ágreiningsmál sem upp koma jafnharðan. Á öllum þeim fundum sem forystan og samningamenn ASÍ áttu með fulltrúum launamanna, sáttasemjurum og öðrum fulltrúum atvinnulífsins var spurt hvort menn vilji fara út úr þessu fyrirkomulagi vegna álitamála og ágreinings sem upp kemur öðru hvoru og var svarið ætíð það sama, að ávinningurinn væri miklu meiri en gallarnir.

Að lokum sagði Sigurður að það væri okkar hvernig þróun vinnumarkaðsmála væri á Íslandi, nauðsynlegt væri að leita þekkingar á því sem vel væri gert og um leið að spyrja hvort hægt væri að gera betur. Það að breyta krefst aga, þolinmæði og þrautseigju en fyrst og fremst traust til að byggja á.

Velferð

Sigurrós Kristinsdóttir, formaður velferðarnefndar ASÍ, gerði grein fyrir viðfangsefnum hópa- og nefndarvinnu um velferðarmál. Hún sagði að með samstilltum aðgerðum vinnumarkaðarins og stjórnmálanna væri hægt að tryggja launafólki hér á landi lífskjör í fremstu röð, en til þess þyrfti efnahagslegan og félagslegan stöðugleika sem leggur grunn að raunverulegum kjarabótum. Hún sagði að nýtt samningalíkan á vinnumarkaði verði ekki grundvallað á því að launafólk axli ábyrgð á hinum efnahagslega stöðugleika ef honum fylgir ekki félagslegur stöðugleiki og velferð. Óháð því hvernig vindar stjórnmálanna blása, þarf að ríkja sátt og skilningur á þessu samhengi, þannig að á öllum tímum sé forgangsraðað í opinberum rekstri með þeim hætti að grundvallarþættir velferðar séu tryggðir. Hún sagði einnig að verkalýðshreyfingin hafi ætíð verið áhrifavaldur í uppbyggingu og þróun velferðarkerfisins hér á landi og ætlaði sér að vera það áfram. Umræðan um skipan og fjármögnun húsnæðismála, heilbrigðisþjónustu, öldrunarþjónustu, almannatrygginga og starfsendurhæfingar eru allt þættir sem hún lætur sig varða. Hún sagði að ófremdarástand væri á húsnæðismarkaði og mikið vantar upp á að heilbrigðiskerfið sé að þjóna þörfum fólks á öllum aldri sem við gerum kröfur til.

Sigurrós sagði að á undanförnu hafi áherslan verið á húsnæðisvanda þeirra félagsmanna sem búa við hvað mest óöryggi á húsnæðismarkaði og þurfa að bera húsnæðiskostnað sem er langt umfram það sem eðlilegt getur talist. Ungt fólk og tekjulág heimili eru í erfiðastri stöðu og hafa orðið útundan í skuldalækkunaraðgerðum liðinna ára. Þess vegna skipuðu húsnæðismál veigamikinn þátt við gerð kjarasamninga vorið 2015 þegar verkalýðshreyfingin lagði ríka áherslu á að stjórnvöld tryggðu umgjörð og fjármagn til uppbyggingar á nýju almennu leiguíbúðakerfi fyrir tekjulægri heimili auk þess sem stuðningur við leigjendur yrði aukinn. Stjórnvöld skuldbundu sig í tengslum við samningana til uppbyggingar á 2.300 íbúðum í nýju kerfi á árunum 2016–2019. Baráttan

skilaði árangri í lögum um almennar íbúðir sem samþykkt voru á Alþingi í byrjun júní sl. en með þeim væri kominn nauðsynlegur lagarammi um fjármögnun og rekstur almennra íbúðafélaga sem geta með stofnstyrkjum frá ríki og sveitarfélögum byggt upp öruggt leiguhúsnæði með viðráðanlegri húsaleigu. Hún sagði þó að sigurinn væri langt frá því að vera unninn því þær 400 almennu íbúðir sem stjórnvöld áætla skv. fjármálaáætlun til næstu fimm ára duga engan veginn til að mæta þeirri miklu þörf sem við blasir. Mat hreyfingarinnar er að fjölga þurfi almennum íbúðum um a.m.k. 1.000 á ári næstu árin.

Á undanförnum árum hefur hreyfingin einnig talað fyrir því að nauðsynlegt sé að gera gagngerar breytingar á húsnæðislánakerfinu sem er óhagkvæmt og tryggir ekki lægstu mögulegu vexti. Hugmyndir um nýtt húsnæðislánakerfi að danskri fyrirmynd fengu góðar undirtektir en breytingarnar hafa látið á sér standa. Því er verk að vinna á þeim vettvangi.

Varðandi heilbrigðiskerfið sagði Sigurrós að fjársvelti og það að innviðir hafa ekki verið byggðir upp sem skyldi og mikil greiðsluþátttaka sjúklinga í heilbrigðiskerfinu hafa verið í brennidepli umræðunnar um heilbrigðismál undanfarin ár. Verkalýðshreyfingin gæti aldrei sætt sig við að stórir hópar fólks þurfi að neita sér um heilbrigðisþjónustu og lyf vegna kostnaðar. Fjárhagur fjölskyldna má ekki fara á hliðina ef alvarleg veikindi steðja að. Það var áfangasigur þegar leitt var í lög nýverið að sett yrði þak á greiðsluþátttöku sjúklinga fyrir ákveðna þætti heilbrigðisþjónustunnar, en betur má ef duga skal, sagði hún. Þeir sem þurfa að greiða mikið fyrir lyfin sín vita að 95 þúsund króna greiðsluþak er allt of hátt. Ekki síst vegna þess að kostnaður vegna sálfræðiþjónustu, hjálpartækja, ferðakostnaður o.fl. kemur þar til viðbótar. Þá veldur verulegum áhyggjum að stofnanir heilbrigðiskerfisins glíma ár eftir ár við mikinn rekstrarvanda og staða öldrunarþjónustunnar er slæm. Það er ekki gott að á sama tíma og heilbrigðisráðherra tekur skóflustungur fyrir nýjum hjúkrunarheimilum, þá er framlag til hjúkrunarheimila allt of lágt og hefur sett mörg þeirra í mikinn rekstrarvanda. Hún sagði að á þessu verði að taka og ná sátt um þá nauðsynlegu umgjörð sem þessar stofnanir þurfa til þess að sinna hlutverki sínu með sóma.

Þessu tengt hefur umræðan um rekstrarfyrirkomulag heilbrigðisþjónustunnar skotið upp kollinum æ oftar á liðnum misserum. Sú umræða er mikilvæg og við þurfum að láta okkur hana varða og spyrja okkur hvaða máli það skipti hver rekur heilbrigðisþjónustuna. Heilbrigðisþjónusta má aldrei verða að uppruna fjárhagslegs arðs í vasa þeirra sem falið er það verkefni, sagði Sigurrós.

Að lokum sagðist hún hafa stiklað hér á stóru um þær fjölmörgu áskoranir og óleystu verkefni sem biðu hreyfingarinnar til að koma á því samfélagi jafnaðar og jafnra tækifæra sem við trúum á og hvatti þingfulltrúa til að nota tímann vel til að setja fram okkar sýn og lausnir á þeim viðfangsefnum sem við blasa.

Vinnumarkaðs- og jafnréttismál

Ólafía B. Rafnsdóttir, formaður vinnumarkaðsnefndar ASÍ, gerði grein fyrir viðfangsefnum hópa- og nefndarvinnu um vinnumarkaðs- og jafnréttismál. Hún sagði að tvær helstu áskoranir sem staðið væri frammi fyrir á íslenskum vinnumarkaði væru annars vegar undirboð og svört atvinnustarfsemi og hins vegar kynbundinn launamunur og misrétti á vinnumarkaði.

Þensla í íslensku atvinnulífi síðustu misseri hefur kallað á mikla fjölgun erlends launafólks á vinnumarkaði, sagði Ólafía, og fyrirséð er að sú fjölgun haldi áfram á næstu árum. Samhliða hefur brotastarfsemi, sem einkum beinist gegn útlendingum og ungu fólki, farið hraðvaxandi. Verst er ástandið í byggingariðnaði og mannvirkjagerð og ferðaþjónustunni. Í mörgum tilfellum er um einbeitta brotastarfsemi atvinnurekenda að ræða og þegar verst lætur, hreint vinnumansal. Það er af þessum ástæðum sem ASÍ hrinti, í byrjun árs, af stað samstarfsverkefni með aðildarsamtökunum sem beint er gegn undirboðum á vinnumarkaði og svartri atvinnustarfsemi með yfirskriftinni EINN RÉTTUR – EKKERT SVINDL! Lögð er áhersla á að skipuleggja og efla eftirlit á vinnustöðum. Jafnframt hefur verið tekið upp samstarf við opinberar stofnanir um vinnustaðaeftirlitið og eftirfylgni með því, upplýsingaefni fyrir erlent launafólk og atvinnurekendur hefur verið útbúið og sett

hefur verið upp sérstök vefsíða: ekkertsvindl.is. Ólafía sagði að hér á landi búi fjöldi útlendinga og ungt fólk við kjör og réttindi sem eru engum boðleg. Það tapa allir á brotastarfseminni nema svindlararnir; útlendingarnir og unga fólkið sem njóta ekki þeirra kjara og réttinda sem þeim ber, þeir sem fyrir eru á vinnumarkaði, vegna þess að grafið er undan þeim kjörum og réttindum sem hér gilda, heiðarleg fyrirtæki, vegna þess að grafið er undan samkeppnisstöðu þeirra og samfélagið allt, vegna þess að grafið er undan heilbrigðis-, velferðar- og menntakerfinu.

Ólafía lagði einnig áherslur á jafnréttismál og sagði að konur byggju við margs konar mismunun á vinnumarkaði þótt aðeins hafi þokast í jafnréttisátt. Konur eru líklegri til að vinna hlutastörf og hverfi frekar af vinnumarkaði til að sinna ólaunuðum umönnunarstörfum. Vinnuveitendur eru tregari til að fjárfesta í starfsþróun kvenna og karlar hafa umtalsvert hærri laun sagði hún. Tekjur kvenna endurspeglast svo í lægri lífeyrisgreiðslum. Rannsóknir sýna að kynskiptur vinnumarkaður er ein helsta skýringin á kynbundnum launamun. Því er mikilvægt að skoða til hvaða aðgerða hægt er að grípa til að draga úr kynskiptingu vinnumarkaðarins og jafna laun milli atvinnugreina. Hún fjallaði einnig um núverandi fæðingarorlofslöggjöf sem er frá árinu 2000, en frá þeim tíma hafa verið gerðar ýmsar breytingar á upphæðum greiðslna og viðmiðunartímabilum til skerðingar. Fæðingarorlofið hér á landi hefur verið mörgum fyrirmynd vegna mikillar þátttöku feðra, en á því hefur orðið breyting undanfarin ár. Þátttaka feðra hefur dregist saman. Breytingar á hámarkgreiðslum hafa haft þær afleiðingar að sífellt færri feður nýta sér rétt sinn og fleiri mæður nýta sinn rétt og sameiginlegan rétt foreldranna. Því hefur verið haldið fram að fæðingarorlofslögin og sérstakur réttur feðra sé eitt stærsta framfaraskref í jafnréttisbaráttunni hér á landi síðustu áratugi. Framangreind þróun vinnur gegn jafnrétti og er andstæð þeim markmiðum laganna að gera bæði kynjum kleift að samræma fjölskyldu- og atvinnulíf, og að veita börnum möguleika á að njóta samvista við báða foreldra sína á fyrstu mánuðum ævinnar.

Að lokum sagði Ólafía að við værum á hverjum degi minnt á það misrétti sem konur búa við á vinnumarkaði, misrétti sem er með öllu óásættanlegt.

Mennta- og atvinnumál

Kristján Þórður Snæbjarnarson, formaður atvinnumálanefndar ASÍ, gerði grein fyrir viðfangsefnum hópa- og nefndarvinnu um mennta- og atvinnumál. Hann byrjaði á því að fjalla um það formlega framhaldsnám sem boðið er upp á hér á landi og að fólk geti valið sér menntun við hæfi á sínum forsendum. Svo þegar fólk hefur aflað sér aukinnar menntunar þá er boðið upp á ýmiss konar eftirmenntun, þar sem tæknibreytingar eru örar og nauðsynlegt að fylgjast vel með þeirri þróun og fylgja henni eftir með endurmenntun. Einnig sagði hann að brottfall úr námi hafi verið þó nokkuð hér á landi, að nemendur ljúki oft stórum hluta námsins án þess að fara alla leið. Í slíkum tilfellum þá hefur verið boðið upp á raunfærnimat í mörgum greinum þar sem þekking og reynsla er metin og kemur til styttingar á formlegu námi. Kristján ítrekar þó mikilvægi þess að öllu námi ljúki með formlegri staðfestingu á námslokum. En það er ekki svo að allir hafi tök á að sækja sér formlega menntun á yngri árum áður en farið er út á vinnumarkaðinn, sagði hann, en þar kemur fullorðinsfræðslan sterk inn. Þar er boðið upp á ýmsar námsleiðir sem henta þeim sem ekki hafa lokið formlegu námi, eru starfandi á vinnumarkaði en vilja bæta við sig þekkingu. Vel menntaðir starfsmenn auka verðmætasköpun en opna einnig ýmsar dyr fyrir starfsmenn.

Þegar miklar breytingar verða í atvinnulífinu þá þurfum við að velta fyrir okkur spurningum eins og „hvernig þarf menntakerfið að geta brugðist við breytingum á vinnumarkaði?" og jafnframt þarf að tryggja að okkar sýn, sýn verkalýðsfélaganna, njóti sín í þeirri vegferð. Kristján sagði það ekki síður mikilvægt fyrir okkur að geta svarað því hvaða gæði við viljum tryggja okkar fólki sem sækir sér aukna menntun. Menntun þarf að vera þannig upp byggð að hún takmarki ekki möguleika starfsmanna til starfa innan fjölbreyttra fyrirtækja eða jafnvel að starfa á alþjóðlegum vinnumarkaði.

Hann fjallaði einnig um áskoranir í atvinnumálum hér á landi. Staða atvinnumála er almennt mjög góð. Hann sagði okkur vera að koma úr öldudal inn í tímabil þar sem lítill

skortur er á störfum. Þó upplifum við enn og aftur þá stöðu að okkur er farið að skorta starfsmenn í ýmsum greinum vinnumarkaðar, sagði hann. Fyrirtæki flytja inn starfsmenn erlendis frá sökum þess að erfiðlega getur reynst að fá starfsmenn. Á þetta sérstaklega við um lægstlaunuðu störfin í hverri grein fyrir sig. Því væri nauðsynlegt að kortleggja íslenskan vinnumarkað betur og móta stefnu til skemmri sem og lengri tíma. Nauðsynlegt er að finna út hver mannaflaþörfin sé.

Það er augljóst að við þurfum að stuðla að heilbrigðara atvinnulífi þar sem kjarasamningar eru virtir, sagði Kristján. Eins og fram hefur komið hér að framan þá höfum við sennilega öll heyrt af ýmsum alvarlegum brotum á okkar fólki. Upp hafa komið mansalsmál, brotið alvarlega á réttindum starfsmanna og svo framvegis.Við þurfum að koma í veg fyrir slík brot!Við þurfum að styrkja enn betur innviði samfélagsins en sterkir innviðir eru forsenda sterkra byggða á landsbyggðinni. Uppbygging vega- og fjarskiptakerfis er til að mynda afar mikilvæg.Fram hefur komið mikilvægi þess að við eflum þjónustu við ferðamannaiðnaðinn en markmið okkar sem þjóðar á að vera að hámarka þau verðmæti sem hver ferðamaður skilar til samfélagsins. Við þurfum að höfða betur til þeirra ferðamanna sem skilja meira eftir sig t.d. í gegnum kaup á meiri þjónustu. Samfélagið í heild sinni á mikið undir í öflugum landbúnaði. Stefna ASÍ hefur verið sú að styðja þurfi betur við landbúnaðinn en það megi gera án þeirrar tollaverndar sem beitt hefur verið. Nauðsyn þess að bæta kjör bænda er mikil og ekki fæst séð að bætt kjör fáist með nýgerðum búvörusamningum.

Að lokum sagði Kristján að í umræðuskjalinu um atvinnumálin sé fjallað um mikilvægi þess að sátt náist um fiskveiðistjórnunarkerfið en núverandi kerfi hefur reynst mörgum byggðum landsins illa, auk þess er hávær krafa um að sjávarútvegurinn skili ásættanlegu auðlindagjaldi, án þess að sjómenn og landverkafólk þurfi að borga brúsann.

Tillaga VLFA um nýtt samningalíkan á vinnumarkaði

Vilhjálmur Birgisson, VLFA**,** gerði grein fyrir svohljóðandi tillögu VLFA um vinnumarkaðslíkanið:

> *„Tillaga stjórnar og trúnaðarráðs VLFA að ályktun er lýtur að nýju vinnumarkaðsmódeli:*
> *42. þing Alþýðusamband Íslands haldið 26.–28. október 2016 hafnar því alfarið að vera aðili að nýju vinnumarkaðsmódeli sem nú er unnið að, ef það leiðir til þess að frjáls samningaréttur stéttarfélaganna verður skertur eða takmarkaður á nokkurn hátt.*
> *Í ljósi þeirrar umræðu að til standi að breyta lögum um stéttarfélög og vinnudeilur vegna nýs vinnumarkaðsmódels vill 42. þing taka það sérstaklega fram að allar slíkar breytingar verði að liggja fyrir áður en kosið verði um nýtt vinnumarkaðsmódel.*
> *42. þing ASÍ vill líka að það komi skýrt fram að þingið hafnar öllum hugmyndum um breytingar á lögum um stéttarfélög og vinnudeilur sem geta leitt til skerðingar eða takmörkunar á frjálsum samningsrétti stéttarfélaganna.*
> *42. þing ASÍ er sannfært um að forræði hvers stéttarfélags til kjarasamningsgerðar og frjáls samningsréttur sé hornsteinn stéttarfélagsbaráttu á Íslandi og það frjálsræði og þann samningsrétt megi ekki skerða eða takmarka á nokkurn hátt.*"

Kvaðst Vilhjálmur telja þetta mikið hagsmunamál. Samningsrétturinn væri mikilvægur réttur aðildarfélaganna. Sagði hann VLFA einungis vera að óska þess við þingið að taka ákvörðun um samningsfrelsið. Út á það gangi ályktunin. Sagði hann það hafa verið vonbrigði að miðstjórn hafi tekið þá afstöðu að þetta sé of snemmt, það væri að hans mati óskynsamlegt að fyrst eigi að samþykkja módel sem löggjafinn fái svo í hendurnar við að breyta lögum um stéttarfélag og vinnudeilur. Öll rök sem kynnt hafi verið um nýtt líkan stæðust ekki skoðun að hans mati þar sem um verði ekki villst að samningsfrelsi stéttarfélaganna skerðist. Því næst sagði hann að enginn ófriður hafi verið og því stæðist ekki röksemdin um að tryggja yrði frið á vinnumarkaði. Hann hafi verið friðsamur af hálfu

aðildarfélaga ASÍ, einna helst hefðu kennarar verið sú stétt sem hefði verið ófriðleg undanfarið. Vék Vilhjálmur næst að umræðunni um kaupmátt en hann kvaðst hafa fengið þær upplýsingar frá hagdeild ASÍ að kaupmáttur lægstu launa sé tvöfalt hærri á Íslandi en hinum Norðurlöndunum. Sagði hann að kaupmáttartölurnar í umræðuskjölum þingsins væru úreltar þar sem þær nái bara til 2014 en væru þær uppfærðar til dagsins í dag væri staðan allt önnur. Kaupmáttur hafi aldrei verið meiri og gengið styrkst mjög mikið. Kvaðst telja það alvarlegt að upplýsingarnar í umræðuskjölum séu úreltar og því í raun villandi og vísaði hann í upplýsingar frá vefsíðu Samtaka atvinnulífsins um að gengisþróun undanfarinna missera hafi breytt öllum alþjóðlegum samanburði. Vék hann næst að umræðunni um innistæðu fyrir launahækkunum og stöðu íslenskra fyrirtækja. Nefndi hann að skv. upplýsingum frá Ríkisskattstjóra væru heildarlaunagreiðslur íslenskra fyrirtækja um 35 milljarðar á meðan hagnaður þeirra samanlagður sé um 215 milljarðar. Næg innistæða væri því að hans mati til að hækka. Að endingu fór Vilhjálmur yfir það hve háir launataxtar verkafólks og iðnaðarmanna væru í dag ef laun hefðu verið hækkuð í samræmi við aðferðarfræði hinna Norðurlandanna. Taxtarnir væru miklu hærri í dag en þeir hefðu ella verið og með því hvatti hann þingfulltrúa til að styðja framlagða tillögu VLFA.

Gylfi Arnbjörnsson, forseti ASÍ**,** gerði grein fyrir svohljóðandi áliti miðstjórnar á tillögu VLFA:

Umsögn

miðstjórnar ASÍ um tillögu Verkalýðsfélags Akraness til ályktunar á 42.þingi ASÍ er lýtur að tillögu að nýju vinnumarkaðsmódeli.

Þann 27. október 2015 skrifuðu aðilar vinnumarkaðarins undir samkomulag um mótun nýs samningalíkans fyrir íslenskan vinnumarkað. Þar segir:

„Þegar aðilar þessa samkomulags hafa sammælst um nýtt samningalíkan verði skoðað hvort og þá hvaða breytingar þurfi mögulega að gera á vinnulöggjöf til að treysta nýtt samningalíkan í sessi."

Ekki stendur til að opna viðræður um breytingar á þeim hluta vinnulöggjafarinnar sem lýtur að grundvallarskipulagi verkalýðshreyfingarinnar og samningsrétti aðildarfélaganna og því vandséð hvers vegna þingið ætti að álykta um eitthvað sem ekki er á dagskrá. Mikil vinna er framundan við mótun samningalíkansins þar sem kallað verður eftir þátttöku aðildarfélaga og félagsmanna. Þegar niðurstaða liggur fyrir, líklega á vormánuðum 2017, hefur samninganefnd ASÍ þegar ákveðið að hún verði lögð í sérstaka atkvæðagreiðslu allra félagsmanna allra aðildarsamtaka ASÍ. Sú atkvæðagreiðsla fer ekki fram fyrr en niðurstaða liggur fyrir um endanlega gerð samningalíkansins. Þá fyrst verður það skoðað hvort og þá hvaða breytingar þurfi hugsanlega að gera á vinnulöggjöfinni m.a. hvað varðar valdheimildir ríkissáttasemjara. Miðstjórn ASÍ telur því bæði ómarkvisst og ótímabært að þing ASÍ samþykki tillögu VLFA og leitist þannig við að taka fram fyrir hendur samninganefnda aðildarsamtakanna og félagsmanna ASÍ sem með samningsréttinn fara.

Gylfi sagði að ákvörðunin hafi verið sú að mæla gegn samþykkt enda kvaðst hvorki hann né aðrir í miðstjórn kannast við að til standi að skerða samningsrétt og staðsetningu hans. Vafasamt væri að hans mati að fara að samþykkja „hvað-ef" ályktanir um það sem ekki væri á dagskrá og velti upp þeirri spurningu um hvar slíkt myndi enda. Gylfi sagði að ætlunin sé að komast að niðurstöðu um rammasamning sem lagður verði fyrir félagsmenn aðildarfélaga í allsherjaratkvæðagreiðslu. Í framhaldinu verði svo hugsanlega skoðað hvort og þá hvaða breytingar gæti þurft að gera á einstökum atriðum vinnulöggjafarinnar svo sem eins og miðlunarheimildum ríkissáttasemjara. Varðandi málið að öðru leyti og til að bregðast við framkomnum fullyrðingum Vilhjálms um launaþróunina sagði Gylfi að á milli toppáranna komi botnár og heildarniðurstaðan sé sú þegar nánar er skoðað að á félagsmenn ASÍ halli í því efni. Þannig hafi það verið í

hagsögu undanfarinna áratuga og ekkert væri í kortunum annað en að ennþá væri það sama í gangi. Að endingu kvaðst Gylfi stórlega efa það að kaupmáttur lægstu launa sé tvöfalt hærri hér á landi en á hinum Norðurlöndunum.

Umræður um málefni þingsins

Þingforseti opnaði fyrir umræðu og minnti þingfulltrúa á það að efnisleg umræða færi fram í hópavinnu og nefndarvinnu um málið og því væru menn beðnir um að vera gagnorðir.

Óskar Guðmundsson, VR,kvaddi sér hljóðs þar sem hann vildi fjalla um lífeyrismál en Óskar rakti þá neikvæðu stöðu sem opinberu lífeyrissjóðirnir væru í. Skuldbindingarnar væru gríðarlegar miklar og mikill framtíðarvandi, að ástandinu óbreyttu, væri í kortunum. Rakti hann jafnframt þá mismunun sem væri í lífeyriskerfinu, þ.e. á þann hátt að opinberir starfsmenn njóti miklu ríkari réttinda en launafólk á almennum vinnumarkaði. Sagði Óskar jafnframt að hann teldi kerfið gallað að því leytinu til að of mikið af áunnum lífeyri í lífeyrissjóðunum ónýttist vegna tekjutenginga Tryggingastofnunar ríkisins.

Sverrir Mar Albertsson, Afl starfsgreinafélagi, sagði að þing ASÍ sé með merkari viðburðum. Íslenskt launafólk hafi á 20. öldinni brotist út úr fátækt og ekki megi tala niður baráttuna því þá tækjum við úr okkur kraftinn. Sverrir fjallaði því næst um nýtt samningalíkan (SALEK) og sagði að þegar hann heyri nefnt hugtakið „efnahagslegur stöðugleiki" þá viti hann að hann fái litla kauphækkun. Sverrir sagði að hann hafi verið að kynna sér málið og kerfin á hinum Norðurlöndunum séu alls ekki eins og alls ekki óumdeild. Kvaðst hann sjálfur ekki sjá annað í fljótu bragði en að farið verði í vinnulöggjöfina þegar samkomulag hefur náðst. Kvaðst hann jafnframt vera tortrygginn á skuldbindingu SA enda sýndi sagan þá ekki vera traustsins verða. Helstu vandamálin í íslensku efnahagslífi væru að hans mati ekki óhóflegar launahækkanir heldur spilling og arðrán. Að endingu skoraði Sverrir á þingfulltrúa að íhuga vandlega tillögu VLFA þar sem hann óttaðist að SALEK drepi sálina í verkalýðsfélögum enda muni fólkið mögulega ekki lengur sjá tilganginn í því vera í félögum.

Vilhjálmur Birgisson, VLFA,kvaðst vilja ítreka fyrri ræðu og þá tortryggni sína sem þar kom fram og ef það væri rétt að ekki stæði til að takmarka samningsréttinn hvað væri því þá til fyrirstöðu að samþykkja tillögu VLFA. Sagði Vilhjálmur að fram hafi komið hjá mönnum, og nefnir félagslega forystumenn í þeim efnum, að samningslíkanið muni skerða samningsrétt. Vilhjálmur sagði að m.a.s. Samtök atvinnulífsins telji að það sé ekki á ábyrgð launafólks að halda niðri verðbólgu. SA hafi auglýst það opinberlega árið 2007 að það sé húsnæðisverðið sem hafi valdið henni og því hafi verið skorað á ráðamenn að fjarlægja húsnæðisliðinn úr neysluverðsvísitölunni.

Símon Jónsson, VM, kvaddi sér hljóðs til að fjalla um launamun kynjanna. Meðalatvinnutekjur kvenna væru nú um 70% af meðalatvinnutekjum karla og sagðist því telja að með leiðréttingu á launamuninum verði heimili landsins styrkt. Ekki væri nóg að horfa bara á einstaklinginn heldur einnig á það viðvarandi

launamisrétti sem sé til staðar og þurfi að leiðrétta. Það bitnaði jafnframt á körlum sem séu tilneyddir til að vinna mikið og séu þ.a.l. fjarri heimilinu sínu í frítíma fjölskyldunnar. Sagði hann jafnframt í fyrrgreindu samhengi að honum leiddist gagnrýni ASÍ á opinberu samtökin enda séu þar meginstoðin kvennastéttir eins og leikskólakennarar og sjúkraliðar.

Páll Jónsson, VM,sagði eftirminnilega samningalotu að baki. Samstaðan hafi verið mikil í upphafi en hafi svo fjarað út og á endanum hafi einu raunverulegu kjarabæturnar náðst í persónulegum samningum einstaklinga. Kvaðst Páll styðja fyrirliggjandi tillögu um að aukið fé yrði fært í vinnudeilusjóð ASÍ. Fjallaði Páll því næst um launamun kynjanna og fordæmdi það fyrirbæri. Páll vildi jafnframt krefjast þess að ASÍ ályktí um það þjóðarmein sem sé starfsemi starfsmannaleiga enda megi líkja slíkri starfsemi við nútíma þrælahald. Að endingu kvaðst Páll vilja skora á þá sem bjóða sig fram í trúnaðarstörf að gera það tímanlega svo hægt sé að taka upplýsta afstöðu.

Þingforseti gerði hlé á þinginu og um leið og hann sagði þingfund hefjast að nýju kl. 13.40 þá áréttaði hann að þeir sem ætla í framboð til embætta innan ASÍ tilkynntu framboð sín tímanlega.

Klukkan 12.50 var gert hádegishlé

Klukkan 13.40 hófst málstofa og hópastarf um kjarasamningalíkanið sem stóð til klukkan 16.00

Stefnumótunarvinna á 42. þingi ASÍ – vinnufyrirkomulag

Umræðuskjöl voru lögð inn á sérstaka þingsíðu á heimasíðu ASÍ í júlí mánuði og aðildarfélögum sendar upplýsingar þar um. Í umræðuskjölunum eru reifuð þau atriði er varðar hvert málefni sem ræða á um á þinginu og hvaða þætti hreyfingin þyrfti að móta sér nánari stefnu um. Markmið umræðuskjalanna var að vera stuðningsefni byggð á staðreyndum fyrir þingfulltrúa. Það var síðan í höndum þingsins að útbúa ályktanir um hvernig ætti að ná fram þeim markmiðum.

Lagt var upp með að á þinginu væri unnið í fjórum málstofum. Á fyrsta degi þingsins tóku allir þingfulltrúar þátt í málstofu og hópastarfi sem fjallaði um *nýtt samningalíkan á vinnumarkaði* og áskoranir því tengdar.

Á öðrum degi þingsins var unnið í þremur málstofum og skiptu þingfulltrúar sér í hópa, þar sem umfjöllun var um þann félagslega ramma sem skapa þarf í kringum samningamódelið. Þar var fjallað um *vinnumarkað og jafnrétti, velferð og mennta- og atvinnumál.*

Fyrir þingið völdu þingfulltrúar sér eitt hinna fjögurra málefna sem sinn „aðal" málaflokk og myndaði sú skipting hinar eiginlegu málefnanefndir þingsins. Því var mikilvægt að þingfulltrúar kynntu sér vel þá málaflokka sem fjallað var um og mótuðu sér skoðanir um þá til þess að gera vinnuna markvissa og árangursríka.

Fulltrúarnir enduðu nefndarvinnuna með því að fjalla um sinn „aðal" málaflokk. Niðurstöður hópavinnunnar var efniviður í stefnu þingsins um þau málefni sem til umræðu voru. Sérstakar ritnefndir, skipaðar þingfulltrúum, unnu ályktanir sem lagðar voru fyrir þingið til samþykktar.

Einn af kostum þessa fyrirkomulags er að þingfulltrúar fá tækifæri til þess að hittast og skiptast á skoðunum við fjölmarga aðra fundarmenn þar sem nýir umræðuhópar myndast í hverri málstofu.

Nýtt samningalíkan á vinnumarkaði – málstofa og hópastarf

Bryndís Hlöðversdóttir ríkissáttasemjari hélt erindi í upphafi þar sem hún fjallaði um nýtt samningalíkan fyrir Ísland, erindið byggði hún á skýrslu Steinars Holden, prófessors í hagfræði frá Noregi, en hann vann úttekt fyrir SALEK hópinn þar sem gert er grein fyrir helstu einkennum hins svokallað „norræna líkans". Steinar Holden hefur unnið mikið fyrir norsk stjórnvöld og aðila vinnumarkaðarins þar í landi og þykir einn helsti sérfræðingur á sínu sviði á Norðurlöndunum.

Sigurður Bessason, 2. varaforseti ASÍ, sagði að nú þegar þingfulltrúar settust að borðum til að ræða nýtt vinnumarkaðslíkan þá væri mikilvægt að allir gerðu sér grein fyrir því að ekkert væri í hendi um framhalda mála. Þrátt fyrir það væri mikilvægt að staldra við og kryfja til mergjar hvort það séu til aðrar og betri leiðir en þær sem breytt hafi verið á undanförnum árum og áratugum. Hann sagði að það þyrfti að ræða hvaða grundvallarréttindi þurfa að vera til staðar til að tryggja framgang mála s.s. stöðugleika, húsnæðiskostnað og önnur félagsleg réttindi. Sigurður sagði einnig að í þeim umræðum sem fram færu í hópastarfinu þá gæfist tækifæri á að ræða hvaða skilyrði þyrfti að vera til staðar við uppbyggingu á nýju samningalíkani, eða hvort sátt væri um það kerfi sem væri núna. Hann sagði að mikilvægt væri að virða sjónarmið allra. Hann minnti á að samkvæmt dagskrá þingsins kæmu fulltrúar stjórnmálaflokka og þá væri tækifæri að krefja þá um svör við þeim spurningum sem kynnu að vakna í hópavinnunni.

Að lokum sagði Sigurður að Íslendingar sem snúið hafa heim eftir vinnu á Norðurlöndunum hafi gjarnan borið saman lífskjör landanna og sá samanburður væri okkur oftast í óhag. Eftir því sem heimurinn skreppur saman, sagði hann, og það á einnig við um Norðurlöndin, hefur umræðan hér á landi orðið áleitnari um það af hverju við búum við lakari grunnlaun og kjör en á hinum Norðurlöndunum. Því sé nauðsynlegt að taka umræðuna um mismunandi stöðu samningamála til gagngerrar skoðunar. Því næst óskaði Sigurður þingfulltrúum góðs gengis og vonaðist til þess að afrakstur hópastarfsins skili af sér spurningum sem hægt væri að nýta sem leiðsögn um áframhaldandi stefnu.

Þingi framhaldið eftir hópastarf klukkan 16.10

Lagabreytingar – 1. umræða

Magnús Norðdahl, lögfræðingur ASÍ, hafði framsögu um svohljóðandi frumvarp miðstjórnar til breytinga á lögum ASÍ:

41. grein
Sambönd og félög með beina aðild greiða árlega skatt til ASÍ og stofnana þess. Hvert samband skal ákveða með hvaða hætti það innheimtir skatta hjá félögum og deildum innan sinna vébanda.

Árlegur skattur reiknast sem 8,3% af samanlögðum iðgjaldatekjum félagssjóðs félaga og deilda innan hvers sambands eða félags með beina aðild vegna næstliðins almanaksárs. Miða skal við umreiknaðar iðgjaldatekjur, þannig að þær jafngildi því að aðildarfélög einstakra sambanda og félög með beina aðild innheimti 1% iðgjöld af heildartekjum til félagssjóðs. Við skiptingu iðgjaldatekna milli einstakra deilda deildaskiptra stéttarfélaga sem eiga aðild að fleiri en einu sambandi skal stuðst við endurskoðaða sundurliðun þeirra í ársreikningi, liggi slík skipting fyrir, en ella skal skipta iðgjaldatekjunum hlutfallslega milli deilda samkvæmt upplýsingum um fjölda gjaldskyldra einstaklinga.

Frá reiknuðum skatti skv. 2. mgr. skal draga frá sérstakan skattafrádrátt, sem skal vera kr. 3.650.000,- fyrir hvert samband. Sérstakur skattafrádráttur félaga með beina aðild skal vera kr. 182.000,- fyrir hvert félag með færri en 500 félagsmenn, kr. 365.000,- fyrir hvert félag með fleiri en 500 og færri en 1.000 félagsmenn og kr. 550.000,- fyrir hvert félag með fleiri en 1.000 félagsmenn. Með félagsmönnum er hér átt við reiknaðan fjölda félagsmanna skv. 6. mgr. 30. gr.

Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. að teknu tilliti til 3. mgr. skal ekkert samband eða félag með beina aðild greiða lægri skatt en sem nemur 6,6% af umreiknuðum iðgjaldatekjum eins og þær eru skilgreindar í 2. mgr.

Skrifstofa ASÍ leggur á og innheimtir skatta til ASÍ og stofnana þess hjá samböndum og félögum með beina aðild. Endanleg álagning fer fram á 4 ársfjórðungi hvers árs og skal hún kynnt með sérstökum álagningarseðli. Á álagningarseðli skal tilgreina endanlega álagningu skatta til ASÍ og stofnana þess, þær forsendur sem álagningin byggir á s.s. skattprósentu skv. 2. mgr., iðgjaldatekjur og umreiknaðar iðgjaldatekjur skv. 2. mgr., lágmarksskattprósentu skv. 4. mgr., upphæð skattafrádráttar skv. 3. mgr. og greiðslustöðu. Endanlega álagðan skatt að teknu tilliti til innborgana skal greiða á gjalddaga síðasta ársfjórðungs.

Skrifstofa ASÍ skal fjalla um ábendingar og athugasemdir sambanda, einstakra aðildarfélaga þeirra og félaga með beina aðild vegna álagningarinnar og leiðrétta mistök eða villur sem kunna að hafa orðið. Rísi ágreiningur um hvort leiðrétta skuli eða telji einhver framanritaðra á sig hallað við álagninguna er heimilt að skjóta

þeim ágreiningi til miðstjórnar ASÍ sem að fengnum athugasemdum kæranda og skrifstofu ASÍ kveður upp úrskurð sinn svo fljótt sem verða má.

Við álagningu skatta vegna þeirra sem ekki hafa skilað inn ársreikningi skv. 3. mgr. 47. gr. fyrir næstliðið ár skal nota áætlun. Áætlunin skal byggð á upplýsingum um iðgjaldatekjur næsta árs á undan. Ofan á þessar iðgjaldatekjur skal bæta þeim breytingum sem orðið hafa á reglulegum launum félagsmanna innan ASÍ skv. upplýsingum Hagstofunnar miðað við 2. ársfjórðung álagningarárs að viðbættu 10% álagi.

Sé ársreikningi skv. 3. mgr. 47. gr. skilað eftir að skattur hefur verið áætlaður á félagið skv. 7. mgr. en fyrir árslok álagningarárs, skal endurskoða áætlunina og leggja á skatta með venjulegum hætti. Eftir það telst sú álagning endanleg.
Skrifstofa ASÍ skal láta samböndunum í té leiðbeinandi upplýsingar um skattbyrði einstakra félaga og deilda skv. skattkerfi ASÍ og stofnana þess.

<u>Bráðabirgðaákvæði</u>:
Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. 41. gr. um 8,3% árlegan skatt skal skattur vegna ársins 2017, sem lagður verður á haustið 2017, vegna tekna aðildarfélaganna 2016, nema 7,95%.
Þrátt fyrir ákvæði 4. mgr. 41. gr. um 6,6% lágmarksskatt, skal skattur vegna ársins 2017, sem lagður veður á haustið 2017, vegna tekna aðildarfélaganna 2016, nema 6,15%.

<u>46. grein</u>
Ársreikninga sjóða ASÍ, ásamt samstæðuuppgjöri, fyrir hvert almanaksár skal leggja fyrir miðstjórn eigi síðar en í aprílmánuði ár hvert. Ársreikningarnir skulu endurskoðaðir af löggiltum endurskoðanda í samræmi við góða endurskoðunarvenju.

Við gerð ársreikninga skal hliðsjón höfð af viðmiðunarreglum sem miðstjórn samþykkir. Vinnudeilusjóð skal haldið aðgreindum frá öðru fé sambandsins og hann aðgreindur í bókhaldi Sambandssjóðs.

Reikningarnir skulu lagðir til fullnaðargreiðslu fyrir þing ASÍ.

Löggiltur endurskoðandi sambandsins skal kosinn á sambandsþingi til tveggja ára í senn. Að auki skulu tveir skoðunarmenn reikninga kosnir á sambandsþingi til tveggja ára í senn og tveir til vara. Skoðunarmenn árita reikninga sambandsins ásamt framkvæmdastjóra þess.

Magnús gerði fyrst í stuttu máli grein fyrir aðdragandanum að frumvarpinu og helstu breytingum sem í þvífælust. Annars vegar væru lagðar til breytingar sem lúta að skatthlutfalli til ASÍ, nánar tiltekið að 41. gr. laga ASÍ yrði breytt á þann veg að skatthlutfallið færi úr 7,4% af iðgjaldatekjum upp í 8,3% og lágmarksskatthlutfall færi úr 5,7% í 6,6%. Þetta væri hins vegar gert í þrepum á þann hátt að bráðabirgðaákvæði væri sett inn í lögin sem kveði á um að árið 2017 yrði skatthlutfallið 7,95% og lágmarkshlutfallið 6,15%. Hins vegar væru lagðar til breytingar sem kveða á um að sambandsþing ASÍ skuli kjósa löggildan endurskoðanda.

Sigurður Bessason, Eflingu, kynnti eftirfarandi lagabreytingartillögu Eflingar-stéttarfélags sem fól í sér breytingu á 49. gr. laga ASÍ á þann hátt að í stað þess að lágmarksfjárhæð dánarbóta skyldi breytast í takt við launavísitölu yrði miðað við vísitölu neysluverðs:

<u>Tillaga til breytingar á 4.mgr. 49.gr. laga ASÍ.</u>

3.málsliður d. liðar 4.mgr. 49.gr. breytist þannig að í stað orðsins „launavísitölu" komi „vísitölu neysluverðs".

Greinargerð: Ákvæði 49.gr. um dánarbætur kom í stað eldra ákvæðis um útfararstyrki. Hugsunin á bak við ákvæðið er m.a. að létta undir með afkomendum við greiðslu eðlilegs útfararkostnaðar. Sá kostnaður breytist í samræmi við þróun vísitölu neysluverðs. Allar aðrar bætur hanga saman við þróun launa og breytast eðlilega í samræmi við breytingu þeirra og breytingar á launavísitölu eins og ráð er gert fyrir í 49.gr.

Gylfi Arnbjörnsson, forseti ASÍ, steig næst í ræðustól og kynnti svohljóðandi afstöðu miðstjórnar við tillögu Eflingar:

<u>Umsögn miðstjórnar ASÍ um tillögu Eflingar stéttarfélags til breytinga á 4.mgr. 49.gr. laga ASÍ.</u>

Samkvæmt upphaflegri fyrirmynd að reglugerðum sjúkrasjóða aðildarsamtaka ASÍ var gert ráð fyrir sérstöku ákvæði þar sem réttur gat stofnast til útfararstyrks vegna látinna félagsmanna. Þau ákvæði voru felld niður og teknar upp dánarbætur þess í stað. Tilgangurinn var eftir sem áður hinn sami, þ.e. að létta undir með eftirlifendum við greiðslu útfararkostnaðar. Sá kostnaður fylgir þróun á vísitölu neysluverðs meðan dagpeningagreiðslur skv. a,b og c. lið 4.mgr. 49.gr. eiga eðlilega að fylgja þróun launa. Miðstjórn ASÍ mælir því með því að lagabreytingartillaga þessi verði samþykkt.

Sagði Gylfi frá þróun reglna tengdum dánarbætum og útfararstyrkjum í gegnum söguna. Afstaða miðstjórnar gagnvart tillögu Eflingar væri jákvæð og mælt væri með því að tillagan yrði samþykkt.

Gylfi Arnbjörnsson, forseti ASÍ, fjallaði því næst með ítarlegum hætti um forsendurnar fyrir lagabreytingartillögu miðstjórnar um að skatthlutfall til ASÍ yrði hækkað. Rakti hann þróun undanfarinna ára í þessum efnum og þá sérstaklega forsendur þess að skatthlutfallið hafi verið lækkað í kjölfar hrunsins. Síðan þá, og í kjölfar þess að þjóðarskútan hefði rétt sig af, hefði þingið ákveðið að bæta í. Nánar tiltekið þá hafi verið ákveðið að bæta við stöðugildum á skrifstofu ASÍ, annars vegar með ráðningu framkvæmdastjóra og hins vegar með ráðningu tveggja annarra sérfræðinga sem m.a. sjá um ný verkefni sem hin félagslega forysta hafi ákveðið að fela ASÍ, má þar nefna átakið „Einn réttur – ekkert svindl". Fjárhagsstaðan væri samt sem áður góð en þó væri halli á rekstrinum og því hefði verið gengið á eigið fé en nauðsynlegt væri að samþykkja hækkunina, sem einnig mætti kalla „afturköllun lækkunar" á skatthlutfalli svo að rekstur skrifstofunnar væri sjálfbær.

Helga Ingólfsdóttir, VR, kvaðst vilja spyrja nánar út í forsendur fyrir tillögu Eflingar um að tengja dánarbætur við neysluverðsvísitölu frekar en launavísitölu. Sérstaklega þar sem launavísitala hækkaði að jafnaði meira en neysluverðsvísitala.

Rannveig Sigurðardóttir, VR, sagðist ekki vera sátt við lagabreytingartillögu um hækkun skatthlutfalls. M.v. hækkunina mætti skilja það svo að viðkomandi nýir starfsmenn á skrifstofu ASÍ væru á talsvert hærri launum en gengur og gerist hjá félagsmönnum. Þetta þyrfti því að hennar mati að skoða betur svo réttlætis væri gætt.

Sigurður Bessason, Eflingu**,** svaraði framkominni fyrirspurn Helgu Ingólfsdóttur um forsendur tillögu Eflingar um nýja vísitölutengingu dánarbóta. Tillaga Eflingar og forsendur væru ekki þær að takmarka eða draga úr styrkjum heldur bara að viðmiðið sé rétt. Ítrekaði Sigurður að 49. gr. laga ASÍ kveði einungis á um lágmarksfjárhæðir og reyndin væri sú að flest félög væru með ríkari réttindi í sínum reglugerðum og þeim væri fullkomlega frjálst að veita félagsmönnum betri réttindi en skv. lágmarki.

Óskar Guðmundsson, VR, kvaðst hafa efasemdir um skattahækkunartillöguna. Miðstjórn ætti að hans mati að gera sér hófstilltari plön enda mætti færa sterk rök fyrir því að fjölgun starfa í samfélaginu og almennt launaskrið ættu að duga til að rekstur skrifstofu ASÍ héldist sjálfbær.

Vilhjálmur Birgisson, VLFA, kynnti því næst svohljóðandi tillögu VLFA um að húsnæðisliðurinn verði fjarlægður úr neysluverðsvísitölunni:

> *Tillaga stjórnar og trúnaðarráðs Verkalýðsfélags Akraness að ályktun um breytingu á mælingu neysluvísitölunni:*
>
> *42. þing Alþýðusambands Íslands haldið 26.-28. október 2016 skorar á stjórnvöld og Alþingi Íslendinga að sjá til þess að húsnæðisliður verði tekinn út úr mælingu neysluvísitölunnar, enda liggur fyrir að ekkert land innan OECD framkvæmir mælingu neysluvísitölunnar með húsnæðisliðnum inni.*
>
> *Greinargerð: Hér er um gríðarlega hagsmuni að ræða fyrir almenning, enda liggur fyrir samkvæmt Samtökum atvinnulífsins að helmingur verðbólgunnar frá árinu 2003 til ársins 2007 hafi verið knúin áfram af hækkun húsnæðisverðs. Samtök atvinnulífsins bentu á að á þessu fjögurra og hálfs árs tímabili hafi verðbólgan verið að jafnaði 4,4% en án húsnæðisliðar hefði hún einungis verið 2,4% sem er undir verðbólgumarkmiðum Seðlabankans.*
>
> *Það er í raun og veru með ólíkindum að verðbólgan hér á landi skuli vera mæld með allt öðrum hætti en í þeim löndum sem við viljum bera okkur saman við, sérstaklega í ljósi þess að það er húsnæðisliðurinn sem bæði fyrir bankahrunið og eftir er að valda stórum hluta þeirrar verðbólgu sem hér mælist. Sem dæmi þá er verðbólgan frá 1. janúar 2013 til dagsins í dag að meðaltali 2,15%, en ef húsnæðisliðurinn væri ekki inni þá væri hún aðeins 0,84%.*
>
> *Þetta hefur gríðarleg áhrif á fjárskuldbindingar almennings, enda er eins og allir vita stór hluti skulda heimilanna verðtryggður, en nú nema verðtryggðar skuldir heimilanna upp undir 2.000 milljörðum og því skiptir miklu máli að mæling vísitölunnar sé framkvæmd með sambærilegum hætti og í þeim löndum sem við viljum bera okkur saman við. Það er erfitt að fjalla um stöðugleika í öðrum löndum, og að við séum með hærri verðbólgu en annars staðar, þegar liggur fyrir að við erum ekki að mæla hana með sama hætti og í öðrum löndum innan OECD. En það er alla vega morgunljóst að verðbólga hér á landi væri allt að 50% lægri, eins og Samtök atvinnulífsins hafa bent á, ef húsnæðisliðurinn væri ekki inni í mælingunni eins og í öðrum löndum.*
>
> *Og þetta staðfestir líka að orsakavaldur mikillar verðbólgu er fólginn í hækkun húsnæðisverðs, en ekki vegna launahækkana verkafólks og iðnaðarmanna, eins og aðilar SALEK-samkomulagsins ýja sterklega að.*

Færði Vilhjálmur ýmis rök fyrir henni og nefndi sem dæmi að verðbólgan frá 1. janúar 2013 væri 0,84% í stað 2,15% ef húsnæðisliðurinn væri fjarlægður í neysluverðsvísitölunni. Sagði Vilhjálmur að núverandi ástand hefði mikil áhrif á stöðu heimilanna enda nemi verðtryggðar skuldir þeirra um 2.000 milljörðum. Kvaðst Vilhjálmur gagnrýna það mjög að verið væri að mæla verðbólgu hér á landi með öðrum hætti en í nágrannalöndunum á sama tíma og verið sé að nota samanburðinn í öðru samhengi. Að lokum sagði Vilhjálmur að orsakavaldur mikillar verðbólgu væri fundinn og hann væri ekki launahækkanir fólksins í landinu líkt og aðilar svokallaðs SALEK samkomulags hafi ýjað að.

Gylfi Arnbjörnsson, forseti ASÍ, gerði grein fyrir svohljóðandi afstöðu miðstjórnar sem væri sammála tillögu VLFA um að húsnæðisliðurinn ætti ekki að vera inni í neysluverðsvísitölunni.

Umsögn miðstjórnar ASÍ um tillögu Verkalýðsfélags Akraness til ályktunar á 42. þingi ASÍ er lýtur að grundvelli til verðtryggingar

Í maí 2015 samþykkti samninganefnd ASÍ og lagði fram kröfur Alþýðusambands Íslands á stjórnvöld til lausnar kjaradeilum. Meðal þessara krafna var m.a. að finna kröfu sambandsins um að breyta ákvæðum laga um vexti og verðtryggingu í þá veru að heimild til verðtryggingar fjárskuldbindinga yrði hækkuð úr 5 árum í 10 ár og að húsnæðisliður verði tekin út úr vísitölunni.

10. Verðtrygging lána: Heimild til verðtryggingar lánasamninga verði hækkuð úr 5 árum í 10 ár og samsetning vísitölu neysluverðs verði færð nær því sem þekkist í Evrópu, þannig að hún verði án húsnæðisliðar.

Tillaga Verkalýðsfélags Akraness er í samræmi við þessa kröfu ASÍ og því mælir miðstjórn ASÍ með því að þessi ályktun verði efnislega samþykkt, en leggur jafnframt til að nefnd hugi að breyttu orðalagi milli fyrstu og annarrar umræðu.

Gylfi sagði að í raun hafi samninganefnd ASÍ gert kröfu þess efnis á stjórnvöld vorið 2015 sem lið í því að greiða fyrir gerð kjarasamninga á almennum vinnumarkaði. Nefndi Gylfi þó að þrátt fyrir afstöðuna þyrfti líka að hafa hugfast til að gæta sannmælis að yfir lengra tímabil hefði húsnæðisliðurinn temprað verðbólguna og nefndi í því skyni árin fyrst eftir hrun þar. Því næst vék Gylfi að svohljóðandi tillögu miðstjórnar þess efnis að í vinnudeilusjóð ASÍ yrðu færðar 143 milljónir úr „óráðstöfuðu eigin fé" yfir í vinnudeilusjóðinn.

Tillaga miðstjórnar til 42. þings ASÍ um framlög í vinnudeilusjóð

„42. þing ASÍ samþykkir að kr. 143.023.705.- af óráðstöfuðu eigin fé sambandsins skuli ráðstafað í Vinnudeilusjóð ASÍ."

Greinargerð: Í lögum ASÍ var áður sérstakt ákvæði um að Vinnudeilusjóður ASÍ væri sjálfstæð eining og í hann runnu 3,7% af tekjum sambandsins, ásamt því að hann var ávaxtaður um 3% á ári til viðbótar við hækkun verðlags milli ára. Á ársfundi sambandsins árið 2006 var ákveðið að fella sjóðinn inn í ársreikning Sambandssjóðs og sérgreina hann meðal eiginfjárliða með sömu ávöxtun og sömu framlögum af tekjum ASÍ. Á þingi sambandsins í október 2008, þegar skattar sambandsins voru lækkaðir, var ákveðið að fella út öll ákvæði um sjóðinn. Var málið kynnt þannig að þetta þýddi í reynd að taka þyrfti sérstaka ákvörðun um hækkun hans á þingi sambandsins. Frá þeim tíma hefur málið aldrei verið tekið upp og stendur sjóðurinn í sömu fjárhæð og var í árslok 2008. Ef sjóðurinn hefði verið ávaxtaður um 3% að raungildi frá 2008 (sem hafði verið um árabil þar áður) er ljóst að hann væri rúmum 143 mill.kr. stærri en raun ber vitni. Í ljósi þeirrar miklu óvissu sem er um stöðu kjaramála á næstu misserum er það tillaga að færa sjóðinn í það horf með sérstakri ákvörðun 42. þings ASÍ um slíkt framlag sem framkvæmt yrði í næsta uppgjöri vegna ársins 2016 sem millifærslu af óráðstöfuðu eigin fé yfir í Vinnudeilusjóð.

Gylfi nefndi að teikn séu á lofti um að ófriður sé framundan á vinnumarkaði og því sé hér um að ræða mikilvæga pólitíska yfirlýsingu. Vék Gylfi því næst að svohljóðandi tillögu miðstjórnar þess efnis að hún fengi umboð þingsins til að kanna hvort að unnt sé að gera heimildamynd um sögu ASÍ.

Tillaga miðstjórnar til 42. þings ASÍ um gerð heimildarmyndar o.fl.

Í tilefni 100 ára afmælis Alþýðusambands Íslands, samþykkir 42. þing ASÍ að miðstjórn sé heimilt að veita allt að kr. 20.000.000.- af fé sambandsins til þess annars vegar að undirúa gerð heimildarmyndar um sögu og starfsemi ASÍ í 100 ár og til þess hins vegar að gera nýútgefna sögu ASÍ aðgengilega á rafrænan hátt, þ.m.t. í formi rafbókar/a.

Gylfi sagði að nauðsynlegt sé að hafa áhrif á skrásetningu sögunnar svo að sannmælis sé gætt um það hvernig samfélagið og réttindi launafólks hafi orðið til. Jafnframt sé vilji samhliða athugun á gerð heimildamyndar til þess að gera sögu ASÍ aðgengilega með rafrænum hætti. Að lokum kynnti Gylfi svohljóðandi tillögu miðstjórnar til þingsins um kjör löggilts endurskoðanda:

42. þing ASÍ samþykkir að Theodór S. Sigurbergsson, löggiltur endurskoðandi, verði ráðinn löggiltur endurskoðandi ársreikninga ASÍ til næsta reglulegs sambandsþings á árinu 2018.

Greinargerð: Fyrr á þessu þingi var tekin fyrir tillaga um breytingu á 4.mgr. 46.gr. laga sambandsins þess efnis að löggiltur endurskoðandi sambandsins skuli kjörinn á þingi sambandsins í stað þess sem verið hefur að miðstjórn taki ákvörðun þar að lútandi. Í samræmi við þá breytingu er nú lagt til að gengið verði til samninga við Theodór S. Sigurbergsson, löggiltan endurskoðanda, um að hann taki að sér að vera löggiltur endurskoðandi ársreikninga ASÍ.

Óskar Guðmundsson, VR, kvaddi sér hljóðs til þess að fjalla um vísitölur. Að einhverju leyti væri húsnæðisliður í samræmdu vísitölu evrópsku hagstofunnar. Þar inni væri afleiða af leiguverði sem vigtuð væri inn í vísitöluna. Hefði sú vísitala verið notuð á Íslandi árin 2008, 2009 hefði það gert út af við enn fleiri heimili en raunin varð á þeim tíma og væri hún því ekki gallalaus.

Þingforseti kvaddi sér hljóðs og vísaði framkomnum tillögum til laga- og allsherjarnefndar til frekari umfjöllunar.

Samþykkt samhljóða.

Önnur mál

Rannveig Sigurðardóttir, VR, sagðist hafa verið á nokkrum þingum og ársfundum í gegnum árin og kvaðst vera þeirrar skoðunar að það væri í sífellu verið að fjalla um sömu málin. Nefndi hún sem dæmi að hjakkað væri í sama farinu með jafnréttismál og velferðarmál, lítið hafi gerst í þeim málum. Nóg hafi verið talað, aðgerða væri þörf. Vék hún sér næst að slysatryggingarmálum launafólks og sagði það vera sína skoðun að aldursskerðingarákvæðin í kjarasamningunum væru stjórnarskrárbrot. Kvaðst hún vilja fá svör um það hvaða landssamband og aðildarfélög innan ASÍ hafi samþykkt að setja þetta inn í samningana.

Hjördís Þóra Sigurþórsdóttir, AFLi starfsgreinafélagi**,** kvaðst vilja gera að umtalsefni glæpastarfsemi á vinnumarkaði. Segist hafa séð í fjölmiðlum nokkur upptalin mál um brotastarfsemi. Í engu málanna hafi verið gefin út ákæra. Kvaðst Hjördís vilja beina því til viðeigandi nefndar ASÍ að gera tillögu um að settur verði sterkari refsirammi um slík brot.

Óskar Guðmundsson, VR, steig í pontu og kvaðst vilja víkja aftur að því sem hann ræddi um áður, sem eru lífeyrisréttindi. Óásættanlegur munur sé á lífeyrisréttindum launafólks á almennum og opinberum vinnumarkaði. Nefndi hann tölur í því samhengi um hvað ríkið hefur lagt inn í opinberu lífeyrissjóðina og hve sambærileg upphæð væri ef leggja ætti það inn í almennu sjóðina. Eins og staðan sé núna muni gríðarlegar fjárhæðir falla á skattborgara verði ekkert að gert fljótlega. Lýsti hann að lokum yfir framboði sínu til miðstjórnar þar sem hann vilji vinna að þessu hjartans máli sínu sem sé jöfnun lífeyrisréttinda og upplýsti hann jafnframt þingfulltrúa um það að hann hefði kvartað til

umboðsmanns Alþingis og forsætisráðuneytisins vegna þessarar mismununar sem hann sagðist telja brjóta gegn jafnræðisreglu stjórnarskrár lýðveldisins Íslands.

Svanborg Hilmarsdóttir, formaður ASÍ-UNG,kvaddi sér hljóðs til að lesa upp ályktun af nýafstöðnu þingi ASÍ-UNG sem haldið var 23. september sl.

> *„Ekkert um okkur – án okkar*
>
> *4. þing ASÍ-UNG tók þá ákvörðun að horfa inn á við og reyna að átta sig á hvernig best er að virkja ungt fólk innan verkalýðshreyfingarinnar. Vandi hefur verið að fá ungt fólk til starfa og starfsemi ASÍ-UNG því upplifað sig með lítið bakland.*
>
> *4. þing ASÍ-UNG telur vanta frekari kynningu á starfsemi ASÍ-UNG sem og kynningu á hvaða starfsemi fer fram hjá stéttarfélögum meðal ungs fólks. Stór hluti af þessu er að lítið fjármagn hefur verið sett í starfsemina. 4. Þing ASÍ-UNG skorar því á aðildarfélögin og ASÍ að endurskoða þetta. Nauðsynlegt er að setja fjármagn í uppbyggingu ungliðastarfs svo hægt sé að halda viðburði, málþing, ferðast milli landshluta og einnig til að kynna okkur starfsemi annarra landa.*
>
> *4. þing ASÍ-UNG telur að stjórn ASÍ-UNG eigi að hafa fullgildan meðlim í miðstjórn í stað þess að hafa eingöngu áheyrnarfulltrúa. Þannig styrkjast böndin og öruggt verður að ungt fólk komi að borðinu eins og aðrir. Vert er að geta þess að formaður ASÍ-UNG er lýðræðislega kjörinn í stjórn ASÍ-UNG af ungliðum innan aðildarfélaga ASÍ.*"

Svanborg bætti við að á þinginu hefði komið fram áskorun til aðildarfélaga ASÍ um að greiða götu ungs fólks til áhrifa í stéttarfélögum. Hvatti hún að lokum þingfulltrúa til að taka þessi mál alvarlega til að tryggja að nauðsynleg endurnýjun eigi sér stað.

Klukkan 17.10 var gert hlé á þingstörfum

FIMMTUDAGUR 27. OKTÓBER

Þingi var framhaldið fimmtudaginn 27. október kl. 09.00 með málstofum og hópavinnu. Einnig var laga- og allsherjanefnd að störfum.

Málstofur og hópastarf

Þingfulltrúar voru búnir að velja málstofu við skráningu á þingið, en unnið var í þremur málstofum þar sem í upphafi voru haldin erindi í tengslum við viðkomandi málstofu og í framhaldi var unnið í hópum. Ritnefnd, valin af þingfulltrúum, vann tillögu að ályktun sem unnin var úr niðurstöðum hópavinnunnar.

Mennta- og atvinnumál

Í upphafi málstofunnar flutti **Daði Már Kristófersson**, prófessor við HÍ, erindi sem hann nefndi *„Hvernig tryggjum við samkeppnishæf lífskjör á Íslandi*? Því næst flutti **Sveinn Aðalsteinsson**, framkvæmdastjóri Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins, erindið *„Risinn hefur hlutverk - fyrirtækin sem námsstaður.*" Að lokum flutti **Ragnheiður Magnúsdóttir** hjá Marel hf. erindi um tækniþróun og tækniframfarir sem munu hafa áhrif á vinnumarkað og atvinnulíf í náinni framtíð.

Vinnumarkaður og jafnrétti

Í upphafi málstofunnar flutti **Ari Kristinn Jónsson**, rektor HR, erindi sem bar yfirskriftina *„Iðnbylting, vinnumarkaður og samfélag",* því næst hélt **Halldór Grönvold**, aðstoðarframkvæmdastjóri ASÍ, erindi þar sem hann fjallaði um *„Brotastarfsemi á íslenskum vinnumarkaði; hvað er til ráða?*" Að lokum flutti **Guðbjörg Linda Rafnsdóttir**, prófessor við HÍ, erindi sem bar yfirskriftina *„Kynja (ó)jafnrétti í atvinnulífinu. Orsakir og birtingarmyndir.*"

Velferð

Í upphafi málstofunnar flutti **Ólafur Baldursson**, framkvæmdastjóri lækninga hjá Landspítalanum, erindið *„Landspítali – Áskoranir og nauðsynlegar umbætur.*" Því næst flutti **Henný Hinz**, hagfræðingur ASÍ, erindi sem bar yfirskriftina *„Hvað hefur gerst í húsnæðismálum?*"

Klukkan 12.15 var gert hádegishlé

Klukkan 13.15 hófust þingstörf í sal

Skýrsla forseta og reikningar ASÍ og stofnana

Gylfi Arnbjörnsson, forseti ASÍ, kynnti skýrslu forseta og rakti það helsta. Kvað hann árið 2015 hafa mótast af þeim kjarasamningum sem þá var unnið að. Sameiginlegar kröfur hafi verið gerðar á stjórnvöld og atvinnurekendur sem ASÍ haldi um, er varða húsnæðismál, kostnaðarþátttöku í heilbrigðiskerfinu og menntamál. Sagði hann að brugðist hafi verið harkalega við fjárlagafrumvarpinu 2015 sem hafi falið í sér ýmiss konar skerðingar en þó hafi tekist að ná góðu samtali við stjórnvöld og vandað samstarf við sérstaklega ráðuneyti velferðar- og vinnumarkaðsmála. Að sama skapi hafi samstarf ASÍ og BSRB verið mjög gott. Mikil vinna hafi verið í gangi við hið nýja samningalíkan sem hafi verið ráðandi í miðstjórn og á skrifstofu ASÍ og yrði væntanlega áfram. Vinnustaðaeftirlitið hafi jafnframt verið eflt og átakið „Einn réttur – ekkert svindl!" hafi verið ýtt úr vör í árslok 2015 og að flest félögin hafi lagt mikið á sig í tengslum við þetta og að hans mati eigi að gera ráð fyrir því að þetta verði hluti af reglubundnum verkefnum ASÍ og félaganna. Gerður hafi verið sérstakur kjarasamningur í ársbyrjun 2016 til uppfærslu á gildandi samninga sem fór í allsherjaratkvæðagreiðslu allra félagsmanna

aðildarfélaga ASÍ. Rakti Gylfi deiluna í Straumsvík. Vlf. Hlíf hafi boðað til verkfalls og sú deila hafi verið erfið og samskiptareglur og traust við stjórnendur fyrirtækisins hafi minnkað. Gylfi sagði frá hátíðahöldunum í tengslum við 100 ára afmæli ASÍ sem hafi í alla staði heppnast vel. Allir viðburðir sem haldnir voru vítt og breitt um landið á árinu hafi verið vel sóttir og andinn góður. Að lokum rakti Gylfi nýlegt átak við að hrinda áformum ríkisstjórnarinnar um hækkun lífeyrisaldurs.

Guðrún Ágústa Guðmundsdóttir, framkvæmdastjóri ASÍ, gerði grein fyrir formlegri afgreiðslu miðstjórnar og endurskoðenda á reikningum ASÍ og stofnana fyrir árin 2014 og 2015. Fram kom hjá Guðrúnu að útkoma ársins 2014 var þannig að afkoma samstæðunnar fyrir árið 2014 var um rétt rúmar 30 milljónir og að útkoman fyrir árið 2015 var hagstæð um 17 milljónir. Í máli Guðrúnar kom fram að á árinu 2014 hefðu heildareignir samstæðunnar verið um 1.278 milljónir og á árinu 2015 stæðu þær í rúmlega 1.267 milljónum. Fór Guðrún því næst yfir nánari sundurliðun reikninganna eftir afkomu og stöðu einstakra stofnana samstæðunnar. Um reikningana að öðru leyti vísaði Guðrún til skýrslu forseta þar sem þeir væru birtir.

Þingforseti bar reikninga upp til samþykktar og voru þeir samþykktir einróma.

Panelumræður með fulltrúum stjórnmálaflokka

Í tilefni þess að kosningar til Alþingis voru haldnar degi eftir að 42. þingi ASÍ lauk var þeim stjórnmálaflokkum, sem samkvæmt könnunum þóttu öryggir um að fá fulltrúa á Alþingi, boðið að senda formenn sína til viðræðna við þingfulltrúa. Efni viðræðnanna var um samhengið á milli efnahagslegs og félagslegs stöðugleika.

Eftirfarandi stjórnmálaflokkar sendu fulltrúa; Björt framtíð, Framsóknarflokkurinn, Píratar, Samfylkingin, Viðreisn, Vinstri græn og Sjálfstæðisflokkurinn. Umræðustjóri var **Sigmar Guðmundsson** fréttamaður.

Klukkan 15.30 var gert kaffihlé

Klukkan 16.00 hófust þingstörf aftur

Lagabreytingar 2. umræða og afgreiðsla

Signý Jóhannesdóttir, StéttVest**,** kynnti niðurstöðu og tillögur laga- og allsherjarnefndar um framkomnar tillögur um lagabreytingar. Rakti hún umræðuna, forsöguna og forsendur nefndarinnar fyrir því að mæla með samþykkt á tillögu miðstjórnar um breytingu á 41. gr. laga ASÍ. Um það hafi allir nefndarmenn að einum undanskildum verið sammála. Vék Signý því næst að tillögu miðstjórnar um breytingu á 46. gr. laga ASÍ þess efnis að löggiltur endurskoðandi verði kjörinn á sambandsþingi fremur en ráðinn af miðstjórn. Hvað varðar tillögu Eflingar um breytingar á 4. mgr. 49. gr. laga ASÍ mælti Signý fyrir breytingatillögu laga- og allsherjarnefndar sem var efnislega á þá leið að tillagan megi ekki verða til lækkunar núverandi bóta og því þyrfti hún að taka gildi frá og með tilteknum degi m.v. uppreiknaða fjárhæð m.v. launavísitölu. Breytingatillögur laga- og allsherjarnefndar við framkomnar tillögur voru því svohljóðandi:

d. liður 49.gr. breytist og hljóði svo:

> *Eingreiddar dánarbætur við andlát virks og greiðandi sjóðfélaga sem nemi 360.000.- krónum m.v. starfshlutfall hans. Rétthafar bóta eru maki sjóðfélaga og börn hans undir 18 ára aldri. Bótafjárhæð miðast við vísitölu neysluverðs pr. 1.1 2017 og tekur sömu breytingum og hún.*

Þingforseti gaf því næst orðið laust fyrir umræður um afgreiðslu á tillögum.

Hilmar Harðarson, FIT,kvaddi sé hljóðs og sagði að Samiðn hafi verið ósátt við hækkunina en komið hafi verið til móts við þeirra aðstæður með því að taka þessa hækkun í tveimur þrepum.

Kristján Þórður Snæbjarnarson, FRV, kvaðst vilja halda því til haga að hann teldi það hafa verið miðstjórn sem hafi viljað ráða framkvæmdastjóra fremur en formenn stærstu aðildarfélaga. Sagðist Kristján vilja taka undir með Hilmari að hugsanlega sé farið of bratt í hækkanir á skatti, hækkunin sé a.m.k. rífleg af því að störfum sé að fjölga og jafnframt eigi mörg félög undir högg að sækja og muni um þessa hækkun. Að lokum sagðist Kristján telja það æskilegt að reynt verði a.m.k. í framhaldinu að draga þá hækkanir til baka ef mögulegt verður.

Óskar Guðmundsson, VR, sagðist viljataka undir ræðu síðasta ræðumanns um að hugsanlega sé hækkunin óþörf þar sem jafnframt sé gjarnan tregða til að taka skattahækkanir til baka.

Gylfi Arnbjörnsson, forseti ASÍ, kvaðst vilja bregðast við ræðu Kristjáns um að miðstjórn hafi tekið ákvörðun um að ráða framkvæmdastjóra. Rétt sé það að miðstjórn taki ákvörðunina formlega en hins vegar hafi hitt komið mjög sterkt fram hjá formönnum, m.a. samninganefndar, um að nauðsynlegt væri að breikka forystuna og fá inn framkvæmdastjóra. Gylfi fór því næst í forsendur skattaákvarðana til ASÍ og hvað þar ráði. Skrifstofan verði að hafa burði til að sinna þeim verkefnum sem á hana er lagt og staðreyndin sé að undanfarin ár hafi forystan tekið ákvörðun um að auka við verkefni skrifstofunnar.

Hermann Guðmundsson, FIT, sagði að alltaf væri hægt að breyta. T.a.m. á næsta þingi. Las hann upp breytingatillögu um að seinni liður hækkunarinnar komi ekki til framkvæmda fyrr en búið er að taka stöðuna í aðdraganda þingsins 2018. Kvaðst hann því vilja bera upp svohljóðandi breytingatillögu og lýsti eftir 15 meðmælendum með tillögunni.

> *„Skatthlutfall til ASÍ hækki um 0,5% frá áramótum 2016/2017*"

Gylfi Arnbjörnsson kvaðst vilja bregðast við tillögu Hermanns. Staðreyndin væri að verið sé að breyta til framtíðar og sagði að ekki væri hægt að taka bara fyrri liðinn út þar sem að fjárhagsáætlun þyrfti að taka mið af vissu um innstreymi til skrifstofunnar. Því kvaðst hann vilja halda í fyrri tillögu og taka þá frekar aftur nýja ákvörðun á næsta þingi.

Þingforseti bar því næst upp tillögu miðstjórnar um breytingu á 4. mgr. 46. gr. ASÍ sem var samþykkt svohljóðandi með einu mótatkvæði.

> *Löggiltur endurskoðandi sambandsins skal kosinn á sambandsþingi til tveggja ára í senn. Að auki skulu tveir skoðunarmenn reikninga kosnir á sambandsþingi til tveggja ára í senn og tveir til vara. Skoðunarmenn árita reikninga sambandsins ásamt framkvæmdastjóra þess.*

Hermann Guðmundsson, FIT, steig í stól og bar fram framangreinda breytingatillögu sína með 15 meðmælum við tillögu miðstjórnar um breytingu á 41. gr. laga ASÍ.

Þingforseti bar upp til atkvæða breytingatillögu Hermanns. Með voru 65, á móti voru 104. Tillagan var því felld.

Þingforseti bar því næst upp upphaflegu tillögu miðstjórnar um breytingu á 41. gr. ASÍ. Með voru 129, á móti voru 49. Tillagan var því samþykkt.

Þingforseti bar því næst upp til atkvæða tillögu Eflingar um breytingu á 4. mgr. 49. gr. Samþykkt með öllum atkvæðum gegn tveimur mótatkvæðum.

Signý Jóhannesdóttir, StéttVest, steig því næst í pontu og hélt áfram að kynna álit laga- og allsherjarnefndar. Um tillögur miðstjórnar um framlag í vinnudeilusjóð annars vegar og undirbúning að gerð heimildamyndar o.fl. Hins vegar sagði Signý að nefndin mælti með samþykkt tillagnanna óbreyttum. Hvað varðar tillögu VLFA til ályktunar um breytta mælingu neysluverðsvísitölu þá sagði hún að nefndin væri sammála henni en þó þyrfti að endurorða hana til þess að hún nái markmiðum sínum og tillaga nefndarinnar væri svohljóðandi:

Ályktun um breytingu á mælingu neysluverðsvísitölu hljóði svo:

42. þing ASÍ haldið 26.–28. október 2016 skorar á stjórnvöld og Alþingi að vísitala neysluverðs til verðtryggingar skv. lögum um vexti og verðtryggingu verði hér eftir reiknuð án húsnæðisliðar.

Vilhjálmur Birgisson, VLFA, kvaðst geta samþykkt breytingatillögu laga- og allsherjarnefndar. Vilhjálmur kvaðst jafnframt vilja ítreka þá kröfu sína um að ASÍ fylgi málinu fast eftir enda sé um mikið hagsmunamál að ræða.

Símon Jónsson, VM, sagðist vilja fagna því að tillaga um að gera heimildamynd væri komin fram og hann vildi hvetja til þess að hún yrði samþykkt. Kvaðst hann jafnframt vilja minna á að gera þetta efni aðlaðandi fyrir unga fólkið.

Þingforseti bar upp tillögu VLFA með áorðnum breytingum. Samþykkt einróma.

Þingforseti bar því næst upp tillögu miðstjórnar um framlag í vinnudeilusjóð. Samþykkt með þremur mótatkvæðum.

Þingforseti bar því næst upp tillögu um að miðstjórn verði falið að gera heimildamynd og rafbókavæða sögu ASÍ. Samþykkt einróma.

Klukkan 18.00 var gert hlé á þingstörfum

Samkvæmt framansögðu voru því eftirfarandi breytingar á lögum ASÍ samþykktar á þinginu:

1. 41. gr. hljóði svo:

   Sambönd og félög með beina aðild greiða árlega skatt til ASÍ og stofnana þess. Hvert samband skal ákveða með hvaða hætti það innheimtir skatta hjá félögum og deildum innan sinna vébanda.

   Árlegur skattur reiknast sem 8,3% af samanlögðum iðgjaldatekjum félagssjóðs félaga og deilda innan hvers sambands eða félags með beina aðild vegna næstliðins almanaksárs. Miða skal við umreiknaðar iðgjaldatekjur, þannig að þær jafngildi því að aðildarfélög einstakra sambanda og félög með beina aðild innheimti 1% iðgjöld af heildartekjum til félagssjóðs. Við skiptingu iðgjaldatekna milli einstakra deilda deildaskiptra stéttarfélaga sem eiga aðild að fleiri en einu sambandi skal stuðst við endurskoðaða sundurliðun þeirra í ársreikningi, liggi slík skipting fyrir, en ella skal skipta iðgjaldatekjunum hlutfallslega milli deilda samkvæmt upplýsingum um fjölda gjaldskyldra einstaklinga.

   Frá reiknuðum skatti skv. 2. mgr. skal draga frá sérstakan skattafrádrátt, sem skal vera kr. 3.650.000,- fyrir hvert samband. Sérstakur skattafrádráttur félaga með beina aðild skal vera kr. 182.000,- fyrir hvert félag með færri en 500 félagsmenn, kr. 365.000,- fyrir hvert félag með fleiri en 500 og færri en 1.000 félagsmenn og kr. 550.000,- fyrir hvert félag með fleiri en 1.000 félagsmenn. Með félagsmönnum er hér átt við reiknaðan fjölda félagsmanna skv. 6. mgr. 30. gr.

   Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. að teknu tilliti til 3. mgr. skal ekkert samband eða félag með beina aðild greiða lægri skatt en sem nemur 6,6% af umreiknuðum iðgjaldatekjum eins og þær eru skilgreindar í 2. mgr.

   Skrifstofa ASÍ leggur á og innheimtir skatta til ASÍ og stofnana þess hjá samböndum og félögum með beina aðild. Endanleg álagning fer fram á 4 ársfjórðungi hvers árs og skal hún kynnt með sérstökum álagningarseðli. Á álagningarseðli skal tilgreina endanlega álagningu skatta til ASÍ og stofnana þess, þær forsendur sem álagningin byggir á s.s. skattprósentu skv. 2. mgr., iðgjaldatekjur og umreiknaðar iðgjaldatekjur skv. 2. mgr., lágmarksskattprósentu skv. 4. mgr., upphæð skattafrádráttar skv. 3. mgr. og greiðslustöðu. Endanlega álagðan skatt að teknu tilliti til innborgana skal greiða á gjalddaga síðasta ársfjórðungs.

Skrifstofa ASÍ skal fjalla um ábendingar og athugasemdir sambanda, einstakra aðildarfélaga þeirra og félaga með beina aðild vegna álagningarinnar og leiðrétta mistök eða villur sem kunna að hafa orðið. Rísi ágreiningur um hvort leiðrétta skuli eða telji einhver framanritaðra á sig hallað við álagninguna er heimilt að skjóta þeim ágreiningi til miðstjórnar ASÍ sem að fengnum athugasemdum kæranda og skrifstofu ASÍ kveður upp úrskurð sinn svo fljótt sem verða má.

Við álagningu skatta vegna þeirra sem ekki hafa skilað inn ársreikningi skv. 3. mgr. 47. gr. fyrir næstliðið ár skal nota áætlun. Áætlunin skal byggð á upplýsingum um iðgjaldatekjur næsta árs á undan. Ofan á þessar iðgjaldatekjur skal bæta þeim breytingum sem orðið hafa á reglulegum launum félagsmanna innan ASÍ skv. upplýsingum Hagstofunnar miðað við 2. ársfjórðung álagningarárs að viðbættu 10% álagi.

Sé ársreikningi skv. 3. mgr. 47. gr. skilað eftir að skattur hefur verið áætlaður á félagið skv. 7. mgr. en fyrir árslok álagningarárs, skal endurskoða áætlunina og leggja á skatta með venjulegum hætti. Eftir það telst sú álagning endanleg.

Skrifstofa ASÍ skal láta samböndunum í té leiðbeinandi upplýsingar um skattbyrði einstakra félaga og deilda skv. skattkerfi ASÍ og stofnana þess.

Bráðabirgðaákvæði með 41. gr:

Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. 41. gr. um 8,3% árlegan skatt skal skattur vegna ársins 2017, sem lagður verður á haustið 2017, vegna tekna aðildarfélaganna 2016, nema 7,95%. Þrátt fyrir ákvæði 4. mgr. 41. gr. um 6,6% lágmarksskatt, skal skattur vegna ársins 2017, sem lagður verður á haustið 2017, vegna tekna aðildarfélaganna 2016, nema 6,15%.

2. 46. gr. hljóði svo:

Ársreikninga sjóða ASÍ, ásamt samstæðuuppgjöri, fyrir hvert almanaksár skal leggja fyrir miðstjórn eigi síðar en í aprílmánuði ár hvert. Ársreikningarnir skulu endurskoðaðir af löggiltum endurskoðanda í samræmi við góða endurskoðunarvenju.

Við gerð ársreikninga skal hliðsjón höfð af viðmiðunarreglum sem miðstjórn samþykkir. Vinnudeilusjóð skal haldið aðgreindum frá öðru fé sambandsins og hann aðgreindur í bókhaldi Sambandssjóðs.

Reikningarnir skulu lagðir til fullnaðargreiðslu fyrir þing ASÍ.

Löggiltur endurskoðandi sambandsins skal kosinn á sambandsþingi til tveggja ára í senn. Að auki skulu tveir skoðunarmenn reikninga kosnir á sambandsþingi til tveggja ára í senn og tveir til vara. Skoðunarmenn árita reikninga sambandsins ásamt framkvæmdastjóra þess.

Samkvæmt framansögðu voru því eftirfarandi ályktanir samþykktar á þinginu:

1. *„42. þing ASÍ haldið 26.–28. október 2016 skorar á stjórnvöld og Alþingi að vísitala neysluverðs til verðtryggingar skv. lögum um vexti og verðtryggingu verði hér eftir reiknuð án húsnæðisliðar."*
2. *„42. þing ASÍ samþykkir að í tilefni 100 ára afmælis Alþýðusambands Íslands verði allt að kr. 20.000.000.- ráðstafað til þess annars vegar að undirbúa gerð heimildarmyndar um sögu og starfsemi ASÍ í 100 ár og til þess hins vegar að gera nýútgefna sögu ASÍ aðgengilega á rafrænan hátt, þ.m.t. í formi rafbókar."*
3. *„42. þing ASÍ samþykkir að kr. 143.023.705.- af óráðstöfuðu eigin fé sambandsins skuli ráðstafað í vinnudeilusjóð ASÍ."*

FÖSTUDAGUR 28. OKTÓBER

Þingi var framhaldið föstudaginn 28. október kl. 09.00 – fyrst með framhaldi á nefndarstarfi í málstofum þar sem endanlegar tillögur nefnda voru afgreiddar til þingsins.

Klukkan 10.30 hófust þingstörf í sal

Málefni þingsins – 2. umræða – kynning á drögum að ályktunum

Þingforseti hóf mál sitt á að tilkynna að vegna tímaskorts yrðu drög að öllum ályktunum þingsins kynntar í upphafi, en almennum umræðum frestað fram yfir kosningar.

Sigurður Bessason, formaður nefndar um nýtt kjarasamningslíkan, gerði grein fyrir þeirri vinnu sem fram fór í nefndinni. Hann byrjaði á því að þakka ritnefnd fyrir gott samstarf og sagði að þau gögn sem lágu fyrir eftir hópavinnuna hafi verið nokkuð flókin, sérstaklega þar sem að um síðari spurninguna, sem vinna átti með, hafi ekki verið eining meðal þingfulltrúa, þar sem hún hafi þótt of leiðandi. Því hafi verið ákveðið, sagði Sigurður, að líta framhjá síðari spurningunni þegar unnið var úr niðurstöðum hópavinnunnar. Sagði hann að almennt hafi verið mjög frjó umræða sem kom út úr vinnunni með fyrri spurninguna og skoðaðar voru þær áherslur sem stóðu upp úr. Því næst las hann tillögu að ályktun um *„Breytt og bætt vinnubrögð við gerð kjarasamninga"*.

Þingforseti minnti á að tillaga VLFA er lúti að nýju vinnumarkaðsmódeli verði einnig lögð fram til afgreiðslu, eftir umræður, og að frummælandi óski eftir leynilegri kosningu um tillöguna.

Sigurrós Kristinsdóttir, formaður velferðarnefndar, gerði grein fyrir þeirri vinnu sem fram fór í nefndinni. Hún þakkaði ritnefnd fyrir gott samstarf og einnig þakkaði hún fyrir málefnalegar umræður í hópavinnunni. Hún sagði að inn í ályktanirnar hafi verið stefnt að því að fanga umræðuna og endurspegla niðurstöður hópavinnunnar. Sigurrós sagði að nefndin sendi frá sér tvær ályktanir, þar sem fjallað hafi verið um tvö málefni, þ.e. heilbrigðismál og húsnæðismál. Því næst las hún tillögu að ályktunum um *„Heilbrigðismál"* og *„Húsnæðismál"*.

Ólafía B. Rafnsdóttir, formaður vinnumarkaðsnefndar, gerði grein fyrir þeirri vinnu sem fram fór í nefndinni sem fjallaði um vinnumarkaðinn. Hún þakkaði fyrir gott samstarf og sagði að vinnan hafi verið mjög áhugaverð og gefandi. Því næst las hún tillögu að ályktun sem bar yfirskriftina *"Upprætum brotastarfsemi á vinnumarkaði – það bera allir ábyrgð."*

Signý Jóhannesdóttir, formaður jafnréttis- og fjölskyldunefndar, gerði grein fyrir þeirri vinnu sem fram fór í nefndinni þegar fjallað var um jafnrétti á vinnumarkaði. Hún þakkaði fyrir samstarfið og sagði að áherslan í hópavinnunni hafi verið aðallega á launajafnréttið og jafnlaunastaðalinn, fæðingarorlofið og fræðslu um jafnrétti. Því næst las hún tillögu að ályktun sem bar *yfirskriftina „Jafnrétti er mannréttindi!"*.

Kjör forseta ASÍ

Þorbjörn Guðmundsson, formaður kjörnefndar, gerði grein fyrir tilnefningu til forseta ASÍ. Kjörnefnd tilnefndi Gylfa Arnbjörnsson, núverandi forseta ASÍ.

Þingforseti kallaði eftir öðrum framboðum. Svo var ekki og taldist Gylfi því rétt kjörinn.

Gylfi Arnbjörnsson þakkaði þingfulltrúum fyrir sig.

Kjör varaforseta ASÍ

Þorbjörn Guðmundsson, formaður kjörnefndar, gerði grein fyrir tilnefningum til varaforseta ASÍ. Kjörnefnd tilnefndi Ólafíu B. Rafnsdóttur, VR, sem fyrsta varaforseta ASÍ. Engin önnur tilnefning kom fram og taldist Ólafía því rétt kjörin.

Ólafía B. Rafnsdóttir þakkaði þingfulltrúum fyrir sig.

Kjörnefnd tilnefndi Sigurð Bessason, Eflingu stéttarfélagi, sem annan varaforseta ASÍ. Engin önnur tilnefning kom fram og taldist Sigurður því rétt kjörinn.

Sigurður Bessason þakkaði þingfulltrúum fyrir sig.

Kosningar til miðstjórnar

Þorbjörn Guðmundsson, formaður kjörnefndar, gerði grein fyrir tilnefningum á aðalmönnum til setu í miðstjórn ASÍ til 2018.

Guðbrandur Einarsson, VS, Ingibjörg Ósk Birgisdóttir, VR, Eiður Stefánsson, FVSA, Benóný Valur Jakobsson, VR, Sverrir Albertsson, Afl starfsgreinafélag, Björn Snæbjörnsson, Eining-Iðja, Sigurrós Kristinsdóttir, Efling stéttarfélag, Signý Jóhannesdóttir, Stéttarfélag Vesturlands, Kristján Þórður Snæbjarnarson, FRV, Hilmar Harðarson, FIT, Valmundur Valmundarson, Sjómannafélagið Jötunn, Guðmundur Ragnarsson, VM.

Einnig hafði boðið sig fram Óskar Guðmundsson, VR.

Þingforseti gerði grein fyrir að meðan að beðið væri eftir kjörgögnum til að hægt væri að ganga til kosninga þá héldi áfram kynning á niðurstöðum nefndarvinnunnar.

Málefni þingsins – 2. umræða, kynning á drögum að ályktunum, framhald

Kristján Þórður Snæbjarnarson, formaður atvinnumálanefndar, gerði grein fyrir starfi þingnefndar sem fjallaði um atvinnu- og menntamál. Hann sagði að vinnan hafi verið mjög frjó og gefandi og að afrakstur vinnunnar væru tvær ályktanir. Önnur fjallaði um atvinnumál og sú síðari um menntamál. Því næst gerði hann grein fyrir drögum að ályktun um *„Atvinnumál*" og í framhaldi gerði hann grein fyrir drögum að ályktun um „M*enntamál*"*.*

Þingforseti minnti þingfulltrúa á að hafa tilbúin nafnspjöld sín sem notuð eru til atkvæðagreiðslu, en án þeirra gætu þeir ekki greitt atkvæði. Því næst var gengið til kosninga um fulltrúa í miðstjórn ASÍ til ársins 2018.

Klukkan 11.45 var gert hádegishlé

Klukkan 12.45 var þingi framhaldið

Kosningar - framhald

Þingforseti gerði grein fyrir niðurstöðum kosninga til miðstjórnar ASÍ til ársins 2018.
Þeir fulltrúar sem kjörnefnd tilnefndi voru kosnir til setu í miðstjórn.

Þorbjörn Guðmundsson gerði grein fyrir tilnefningum á varamönnum til setu í miðstjórn ASÍ til 2018. Engar aðrar tilnefningar komu fram og töldust eftirfarandi því rétt kjörnir:

Kristín M. Björnsdóttir, VR, Kristjana Þorbjörg Jónsdóttir, VR, Gils Einarsson, VMS, Bjarni Þór Sigurðsson, VR, Hjörtur Geirmundsson, Verslunarmannafélag Skagafjarðar, Kolbeinn Gunnarsson, Verkalýðsfélagið Hlíf, Finnbogi Sveinbjörnsson, Verkalýðsfélag Vestfjarða, Halldóra Sveinsdóttir, Báran-stéttarfélag, Fanney Friðriksdóttir, Efling stéttarfélag, Magnús S. Magnússon, Verkalýðs- og sjómannafélagi Sandgerðis, Hjördís Þóra Sigurþórsdóttir, Afl starfsgreinafélag, Borgþór Hjörvarsson, FÍR, Finnbjörn A. Hermannsson, Byggiðn, Konráð Alfreðsson, Sjómannafélag Eyjafjarðar, Georg Páll Skúlason, FBM.

Þingforseti bar upp tillögu um löggiltan endurskoðanda Alþýðusambands Íslands, samkvæmt breytingum á lögum sambandsins frá því deginum áður. Tilnefndur var Theodór S. Sigurbergsson frá endurskoðunarskrifstofunni Grant Thornton. Engin önnur tilnefning kom fram og taldist hann því rétt kjörinn.

Þorbjörn Guðmundsson gerði grein fyrir tilnefningum á aðalskoðunarmönnum og varaskoðunarmönnum reikninga. Engar aðrar tilnefningar komu fram og töldust eftirfarandi því rétt kjörnir til 2018.

Aðalskoðunarmenn:

Bryndís Kjartansdóttir, VS og Álfheiður Guðmundsdóttir, RSÍ.

Varaskoðunarmenn:

Þórður Ólafsson, Eflingu stéttarfélagi og Anna María Elíasdóttir, FVSA.

Þingforseti bar upp tillögur landssambanda og félaga með beina aðild um fulltrúa í kjörnefnd til loka 43. þings ASÍ og var hún samþykkt með lófaklappi.

Gils Einarsson, LÍV, Kristín Björnsdóttir, LÍV, Ísleifur Tómasson, RSÍ, Sigurrós Kristinsdóttir, SGS, Kolbeinn Gunnarsson, SGS, Anna Júlíusdóttir, SGS, Þorbjörn Guðmundsson, Samiðn, Níels S. Olgeirsson, bein aðild, Konráð Alfreðsson, SSÍ.

Málefni þingsins – 2. umræða og afgreiðsla

Nýtt samningalíkan á vinnumarkaði

Vilhjálmur Birgisson, VLFA, kynnti eftirfarandi tillögu VLFA um ályktun um hið nýja vinnumarkaðsmódel. Greindi hann frá því að í ályktuninni frá ritnefndinni séu ekki tekin inn þau sjónarmið sem koma fram hjá VLFA. Kvaðst Vilhjálmur vilja minna þingfulltrúa á það að þing ASÍ sé æðsta vald samtakanna. Hornsteinn í verkalýðsbaráttunni væri að hans mati að samningsréttur stéttarfélaganna væri sannarlega þeirra. Furðu sætti að hans mati að það virtust allir vera sammála um að svo eigi að vera áfram og eigi hann því bágt með að skilja ef fulltrúar vilja ekki samþykkja þetta. Sagðist hann telja það mjög óskynsamlegt að samþykkja nýtt samningalíkan án þess að vita hvort eða hver breytingin yrði á lögum um stéttarfélög og vinnudeilur í kjölfarið. Kvaðst hann hafa áhyggjur af því að traustið sé ekki til staðar og að nýtt módel festi í sessi láglaunastefnu þar sem inn komi ákvæði um hámarkslaunahækkanir. Sagði hann því næst frá því af hverju þetta sé sér hjartans mál. Kaupmáttur væri ekki nægilega hár og hóflegar launahækkanir lagfæri það ekki. Sagan sýndi að hans mati að svokölluð varnaðarorð SA, Seðlabankans og greiningadeilda stóru bankanna, um að of miklar launahækkanir myndu setja hagkerfið á hliðina, hefðu aldrei staðist.

> *„Tillaga stjórnar og trúnaðarráðs VLFA að ályktun er lýtur að nýju vinnumarkaðsmódeli:*
> *42. þing Alþýðusamband Íslands haldið 26.–28. október 2016 hafnar því alfarið að vera aðili að nýju vinnumarkaðsmódeli sem nú er unnið að, ef það leiðir til þess að frjáls samningaréttur stéttarfélaganna verður skertur eða takmarkaður á nokkurn hátt.*
> *Í ljósi þeirrar umræðu að til standi að breyta lögum um stéttarfélög og vinnudeilur vegna nýs vinnumarkaðsmódels vill 42. þing taka það sérstaklega fram að allar slíkar breytingar verði að liggja fyrir áður en kosið verði um nýtt vinnumarkaðsmódel.*
> *42. þing ASÍ vill líka að það komi skýrt fram að þingið hafnar öllum hugmyndum um breytingar á lögum um stéttarfélög og vinnudeilur sem geta leitt til skerðingar eða takmörkunar á frjálsum samningsrétti stéttarfélaganna.*
> *42. þing ASÍ er sannfært um að forræði hvers stéttarfélags til kjarasamningsgerðar og frjáls samningsréttur sé hornsteinn stéttarfélagsbaráttu á Íslandi og það frjálsræði og þann samningsrétt megi ekki skerða eða takmarka á nokkurn hátt.“*

Agnar Ólafsson, ASÍ-UNG, kvaðst vera tortrygginn á það að Gylfi Arnbjörnsson og Sigurður Bessason virtust vera sammála tillögu VLFA en vilji samt ekki greiða henni atkvæði. Kvaðst hann vilja fá skýr svör um hver væri raunverulegur vilji forystumannanna.

Gylfi Arnbjörnsson, forseti ASÍ, sagði að hann teldi ekki rétt að samþykkja „hvað-ef"-ályktanir, það þyrfti bara að treysta því að forystumenn störfuðu í anda þess grundvallarskipulags sem er til staðar. Kvaðst hann vilja bregðast við því að hann eða samninganefnd ASÍ hafi umboðslaust skrifað undir samning um nýtt módel og sagði það rangt. Samninganefnd SGS hafi verið kynnt efni og aðdragandi rammasamkomulagsins. Kvaðst hann ekki geta setið undir ásökunum um að hann hafi gengið ódrengilega fram og hvatti þingfulltrúa til að ræða málin efnislega og vera málefnalegir.

Sigurður Bessason, Eflingu, kvaddi sér hljóðs og sagðist finnast það merkilegt að honum væru ætlaðir hlutir sem væru í raun ekki til staðar. Kvaðst hann ekki kannast við það að önnur viðhorf væru í gangi innan Eflingar um grundvallaratriði eins og samnings- og verkfallsrétt. Sagði hann það sína skoðun að ekki væri rétt að leggja af stað í efnislega umræðu og/eða vegferð sem væri takmörkuð. Verkefnið væri sameiginlegt og allir væru komnir jafn langt, umræðan væri rétt að byrja. Ósanngjarnt væri að verið væri að gera forystumönnum það upp að þeir væru komnir eitthvað lengra og væru að halda leyndum upplýsingum eða fyrirætlunum frá öðrum.

Óskar Guðmundsson, VR, sagðist hafa heyrt tölu um lágmarksframfærslu nefnda hér áður sem 320 þúsund. Kvaðst hann vilja leiðrétta þá tölu enda væri hún hærri í raun og veru, eða um 388 þúsund. Hans skoðun væri að það að binda launafólk inn í eitthvert norrænt módel sem innihéldi alls konar réttindi sem væru ekki til staðar hér, væri ekki skynsamlegt.

Guðmundur Ragnarsson, VM, kvaðst þykja það furðulegt að þurfa að hlusta á það að allir sitji að svikráðum og að reyna að svíkja sína umbjóðendur. Fullyrti hann að allir væru að leggja sig fram um að vinna vel og vilja vel. Sagði Guðmundur að málið og umræðan um nýtt samningsmódel snerist bara um það hvort að það ætti að skoða það að læra af öðrum þjóðum. Umræðan snúist ekki eingöngu um prósentuhækkanir heldur raunverulega kaupmáttaraukningu, að geta skaffað tekjulágum og annað öryggi. Skylda verkalýðshreyfingarinnar að hans mati væri að velta öllum steinum við um að tryggja betri lífsgæði og að vera móttækileg fyrir nýjum og hugsanlega betri aðferðum. Vegferðin snúist um almannaheill og að tryggja að allir geti lifað mannsæmandi lífi.

Jóhann Sigurðsson, FMA, kvaðst vilja byrja á því að óska nýkjörnu fólki til hamingju með embættiskjörið. Sagðist hann vera sáttur við þau ályktunardrög sem voru sett fram af ritnefndinni en ítrekaði að þetta væri allt rétt að byrja og halda þyrfti áfram að vinna vel. Vildi hann leggja áherslu á að annar vinnufundur yrði kallaður þegar málið væri komið lengra, enda væri vinnan bara rétt á upphafspunkti. Að hans mati væri traust lykilatriði og hann hefði meiri áhyggjur af stjórnmálunum hvað það varðar.

Vilhjálmur Birgisson, VLFA, steig í pontu og kvaðst ekki ætla að taka þátt í þeim málflutningi sem hafi komið frá Guðmundi Ragnarssyni. Sagðist Vilhjálmur vilja ítreka að traust væri takmarkað enda væri framsetning tölulegra upplýsinga villandi í þinggögnum þar sem alþjóðlegur samanburður hefði gjörbreyst með veikingu annarra gjaldmiðla. Vísaði hann jafnframt í orð Sigurðar um að ekki ætti að loka á neitt. Tillaga VLFA snerist bara um það að samningsréttur félaganna yrði ekki takmarkaður. Bætti hann við að hann fagnaði því að hann og formaður Eflingar væru þó sammála því að ekki yrði hreyft við lögum um stéttarfélög og vinnudeilur eftir að nýja módelið verði komið á, verði það raunin.

Ragnar Ingólfsson, VR, kvaðst ekki vera búinn að móta sér afstöðu til þess hvort taka ætti upp nýtt samningsmódel. Sagðist hann þó vera þeirrar skoðunar að engar forsendur væru til þess á Íslandi í dag að taka upp samningsmódel um hóflegar launahækkanir á meðan allt annað grunnkerfi sem væri til staðar í samanburðarlöndunum væri í molum og lánakjör væru jafn ósanngjörn og þau eru nú. Kvaðst hann jafnframt vilja víkka út umræðuna, t.d. væri stéttarfélagsaðild á Norðurlöndunum miklu minni en á Íslandi.

Traust væri takmarkað og reynslan sýni að aðilar hafi svikið allt skömmu eftir undirritun samninga þegar vara og þjónusta hækki strax í kjölfarið. Að lokum með tilvísun til nauðsynlegs trausts kvaðst hann vilja koma á framfæri gagnrýni á formann VR og fyrsta varaforseta ASÍ fyrir að þiggja launahækkun fyrir störf sín sem væri hærri en sú launahækkun sem umsamin hefði verið í síðustu kjarasamningum.

Hörður Guðbrandsson, Verkalýðsfélagi Grindavíkur, kvaðst vera tortrygginn á orðræðu forystunnar um nýja módelið. Sagðist hann vera á þeirri skoðun að þingið þyrfti að senda forystunni skýr skilaboð um að standa vörð um grundvallarrétt félaganna, þ.e. að samnings- og verkfallsrétturinn sé hjá félögunum.

Kristján Þórður Snæbjarnarson, FRV, sagði að hann teldi nauðsynlegt að byggja upp traust og trúnað við og á milli forystunnar. Markmið í kjarasamningum væri að bæta kjör fólksins. Undanfarið væri búið að hækka lægstu laun sem aðrir hópar hafi komið svo á eftir og tekið sér þær hækkanir eða jafnvel þær margfalt. Sagði hann sína skoðun vera þá að umræða um nýtt eða gildandi samningalíkan væri nauðsynleg til að skoða hvort að hægt sé að bæta lífskjör með heildrænum hætti. Tryggja þurfi stéttarfélagsaðild og það þurfi að horfa í það að þátttaka í nágrannalöndunum sé minni en hér. Fjallaði hann jafnframt um verkfallsrétt og sagði að hann væri nokkuð frábrugðinn hér frá hinum Norðurlöndunum þar sem rétturinn væri rýmri og auðsóttari. Kvað hann það því sitt mat að það þyrfti að aðlaga kerfið að einhverju leyti eða endurskoða.

Þingforseti lokaði því næst mælendaskrá um tillögu VLFA og opnaði á umræðu um nýtt samningalíkan í heild sinni

Ólafía B. Rafnsdóttir, VR, kvaðst vilja bregðast við framkomnum athugasemdum stjórnarmanns VR um launakjör sín. Vitnaði Ólafía til þess að öll stjórn VR að undanskildum þeim sem hafði uppi tilvitnaðar athugasemdir hafi staðfest með yfirlýsingu að endurskoðun á launum hennar hafi verið í samræmi við launaþróun á almennum vinnumarkaði. Kvaðst Ólafía jafnframt lýsa áhyggjum sínum yfir því vantrausti sem væri í umræðum og sagðist fullviss um að allir kjörnir fulltrúar væru að vinna í málunum af heilindum og með hagsmuni félagsmanna að leiðarljósi.

Halldóra Sigríður Sveinsdóttir, Bárunni, sagði sem formaður umhverfisnefndar að sér þætti miður að hér væru ekki rædd umhverfismál. Rakti hún umræðu þingsins hingað til um hið nýja samningalíkan og sagði að sér hafi þótt niðurstaðan sláandi og bera merki um skort á trausti. Traust þyrfti að ræða og það væri áhyggjuefni um hvað það væri takmarkað. Því næst lýsti Halldóra yfir áhyggjum sínum af aukinni misskiptingu og óréttlæti bæði á Íslandi og í umheiminum. Vitnaði hún jafnframt í ræður erlendu fulltrúanna við setningu þingsins og kvaðst hugsandi yfir hugmyndinni um valdeflingu launafólks í samhengi við umræðuna um hið nýja samningamódel. Að lokum sagði hún það sína skoðun að ályktunin um samningamódelið eins og hún kom frá nefndinni vera í takt við umræðuna á þinginu og að hún myndi greiða henni atkvæði sitt.

Guðbrandur Einarsson, Verslunarmannafélagi Suðurnesja, steig í pontu og kvaðst vilja segja nokkur orð um umræðuna á þinginu. Flestir vilji láta gott af sér leiða og það hafi verið verkefnið og markmiðið í 100 ár og því væri fúlt að dylgjað sé um að fólk ætli sér eitthvað illt. Sagðist hann ætla að styðja tillöguna um nýtt módel sem hann sagði ramma það inn sem verið sé að hugsa. Hann kvaðst vilja leita leiða til að koma á auknum stöðugleika. Ein málsgrein sem væri að finna í stóru tillögunni rammaði inn að hans mati það sem VLFA væri að leggja fram um að nýtt líkan byggði á grundvallaruppbyggingu hreyfingarinnar um að rétturinn væri hjá félögunum sjálfum og því styddi hann tillöguna eins og hún kom úr nefndinni.

Ragnar Þór Ingólfsson, VR, sagði að þegar hann fjallaði um traust væri það ekki úr lausu lofti gripið. Vitnaði hann í könnun sem hann lét sjálfur vinna um traust til ASÍ og það hefði komið mjög illa út fyrir ASÍ. Sagði hann að sín skoðun væri að grundvallaratriðið að ekki yrði afsalað samningsrétti launafólks, sérstaklega á tímum þar sem grunnþjónustan væri í miklu ólagi í samanburði við nágrannalöndin. Gera þyrfti þetta í stærra samhengi og ekki væri hægt að taka eitthvað eitt út eins og hóflegar launahækkanir. Stóra málið og varnaglinn að hans mati væri samningsrétturinn sem þyrfti að verja og halda á sínum stað hjá félögunum.

Páll Heiðar Jónsson, VM, kvað það sína skoðun að traust væri lítið og sér þætti skrýtið hve miklum tíma væri eytt í umræðu um nýtt samningamódel sem væri svo skammt á veg komið.

Björn Snæbjörnsson, Einingu-Iðju, kvaðst vilja bregðast við ávirðingum um að forystan hafi haft takmarkað umboð til að gera rammasamkomulagið. Hann telji sig hafa haft fullt umboð frá samninganefnd SGS og fullt umboð sem meðlimur í samninganefnd ASÍ. Sagði hann að hvergi í sínum huga væri verið að leggja til takmörkun á samningarétti, það væri ekki hans skilningur. Hægt væri að stíga út úr viðræðunum um nýtt samningamódel á hvaða tímapunkti sem er og vegferðin, sem aftur mögulega yrði ekkert úr, væri rétt að hefjast. Kvaðst hann telja ályktunina frá nefndinni vera góða og að hann myndi greiða henni atkvæði sitt. Sagði hann jafnframt frá því að ef vegferðin um nýtt samningsmódel héldi áfram þá teldi hann það ágætis hugmynd að kalla saman sérstakt aukaþing ASÍ til að klára þá umræðu enda væri víðtækt samráð og sátt forsenda þess að hægt væri að koma þessu á sé vilji til þess.

Signý Jóhannesdóttir, StéttVest, sagði að eina skuldbindingin sem væri búið að undirgangast væri sú að skoðað yrði hvort hægt væri að gera hlutina betur. Hún væri búin að koma að kjaraviðræðum í 40 ár og hún væri tilbúin að skoða ný vinnubrögð og nýjar leiðir. Kvaðst hún vilja mótmæla því að þurfa að sitja undir svikabrigslum sbr. samlíkingu um „Gugguna" frá Ísafirði og örlög hennar. Jafnframt væri það að sínu mati ekki gott merki um traust fyrir forystuna að vera sett á skilorð eins og skilja mætti tillögu VLFA.

Sigurður Bessason, Eflingu, steig í pontu sem flutningsmaður tillögu meirihluta nefndarinnar um nýtt samningsmódel. Kvaðst hann vilja leiðrétta misskilning sem fram hafi komið um að ASÍ hafi leitt síðustu kjarasamningaviðræður. Skamma megi aðila hafi þeim þótt samningarnir síðustu lélegir, en skamma ætti þá rétta aðila. Ítrekaði Sigurður það sem fram hafi komið hjá sér áður um tillögu nefndarinnar að hún fangaði að sínu mati það andrúmsloft sem hafi verið í umræðum. Að lokum hvatti Sigurður til þess að eftirfarandi tillaga nefndarinnar verði samþykkt þar sem lykilorð væri traust.

> ***„Ályktun 42. þings ASÍ um breytt og bætt vinnubrögð við gerð kjarasamninga***
> *42. þing Alþýðusambands Íslands bendir á þá staðreynd að grunnur að nýju íslensku samningalíkani verður ekki unninn við núverandi aðstæður. Til þess þarf lengri tíma og dýpri umræður. Eigi að breyta og bæta vinnubrögð við gerð kjarasamninga þurfa að vera til staðar forsendur sem hægt er að vinna út frá.*
> *Skapa þarf traust og sameiginlegan skilning milli vinnumarkaðarins alls og stjórnmálanna á markmiðum og tilgangi breytinga með almannahagsmuni að leiðarljósi. Þetta þarf að gera með gagnsæjum hætti í samtali og samvinnu á breiðum grunni með sem víðtækastri þátttöku bæði innan hreyfingar og utan.*
> *Þing ASÍ áréttar þá stefnu sambandsins að umræðan hvíli á núverandi skipulagi hreyfingarinnar þar sem kjarasamningsumboðið á hverjum tíma liggur hjá stéttarfélögununum sjálfum sem er ein af þeim grundvallarforsendum sem ný íslensk samningsgerð þarf að hvíla á.*
> *Þingið leggur áherslu á að stjórnmálin sýni í verki vilja til þátttöku í að breyta vinnubrögðum í íslensku efnahagslífi með því að axla sinn hluta ábyrgðarinnar á hinum efnahagslega og hinum félagslega stöðugleika og viðurkenni samhengi þessara þátta og aðkomu verkalýðshreyfingarinnar að umræðunni um þá.*
> *Með sama hætti þarf að tryggja að aukinni verðmætasköpun þjóðarinnar sé skipt með sem jöfnustum hætti og nýtist til að bæta lífskjör almennings. Þá leggur þingið áherslu á gengis- og verðstöðugleika og uppbyggingu kaupmáttar í öruggum skrefum til lengri tíma sem styður við samkeppnisstöðuna.*
> *Áherslur ASÍ eru:*
> - *Að skapa traustar undirstöður undir félagslegan og efnahagslegan stöðugleika þannig að hægt verði að byggja hér upp varanlega aukinn kaupmátt og bæta lífskjör.*
> - *Að lífeyrisréttindi verði jöfnuð á milli opinbera og almenna vinnumarkaðarins.*

- *Að jafnræði verði milli hópa varðandi launaþróun og kynbundnum launamun verði útrýmt.*
- *Að lagður verði grunnur að forsendum kjarasamninga með það að megin markmiði að kaupmáttaraukning verði jöfn og stöðug.*
- *Að hagræðing í rekstri fyrirtækja skili sér til starfsmanna í hærri launum.*
- *Að trúnaðarmannakerfið verði stóreflt með aukinni þekkingu og fræðslu og aðgengi stéttarfélaganna að fyrirtækjum þar sem ekki eru starfandi trúnaðarmenn verði betur tryggt.*"

Vilhjálmur Birgisson, VLFA, kvaðst vilja svara formanni SGS um að samráð hafi verið haft. Ítrekaði Vilhjálmur það sem hann hafði áður sagt um að hann væri ekki að leggjast gegn tillögu ritnefndarinnar, hann vildi bara bæta tillögu VLFA við, þá væru allir sáttir. Hans tillaga væri áréttíng á tillögu ritnefndarinnar sem fæli í sér skýr skilaboð um að ekki mætti takmarka samningsrétt stéttarfélaga.

Þingforseti tilkynnir að leynileg atkvæðagreiðsla fari fram um tillögu VLFA.

Þingforseti ber upp til atkvæða tillögu ritnefndar um samningamódelið, samþykkt með miklum meirihluta greiddra atkvæða gegn 4 mótatkvæðum.

Þingforseti kynnti niðurstöðu úr kosningu um tillögu VLFA um nýtt vinnumarkaðsmódel. Atkvæði féllu á þá leið að 111 þingfulltrúar, eða 44%, studdu tillöguna en 139, eða 56%, greiddu atkvæðu gegn henni og var hún því felld.

Atvinnu- og menntamál

Hermann Guðmundson, FIT, lagði til breytingu á ályktuninni um atvinnumál. Í síðustu setningu skjalsins stendur *„…að vinnumarkaði, óháð þjóðerni, aldri eða kyni.*" Telur þetta mistök og leggur til breytingartillögu þar sem fellt verði út orðið *„þjóðerni*".

Páll Heiðar Magnússon Aadnegard, VM, sagði í tilefni umræðna við fulltrúa stjórnmálaflokkanna þar sem kom fram áhersla á styttingu náms, þá legði hann til að það yrði ályktað gegn því.

Hrönn Jónsdóttir, GRAFÍU, lagði til að árétta ætti um jafnrétti á launamarkaði varðandi aldur. Bæði að búið væri að semja um lægri laun fyrir ungt fólk á aldrinum 18–20 ára og svo aftur að eldri borgarar ættu oft erfitt uppdráttar á vinnumarkaði og því væri mikilvægt að allir, án tillits til aldurs, fengju sömu laun fyrir sömu störf.

Þingforseti fór yfir tillögu um breytingar á ályktun um atvinnumál, þ.e. að fella út orðið *„þjóðerni*", var það samþykkt með 15 mótatkvæðum. Setningin verður *„Tryggja þarf aðgengi að vinnumarkaði óháð aldri eða kyni.*"

Gert var hlé á þingstörfum og gefið kaffihlé klukkan 14.45

Þingstörf héldu áfram klukkan 15.10

Þingforseti fjallaði um drög að ályktun um atvinnumál, hann gerði grein fyrir að þar hafi komið fram mistök, að í staðinn fyrir orðið *„þjóðerni*" hafi átt að standa orðið *„uppruni*". Því óskaði þingforseti eftir heimild þingheims um afbrigði frá þingsköpum til að leiðrétta þennan misskilning. Samþykkt án mótatkvæða. Því mun standa í ályktuninni *„..óháð aldri, kyni og uppruna.*"

Þingforseti kynnti viðaukatillögu við aðaltillögu um menntamál. Þar er lagt til að bætt verði við *„ASÍ þing hafnar hugmyndum um styttingu námstíma.*"

Þingforseti kynnti eftirfarandi tillögu um breytingu á ályktun um atvinnumál. *„Jafna þarf aðstöðu til náms, óháð aldri, búsetu, kyni, uppruna eða fjárhagsstöðu.*"

Þingforseti gaf orðið laust.

Gylfi Arnbjörnsson, VR, sagði að varðandi tillöguna um styttingu náms, þá benti hann á að Alþingi væri þegar búið að samþykkja styttingu náms og hann teldi það ekki tímabært að þing ASÍ samþykkti tillöguna.

Kristján Þórður Snæbjarnarson, FRV, sagði að varðandi umræðu um styttingu náms, þá hafi það ekki komið til tals í hópavinnunni og væri hann sammála því að það sé ekki æskilegt að setja inn í ályktunina kröfu vegna styttingar náms án rökstuðnings. Að lokum sagðist hann styðja síðari tillöguna um atvinnumál um að breyta orðalagi og setja þar inn orðið *„fjárhagsstöðu"*.

Páll Heiðar Magnússon Aadnegard, VM, sagðist líta á menntun sem eina af grunnforsendum þjóðfélagsins og hann hafi túlkað þau orð sem fram komu í pallborðsumræðum með fulltrúum stjórnmálaflokka að stytta ætti nám, aðeins til að stytta það.

Þingforseti bar upp til atkvæða viðaukatillögu við aðaltillögu um menntamál. Hún var felld með meginþorra atkvæða gegn 11.

Þingforseti bar upp til atkvæða tillögu um breytingu á ályktun um atvinnumál. Hún var samþykkt með öllum greiddum atkvæðum.

Þingforseti bar ályktunina um atvinnumál og ályktunina um menntamál upp til atkvæða.

Ályktanirnar voru samþykktar án mótatkvæða.

Ályktun um atvinnumál:

> *„42. þing Alþýðusambands Íslands kallar eftir langtímasýn og skýrri stefnu í atvinnumálum þar sem lögð er áhersla á bætt lífskjör og aukna verðmætasköpun. Tryggja þarf stöðugleika þannig að nýsköpun og atvinnulíf geti blómstrað og leitt af sér verðmæt og samkeppnishæf störf. Þörf er á kortlagningu á íslenskum vinnumarkaði til skemmri sem og lengri tíma með það að markmiði að vita hvar störf hverfa og hvar störf munu verða til. Auka þarf sveigjanleika menntakerfisins svo hægt sé að mæta fyrirsjáanlegum breytingum á atvinnulífi fyrr.*
>
> *Vangeta menntakerfisins til að bregðast við sveiflum í atvinnulífinu kallar reglulega á mikið innflæði erlends vinnuafls sem hingað flyst búferlum eða starfar hér tímabundið. Þessir hópar eru í hættu á að verða fyrir kjarasamningsbrotum, launaþjófnaði og í alvarlegustu dæmunum vinnumansali. Koma þarf í veg fyrir að aðilar geti stundað kerfisbundið kennitöluflakk og launaþjófnað án viðurlaga með háum fjársektum og virkara skattaeftirliti.*
>
> *Heilbrigður vinnumarkaður þar sem samkeppnishæfni byggir á aukinni framleiðni en ekki kjarasamningsbrotum, félagslegum undirboðum eða skattaundanskotum er fyrirtækjum, launafólki og samfélaginu nauðsynlegur.*
>
> ***Áhersluatriði***
>
> - *ASÍ krefst þess að vinnustaðaeftirlit sem og eftirlit með svartri atvinnustarfsemi verði stóraukið.*
> - *Koma þarf í veg fyrir að aðilar geti stundað kerfisbundið kennitöluflakk, svarta atvinnustarfsemi, skattaundanskot og launaþjófnað án viðurlaga með því að efla skattaeftirlit og auka heimildir til fjársekta.*
> - *Lögfesta þarf keðjuábyrgð nú þegar.*
> - *ASÍ kallar eftir skýrri stefnu og framtíðarsýn í atvinnumálum þar sem áhersla er lögð á verðmæt og samkeppnishæf störf.*
> - *Skapa þarf stöðugleika og aðstæður svo nýsköpun geti blómstrað og leitt af sér verðmæt störf.*
> - *Tryggja þarf jafnt aðgengi að vinnumarkaði óháð aldri, kyni og uppruna."*

Ályktun um menntamál:

> *„42. þing ASÍ krefst þess að fjárveitingar til menntamála verði auknar. Efla þarf sveigjanleika í menntakerfinu og hafa fjölbreytileika í kennsluaðferðum. Mikilvægt*

er að færni- og mannaflaþörf á vinnumarkaði verði greind og menntakerfið taki mið af þeim niðurstöðum. Jafna þarf aðstöðu til náms, óháð aldri, búsetu, kyni, uppruna eða fjárhagsstöðu.

Iðn- og verknám verði stóreflt, bæði innan skólakerfis og utan með samvinnu við atvinnulífið. Auka þarf skapandi nám með þverfaglegu samstarfi skóla og atvinnulífs. Farið verði í markvisst átak til að breyta hugarfari til iðn- og verknáms og byrjað fyrr að kynna mismunandi námsleiðir fyrir börnum og unglingum til að rétta af þá slagsíðu sem er fyrir hendi þegar kemur að bók- og/eða verknámi. Áhersla verði lögð á að gera iðn- og verknám að áhugaverðari og vænlegri kosti. Koma þarf á fagháskólastigi.

Efla þarf raunfærnimat í atvinnulífi í tengslum við skólakerfið og tryggja að það verði metið til launa. Hæfnigreina þarf störf í atvinnulífinu þar sem formlegrar menntunar er ekki krafist. Auka þarf starfsmenntun í fyrirtækjum. Nám erlendra starfsmanna þarf að meta að verðleikum ásamt því að efla íslenskukennslu fyrir aðflutta.

Áhersluatriði

- *Verkalýðshreyfingin mun sýna frumkvæði þegar kemur að menntun og berjast fyrir auknum gæðum starfsnáms, starfsþjálfunar og vinnustaðanáms.*
- *ASÍ og stéttarfélögin munu sinna fræðslumálum enn meira en áður með auknu samstarfi við atvinnurekendur, ríki og sveitarfélög.*
- *Tryggja þarf aðgengi að námi óháð aldri.*
- *Koma þarf á fagháskólastigi.*
- *Vinna skal að hæfnigreiningu starfa og auknu raunfærnimati.*
- *Kynna þarf störf og námsframboð í iðn- og verknámsgreinum.*"

Vinnumarkaðurinn og jafnrétti

Hjalti Tómasson, Báran stéttarfélagi, fjallaði um ályktunina um vinnumarkaðinn og sagði frá því að sitt aðalstarf væri að taka þátt í verkefninu *Einn réttur – Ekkert svindl!* og vildi því nýta tækifærið og benda á mikilvægi verkefnisins. Áhyggjur ASÍ vegna svartrar atvinnustarfsemi og kjarasamningsbrota endurspeglast í tveimur ályktunum þingsins þar sem fjallað er um þetta alvarlega mál, sagði hann. Hann sagði einnig að í fjölmiðlum væri fjallað um mjög alvarleg brot eins og t.d. mansal en það væri aðeins toppurinn á ísjakanum. Þeir væru þrír eftirlitsfulltrúar þessa dagana í fullu starfi við eftirlit en það þyrfti virkilega að efla þetta eftirlit. Hjalti sagði að þegar talað væri um þennan hóp þá væri þetta ekki bara „eitthvert fólk" heldur dætur og synir sem væru undir hælnum á misvarasömum atvinnurekendum. Hann sagði að verkalýðshreyfingunni bæri skylda til að vernda og standa vörð um réttindi þessa hóps. Og að þetta væri verkefni sem þyrfti að fara í af fullum þunga áður en það verður viðurkenndur hlutur í samfélaginu. Að lokum hvatti hann þingfulltrúa til að samþykkja ályktunina og fylgja henni eftir úti í félögunum.

Þingforseti bauð Lúðrasveit verkalýðsins velkomna í salinn. Lúðrasveitin spilaði tvö lög og tóku þingfulltrúar undir með söng. Lögin voru; Maístjarnan og Internationalen.

Þingforseti bar ályktunina upp til atkvæða.

Eftirfarandi ályktun um vinnumarkaðsmál með yfirskriftinni *„Upprætum brotastarfsemi á vinnumarkaði – Það bera allir ábyrgð!*" var samþykkt án mótatkvæða.

*„Þensla í íslensku atvinnulífi kallar á mikla fjölgun erlends launafólks á vinnumarkaði og fyrirséð er að sú þróun muni halda áfram á næstu árum. Samhliða hefur brotastarfsemi, sem einkum beinist gegn útlendingum og ungu fólki, farið hraðvaxandi. **Verst** er ástandið í ferðaþjónustu, byggingariðnaði og mannvirkjagerð. Aðrar greinar eru heldur ekki undanskildar. Í mörgum tilfellum er um einbeittan brotavilja atvinnurekenda að ræða og þegar verst lætur, hreint vinnumansal. Það tapa allir á þessari brotastarfsemi nema svindlararnir:*

- *Útlendingarnir og unga fólkið sem njóta ekki þeirra kjara og réttinda sem þeim ber.*
- *Þeir sem fyrir eru á vinnumarkaði, vegna þess að grafið er undan þeim kjörum og réttindum sem hér gilda.*
- *Heiðarleg fyrirtæki, vegna þess að grafið er undan samkeppnisstöðu þeirra.*
- *Samfélagið allt, vegna þess að grafið er undan grunnstoðum samfélagsins.*

Kennitöluflakk og svört atvinnustarfsemi eru einnig alvarleg meinsemd á vinnumarkaði og í atvinnulífinu sem skaða launafólk og samfélagið allt.

Alþýðusambandið og aðildarsamtök þess hafa sameinast um verkefni sem beint er gegn undirboðum á vinnumarkaði og svartri atvinnustarfsemi með yfirskriftinni EINN RÉTTUR – EKKERT SVINDL! Við höfum lagt áherslu á að skipuleggja upplýsingagjöf og efla eftirlit á vinnustöðum. Jafnframt hefur verið tekið upp samstarf við opinberar stofnanir um vinnustaðaeftirlitið og eftirfylgni með því. Við höfum náð árangri en það þarf að gera miklu betur.

Það þarf að uppræta brotastarfsemina og það strax.

- *Bæta og styrkja löggjöf á vinnumarkaði:*
  - *Uppræta kennitöluflakk, með aukinni ábyrgð forsvarsmanna fyrirtækja.*
  - *Keðjuábyrgð, ábyrgð verkkaupa og aðalverktaka, nái til launa og annarra starfskjara starfsmanna undirverktaka og starfsmannaleiga.*
  - *Auka heimildir stjórnvalda og verkalýðshreyfingarinnar til eftirlits og upplýsinga um laun og önnur starfskjör á vinnumarkaði.*
  - *Heimildir stjórnvalda til að beita viðurlögum, fjársektum og stöðva starfsemina, verði efldar. Það á ekki að gefa brotafyrirtækjum „annað tækifæri".*
- *Auka þarf samstarf stjórnvalda, þ.m.t. sveitarfélaga, og stéttarfélaga í vinnustaðaeftirliti, upplýsingamiðlun og eftirfylgni þegar um brotastarfsemi er að ræða.*
- *Vitundarvakning með aukinni fræðslu og upplýsingamiðlun um alvarlegar afleiðingar brotastarfseminnar.*

Það er mikilvægt að Alþýðusambandið og aðildarsamtök taki frumkvæði og sýni afl sitt í verki:

- *Beita sér fyrir úrbótum á löggjöf, styrkja framkvæmdina og veita nauðsynlegt aðhald.*
- *Leggja þarf aukinn kraft og fjármuni í starf verkalýðshreyfingarinnar undir merkjum „EINN RÉTTUR – EKKERT SVINDL!"*
- *Efla vinnustaðaeftirlit, upplýsingamiðlun og eftirfylgni.*
- *Auka fræðslu til trúnaðarmanna og starfsmanna stéttarfélaganna og virkja þá í starfinu."*

Páll Heiðar Magnússon Aadnegard, VM, fjallaði um ályktunina um jafnréttismál. Hann sagði að það hafi komið upp ágreiningur í hópavinnunni og taldi að þingið ætti að leysa úr þeim ágreiningi. Hann óskaði eftir því að orðalagið *„…rannsóknir sýna*", yrði fellt út og textanum breytt í samræmi við það.

Þingforseti sagði að það væri búið að margítreka að allar breytingatillögur ættu að koma tímanlega, ekki þegar verið væri að taka ályktanir til afgreiðslu. Því næst óskaði hann eftir því að þingfulltrúar skæru úr um það hvort þeir væru ósáttir við þessa afgreiðslu þingforseta. Þingforseti fékk stuðning þingfulltrúa að beita þessu afbrigði við þingsköp.

Helga Ingólfsdóttir, VR, sagði að vegna áhuga síns á jafnréttismálum hafi hún ákveðið að gefa kost á sér í stjórn VR. Hún hafi tekið þátt í nefndarstarfi þar sem fjallað var um jafnréttismál. Hún lýsti yfir ánægju sinni með vinnuna og þakkaði ritnefnd og þeim sem komu að vinnu ályktunarinnar kærlega fyrir. Helga sagðist vera stolt af ályktuninni og hvatti þingfulltrúa til að samþykkja hana.

Jón Ragnarsson, VM, hafði orð á vinnubrögðum við ályktunina. Orðalagið *„rannsóknir*" kom aldrei fram, að hans mati, í vinnu hópanna, því væri hann á móti þessu orðalagi. Ákveðin niðurstaða kom út úr hópavinnunni og það ætti að halda sig við hana, sagði Jón, og því væri hann ósáttur við þessi vinnubrögð ritnefndar.

Signý Jóhannesdóttir, StéttVest, sagði að það væri rétt, að ábendingar hafi komið þegar unnið var með textann í ályktuninni um hugtakið „rannsóknir". Ritnefndinni var falið að klára að skrifa drög að ályktun og niðurstaðan var að það hafi verið fleiri sem væru þeirrar skoðunar að nota hugtakið, því það væri sterkara að styðja textann með því að vitna í rannsóknir. Hún lýsti undrun sinni á að ekki væri komið með breytingartillögu eftir kynninguna fyrr í dag.

Þingforseti bar ályktunina upp til atkvæða.

Eftirfarandi ályktun um jafnréttismál með yfirskriftinni *„Jafnrétti er mannréttindi!*" var samþykkt með meginþorra atkvæða.

„Karlar og konur standa ekki jafnfætis á vinnumarkaði þótt þokast hafi í rétta átt á síðustu árum. Rannsóknir sýna að konur eru líklegri til að vinna hlutastörf og hverfa frekar af vinnumarkaði til að sinna fjölskylduábyrgð. Þær sýna einnig að atvinnurekendur eru tregari til að fjárfesta í starfsþróun kvenna og að körlum eru oftar boðin hærri laun. Lægri tekjur kvenna leiða til lakari lífeyrisréttinda.

Kynbundinn launamunur er smánarblettur á íslenskum vinnumarkaði og mein sem þarf að uppræta. Jafnlaunastaðallinn er verkfæri sem gerir fyrirtækjum og stofnunum mögulegt að koma sér upp stjórnunarkerfi sem tryggir að málsmeðferð og ákvörðunartaka í launamálum feli ekki í sér kynbundna mismunun. Í íslenskum og norrænum rannsóknum kemur fram að kynskiptur vinnumarkaður er ein helsta skýringin á launamun kynjanna. Mikilvægt er að skoða til hvaða aðgerða er hægt að grípa til að bregðast við því. Brýnustu verkefnin í baráttunni fyrir jafnrétti eru endurreisn fæðingarorlofskerfisins og örugg dagvistun barna að orlofi loknu.

Kröfur 42. þings ASÍ eru:

- *Innleiða jafnlaunastaðalinn í fyrirtæki og stofnanir á íslenskum vinnumarkaði og festa ákvæði hans í lög. Með innleiðingu jafnlaunastaðalsins verður launamyndun gegnsærri og getur þannig dregið úr skaðlegum áhrifum launaleyndar á launamun kynjanna.*
- *Endurreisa þarf fæðingarorlofskerfið þannig að allir geti tekið fæðingarorlof óháð efnahag. Tryggja þarf börnum örugga dagvistun eftir að fæðingarorlofi lýkur.*
- *Efla þarf fræðslu um jafnrétti á öllum skólastigum og brjóta niður staðalímyndir sem hafa áhrif á náms- og starfsval.*

Verkefni:

- *Kynna jafnlaunastaðalinn í samvinnu við stjórnvöld og aðila vinnumarkaðarins. Alþýðusamband Íslands lýsir sig reiðubúið að vinna með atvinnurekendum og stjórnvöldum að kynningu og útbreiðslu staðalsins.*
- *Fæðingarorlof verði a.m.k. 12 mánuðir sem skiptast jafnt á milli foreldra. Tryggja þarf að fyrstu 300 þúsund krónurnar í fæðingarorlofi verði óskertar og hámarksgreiðslur verði ekki lægri en meðallaun á vinnumarkaði.*
- *Efla þarf samstarf stjórnvalda, samtaka aðila vinnumarkaðarins og fagfélaga um fræðslu og upplýsingagjöf varðandi breytingar á vinnumarkaði og fjölbreyttari náms- og starfstækifæri. Koma þarf á samstarfi heimila, skóla og verkalýðshreyfingarinnar þar sem lögð er áhersla á mikilvægi jafnréttisfræðslu.*

42. Þing Alþýðusambands Íslands tekur undir kröfur kvennafrídagsins 24. október 2016 – Kjarajafnrétti strax!"

Velferð

Þingforseti gerði grein fyrir því að í nefndarvinnunni undir yfirskriftinni Velferð hafi verið rætt um tvö mál, annars vegar um húsnæðismál og hins vegar heilbrigðismál og því væru tvær ályktanir til umræðu og afgreiðslu. Hann gerði einnig grein fyrir því að fram hafi komið viðaukatillaga við tillöguna um heilbrigðismál.

Óskar Guðmundsson, VR, sagði það vera mikilvægt að loka ekki neyðarbraut Reykjavíkurflugvallarins, það væri svipað og að lokað væri fyrir aðgengi að vegum inn í borgina. Því næst gerði hann grein fyrir eftirfarandi viðaukatillögu; *„Alþýðusambandið leggur áherslu á að neyðarbraut Reykjavíkurflugvallar verði ekki lokað enda hefti slíkt verulega aðgang landsbyggðar Íslands að heildstæðri heilbrigðisþjónustu.*"

Sverrir Albertsson, AFLi starfsgreinafélagi, kom fram fyrir hönd ritnefndar og sagði hann að það hafi verið rætt innan nefndarinnar, um lokun neyðarbrautar Reykjavíkurflugvallar. Hann sagði einnig að ýmislegt hafi verið rætt og hugmyndir komið fram, en það hafi verið sameiginleg niðurstaða að koma fram með ályktun sem allir væru sáttir við. Hann sagði að heilbrigðisþjónustan væri í bráðum vanda og margt sem þyrfti að bæta þar, þannig að það ætti ekki að blanda saman tæknilegum lausnum og aðgerðum sem þyrfti að eiga sér stað innan heilbrigðisþjónustunnar, því væri hann á móti tillögunni.

Þingforseti bar viðaukatillöguna upp til atkvæða. Hún var felld með meginþorra atkvæða.

Þingforseti bar ályktunina upp til atkvæða.

Eftirfarandi ályktun um heilbrigðismál með yfirskriftinni *„Ályktun 42. þings Alþýðusambands Íslands um heilbrigðismál*", var samþykkt með meginþorra atkvæða.

> *„42. þing Alþýðusambands Íslands beinir því til stjórnvalda að beita sér fyrir samfélagssáttmála um heilbrigðisþjónustu með skýrri framtíðarsýn um að heilbrigðisþjónusta hér á landi verði í fremstu röð. Í þeirri framtíðarsýn komi skýrt fram að allir landsmenn hafi aðgengi að heildstæðri heilbrigðisþjónustu sem nái til allra þátta líkamlegrar og andlegrar heilsu, þar með talið sálfræðiþjónustu, tannlækninga, endurhæfingar og lyfja. Þá er brýnt að bæta verulega þjónustu við aldraða og langveika og efla þjónustuúrræði sem mæta þörfum þessara hópa. Til þess að þetta geti orðið þarf að auka verulega fjárveitingar til heilbrigðis- og öldrunarmála og gera raunhæfar áætlanir til framtíðar.*
>
> *Þingið áréttar að draga þarf verulega úr kostnaðarþátttöku sjúklinga þannig að efnahagur komi aldrei í veg fyrir að fólk geti leitað sér lækninga og sótt sér nauðsynleg lyf.*
>
> *42. þing Alþýðusambands Íslands hafnar frekari einkavæðingu í heilbrigðiskerfinu og telur siðlaust að ráðstafa fjármunum sem veitt er til heilbrigðismála, til arðgreiðslna.*
>
> *Alþýðusambandið leggur þunga áherslu á að uppbyggingu nýs Landspítala verði hraðað eins og kostur er. Þá verði þyrluþjónusta Landhelgisgæslunnar styrkt og tryggt að landsmenn allir hafi viðunandi aðgengi að sérfræðiþjónustu m.a. með raunhæfri niðurgreiðslu á ferðakostnaði.*
>
> *Þingið beinir því til miðstjórnar ASÍ að skipa aðgerðarhóp til að útfæra og fylgja þessum tillögum eftir á fyrstu mánuðum nýrrar ríkisstjórnar.*"

Þingforseti bar ályktun um húsnæðismál upp til atkvæða.

Eftirfarandi ályktun um húsnæðismál með yfirskriftinni *„Ályktun 42. þings Alþýðusambands Íslands í húsnæðismálum*", var samþykkt með öllum greiddum atkvæðum.

„42. þing Alþýðusambands Íslands krefst þess að ráðist verði gegn bráðavanda á húsnæðismarkaði. Ríki og sveitarfélög þurfa nú þegar að beita sér fyrir því að hafin verði bygging þúsunda íbúða til að mæta uppsafnaðri þörf. Jafnframt þarf að tryggja framlög til að fjölga íbúðum fyrir tekjulægri heimili í nýja almenna íbúðakerfinu um a.m.k. 1.000 á ári næstu árin. Þannig verði lagður grunnur að langtímauppbyggingu á öflugu, sjálfbæru leiguíbúðakerfi þar sem húsnæðisöryggi íbúa er tryggt.

Þingið leggur áherslu á að viðráðanlegur húsnæðiskostnaður er forsenda félagslegs og fjárhaglegs öryggis. Taka þarf á háum vaxtakostnaði íslenskra heimila, auka stöðugleika húsnæðisstuðnings og tryggja að leigjendur og fasteignakaupendur sitji við sama borð.

Auðvelda þarf ungu fólki fyrstu kaup og þeim sem ekki eiga eignir fyrir að komast inn á fasteignamarkaðinn m.a. með því að hvetja til húsnæðissparnaðar og endurskoða greiðslumatsferlið. Í dag eru margir í þeirri stöðu að greiða húsaleigu sem er mun hærri en greiðslugeta þeirra samkvæmt greiðslumati segir til um."

Önnur mál

Eiríkur Þór Theodórsson, ASÍ-UNG, byrjaði á því að óska nýkjörinni forystu ASÍ til hamingju með kjörið og einnig óskaði hann hreyfingunni til hamingju með 100 ára afmælið. Kvaðst hann vilja svara því sem fram kom fyrr í umræðunni um stefnu Pírata um stéttarfélög. Vildi hann árétta að það er ekki stefna Pírata að veikja stöðu ASÍ og eða stéttarfélaga og sannarlega verði unnið að viðeigandi breytingum á atvinnustefnu Pírata þar sem skýrt kemur fram mikilvægi verkalýðshreyfingarinnar og samstarf gegn spillingu og svartri atvinnustarfsemi.

Rannveig Sigurðardóttir, VR, nefndi í upphafi að starf þingforseta væri erfitt og mikilvægt starf og finnist henni þingfulltrúar ekki sýna starfsmönnum þingsins nægjanlega virðingu. Hún lýsti yfir áhyggjum sínum að þegar að rödd launamannsins heyrðist á þinginu þá kæmu fulltrúar forystunnar og töluðu hugmyndir niður, vonaðist Rannveig til að þetta endurtæki sig ekki á næstu þingum. Hún taldi einnig að það vantaði algjörlega umræðu um styttingu vinnuvikunnar á þinginu. Að lokum sagði Rannveig að á fyrsta degi þingsins hafi hún óskað eftir svörum varðandi slysatrygginga- og skerðingarákvæðið í kjarasamningum. Það hefði hún ekki fengið en ítrekaði þá ósk sína að þetta yrði tekið upp í næstu kjarasamningaviðræðum.

Jóhann Rúnar Sigurðsson, FMA, hóf mál sitt á að þakka fyrir skjót viðbrögð fulltrúa Pírata. Hann óskaði stjórn ASÍ-UNG til hamingju með nýlegt kjör, hann sagði þetta ungt og kraftmikið fólk sem sannarlega vantar hjá hreyfingunni. Hann sagði að meðalaldur þingfulltrúa væri 51 ár. Hann lagði áherslu á að það væri mikilvægt að virkja unga fólkið og hann hvatti forystu ASÍ og stéttarfélaga að nýta sér krafta þessa unga fólks. Við eigum að bjóða þeim að koma til okkar og aðstoða að ná til unga fólksins, hann hvatti ASÍ-UNG að nýta sér samstöðu við félögin. Einnig sagði hann frá því að sem fulltrúi hagsmunasamtaka heimilanna, þá vildi hann láta vita að samtökin væru að senda út bréf til stéttarfélaganna. Bréfið fjallar um neytendarétt og verðtrygginguna, hvatti hann félögin til að bregðast við bréfinu og styðja við hagsmunasamtökin og ákallið frá þeim.

Stefán Ólafsson, GRAFÍU, byrjaði á því að óska forystu samtakanna allra heilla í komandi störfum. Hann sagði að einn málaflokkur hafi ekki verið til umræðu á þinginu, að allar aðrar nefndir miðstjórnar hafi fjallað um sína málaflokka. Kvaðst hann harma að það hafi ekki verið fjallað um umhverfismál á þinginu og hvatti forystuna til þess að hafa umhverfismálin í huga á næsta þingi.

Páll Heiðar Magnússon Aadnegard, VM, þakkaði fyrir gott þing og minnti á að það er einn stjórnmálaflokkur sem hefur á stefnuskrá sinni að stytta vinnuvikuna. Að lokum þakkaði hann fyrir gott þing.

Gylfi Arnbjörnsson, VR, kynnti og lagði fram tillögu nýkjörinnar miðstjórnar að þingið ályktaði um kjaradeilu sjómanna og vélstjóra. Hann las upp drög að ályktun.

Þingforseti bar upp tillögu að málið verði tekið til afgreiðslu með afbrigðum. Það var samþykkt samhljóða.

Þingforseti bar því næst upp eftirfarandi ályktun 42. þings ASÍ um kjaradeilu sjómanna og vélstjóra og var hún samþykkt samhljóða.

> *„42. þing ASÍ beinir því til miðstjórnar ASÍ að lýsa yfir fullum stuðningi við kjarabaráttu sjómanna og vélstjóra við samtök fyrirtækja í sjávarútvegi. Útgerðarmenn hafa árum saman neitað að ganga til kjarasamninga við sjómenn og vélstjóra og sett fram óbilgjarnar kröfur um að launafólk greiði verulegan hluta af eðlilegri greiðslu fyrirtækjanna fyrir afnot af sameiginlegri auðlind þjóðarinnar. Þingið skorar á samtök atvinnurekenda að ganga nú þegar til kjarasamninga og falla frá þessum ósanngjörnu kröfum.*"

Sigmundur Halldórsson, VR, sagðist vera á fyrsta skipti á þingi ASÍ og hann væri ánægður með störf ASÍ og það verkalýðsfélag sem hann væri fulltrúi fyrir. Því næst vísaði hann í það nefndarstarf sem hann tók þátt í, þar hafi verið fjallað um störf framtíðarinnar og að fjórða iðnbyltingin væri á leiðinni. Spár séu á lofti um að störfum í Evrópu muni fækka um 40–60% á næstu áratugum, og því mikilvægt að hafa í huga hvaða áhrif þetta hefði á vinnumarkaðinn hér á landi, því vildi hann hvetja ASÍ til að leiða hugann að þessu.

Sverrir Albertsson, AFLi starfsgreinafélagi, kvaðst ekki ánægður með það að vera sakaður um yfirgang fyrir það að vera talsmaður meirihluta fyrir það eitt að leggjast gegn minnihlutanum.

Þingforseti þakkaði þingfulltrúum og starfsfólki ASÍ fyrir samstarfið undanfarna daga og bauð forseta ASÍ að slíta þinginu.

Gylfi Arnbjörnsson, forseti ASÍ, þakkaði þingfulltrúum fyrir góða og málefnalega vinnu, þakkaði þingforsetum og einnig þakkaði hann starfsfólki ASÍ og sagði þau hafa unnið mikið og gott starf við undirbúning þingsins og á þinginu sjálfu. Hann sagði niðurstöður þingsins væri gott veganesti til áframhaldandi starfa. Hann sagði að umræðan um nýtt samningalíkan eða endurskoðun þess væri rétt að hefjast, það kæmi til mála að boða til aukaþings á næsta ári. Meginkrafan er að sjálfsögðu að ekki verði haldið áfram með vinnu við nýja samningalíkanið á meðan að jafnræðis er ekki gætt. Að því loknu óskaði forseti þingfulltrúum öruggrar heimferðar og sleit 42. þingi ASÍ.

41. þingi ASÍ lauk klukkan 16.20

Þingfulltrúar á 42. þingi ASÍ 2016

Félög með beina aðild

GRAFÍA
Georg Páll Skúlason
Hrönn Jónsdóttir
Oddgeir Þór Gunnarsson

VM - Félag vélstjóra og málmtæknimanna
Andrés Bjarnason
Atli Hilmar Skúlason
Björn Halldór Björnsson
Guðmundur Smári Guðmundsson
Guðmundur Þórður Ragnarsson
Halldór Arnar Guðmundsson
Jón Kornelíus Gíslason
Jón Ragnarsson
Páll Heiðar Magnússon Aadnegard
Samúel Ingvason
Sigmundur B. Sigurgeirsson
Sigurjón Már Pétursson
Símon Guðvarður Jónsson
Vignir Eyþórsson
Örn Friðriksson

MATVÍS
Guðrún Elfa Hjörleifsdóttir
Jón Karl Jónsson
Óskar Hafnfjörð Gunnarsson
Pétur Rúnar Sturluson
Þorsteinn Ómar Gunnarsson

Félag hársnyrtisveina
Lilja Kristbjörg Sæmundsdóttir

Félag leiðsögumanna
Júlía Hannam

Flugfreyjufélag Íslands
Sigríður Ása Harðardóttir
Sturla Óskar Bragason

Mjólkurfræðingafélag Íslands
Markús Betúel Jósefsson

Landssamband íslenskra verzlunarmanna

VR

Adolf Þorberg Andersen
Aðalheiður Signý Óladóttir
Árni Leósson
Áslaug Alexandersdóttir
Ásta Sigrún Gunnarsdóttir
Barbara ann Howard
Benedikt Ragnarsson
Benedikt Vilhjálmsson
Benóný Valur Jakobsson
Bergþóra Eiðsdóttir
Bernharður Guðmundsson
Birna Guðný Björnsdóttir
Bjarni Daníelsson
Bjarni Þór Sigurðsson
Björgvin Ingason
Bryndís Guðnadóttir
Dariusz Adam Feliksiak
Dóra Eyland Garðarsdóttir
Dóra Magnúsdóttir
Edda Svanhildur Holmberg
Elías Guðmundur Magnússon
Eygló Friðriksdóttir
Guðjón Steinarsson
Guðlaug Birgisdóttir
Guðlaun Rúna guðmundsdóttir
Guðni Brynjar Sigfússon
Guðrún Björk Hallbjörnsdóttir
Guðrún María Jóhannsdóttir
Guðrún Indriðadóttir
Gunnar Böðvarsson
Gylfi Arnbjörnsson
Halldóra M. Steinarsdóttir
Halldóra Magnúsdóttir
Harpa Hlín Haraldsdóttir
Harpa Sævarsdóttir
Helga Bryndís Jónsdóttir
Helga Ingólfsdóttir
Hlín Guðjónsdóttir
Inga Jóna Þórisdóttir
Ingibjörg H. Hjartardóttir
Ingibjörg Kristín Barðadóttir
Ingibjörg Ósk Birgisdóttir
Ingimar Þorsteinsson
Íris Björk Helgadóttir
Jóhann Bjarni Knútsson
Jóhann Már Sigurbjörnsson

Jón Guðmundur Björgvinsson
Jón Hrafn Guðjónsson
Jóna Guðrún Kristinsdóttir
Jóna Matthildur Jónsdóttir
Júlíana Pálsdóttir
Kristín María Björnsdóttir
Kristjana Þorbjörg Jónsdóttir
Magnús Þorsteinsson
Ólafía Björk Rafnsdóttir
Ólafur Reimar Gunnarsson
Óskar Guðmundsson
Páll Jóhann Kristinsson
Páll Örn Líndal
Petrína Ragna Pétursdóttir
Ragnar Þór Ingólfsson
Rannveig Sigurðardóttir
Selma Björk Grétarsdóttir
Sigmundur Halldórsson
Sigríður Ásta Hallgrímsdóttir
Sigríður Lovísa Jónsdóttir
Sigrún Guðmundsdóttir
Sigurður Sigfússon
Sigurjón Örn Lárusson
Stefán Árni Stefánsson
Stefán Sveinbjörnsson
Steinar Viktorsson
Steinunn Böðvarsdóttir
Steinþór Ásgeirsson
Sveinbjörn F. Pétursson
Sæmundur Karl Jóhannesson
Unnur Elva Arnardóttir
Víglundur Þór Víglundsson
Þorlákur Jóhannsson
Þorsteinn Þórólfsson
Þóra Guðbjörg Hallsdóttir
Þóra Kristín Halldórsdóttir
Þóra Skúladóttir Öfjörð
Þröstur Ríkarðsson

Verslunarmannafélag Suðurnesja
Bryndís Kjartansdóttir
Guðbrandur Einarsson
Kristín Gyða Njálsdóttir

Stéttarfélag Vesturlands
Helga Ólafsdóttir

Framsýn - stéttarfélag
Jóna Matthíasdóttir

Verslunarmannafélag Skagafjarðar
Hjörtur S. Geirmundsson

Félag verslunar- og skrifstofufólks Akureyri
Agnes Reykdal
Anna María Elíasdóttir
Eiður Stefánsson
Jón Grétar Rögnvaldsson
Sigríður Stefanía Stefánsdóttir

Verslunarmannafélag Suðurlands
Guðmundur Gils Einarsson
Ólafur Jóhannsson

Verkalýðsfélag Vestfirðinga
Finnur Veturliði Magnússon

AFL-Starfsgreinafélag
Lars Jóhann Andrésson

Rafiðnaðarsamband Íslands

Félag ísl. símamanna
Birna Dögg Granz
Guðrún S. Bergþórsdóttir

Félag ísl. rafvirkja
Borgþór Hjörvarsson
Guðmundur Ævar Guðmundsson
Ísleifur Tómasson
Kristján Helgason
Sigmundur Þórir Grétarsson

Félag rafeindavirkja
Eyjólfur Ólafsson
Kristján Þórður Snæbjarnarson
Hörður Bragason

Félag tæknifólks í rafiðnaði
Adam Kári Helgason
Björn Ágúst Sigurjónsson
Dagný Ósk Aradóttir Pind
Jakob Tryggvason

Rafiðnaðarfélag Suðurnesja
Jón Óskar Gunnlaugsson

Rafvirkjafélag Norðurlands
Finnur Víkingsson

Félag rafiðnaðarmanna Suðurlandi

Helgi Guðmundsson

Félag sýningarstjóra kvikmyndahúsa
Björn Eysteinsson

Samiðn, samband iðnfélaga

BYGGIÐN – Félag byggingarmanna
Guðmundur Guðmundsson
Heimir Þorleifur Kristinsson
Sigurjón Mýrdal Hjartarson
Vilhjálmur Þór Grétarsson

Félag iðn- og tæknigreina
Andrés Haukur Hreinsson
Ármann Ægir Magnússon
Einar Þór Gíslason
Georg Óskar Ólafsson
Gunnar Björn Gunnbjörnsson
Heimir Björn Janusarson
Helgi Ólafsson
Helgi Pálsson
Hilmar Harðarson
Ólafur Sævar Magnússon
Sveinn Ingason
Tryggvi Frímann Arnarson
Vilhjálmur G. Gunnarsson
Þorsteinn G. Kristmundsson

Verkalýðsfélag Akraness
Sigurður Guðjónsson

Þingiðn
Jónas Kristjánsson

AFL-Starfsgreinafélag
Sigurður Hólm Freysson

Félag málmiðnaðarmanna Akureyri
Jóhann Rúnar Sigurðsson
Jóhann Valberg Jónsson

Sjómannasamband Íslands

Sjómanna- og vélstj.fél. Grindavíkur
Hallur Jónas Gunnarsson
Óskar Sævarsson
Róbert Henry Vogt
Steingrímur E. Kjartansson

Verkalýðsfélag Akraness
Kristófer Jónsson

Sjómannafélag Eyjafjarðar
Konráð Þorsteinn Alfreðsson
Kristinn Sigurður Pálsson
Sigurður Viðar Heimisson

AFL-Starfsgreinafélag
Grétar Ólafsson

Sjómannafélag Ólafsfjarðar
Ægir Ólafsson

Starfsgreinasamband Íslands

Efling-stéttarfélag
Aðalbjörg J. Jóhannesdóttir
Alma Pálmadóttir
Arnar Máni Vilhjálmsson
Árna I. María Guðjónsdóttir
Biljana Kosanovic
Bjarni Atlason
Bjarni Bjarnason
Björgvin Björgvinsson
Björn Sigurðsson
Dagný Björg Helgadóttir
Elín Jónsdóttir
Elínbjörg Bára Magnúsdóttir
Elsa Birna Sveinbjörnsdóttir
Fanney Helga Friðriksdóttir
Franz Arason
Guðjón Ágúst Norðdahl
Guðmundur Sigurbjörnsson
Guðný Óskarsdóttir
Halldór Valur Geirsson
Herborg Hulda Símonardóttir

Hólmfríður Vigdís Sævarsdóttir
Hrund Margrétardóttir
Hrönn Bjarnþórsdóttir
Hörður Aðalsteinsson
Ingibjörg Sigríður Árnadóttir
Ingólfur Björgvin Jónsson
Ingvar Vigur Halldórsson
Jens Þorsteinsson
Jóhann Ingvar Harðarson
Kolbrún Eva Sigurðardóttir
Kristinn Örn Arnarson
Kristín Þorsteinsdóttir
Kristján Benediktsson
Kristrún Sigurðardóttir
Lilja Eiríksdóttir
Ólafur Haraldsson
Ragnar Már Guðmundsson
Ragnar Ólason
Sigríður Guðlaug Halldórsdóttir
Sigurborg Hallsteinsdóttir
Sigurður Bessason
Sigurlaug Brynjólfsdóttir
Sigurrós Kristinsdóttir
Stanislaw Bukowski
Steinþór Ingi Þórsson
Tryggvi Marteinsson
Valgerður Jónsdóttir
Þorsteinn M. Kristjánsson
Þórdís Jónsdóttir
Örvar Már Jónsson

Verkalýðsfélagið Hlíf
Eyþór Þormóður Árnason
Gundega Jaunlinina
Kolbeinn Gunnarsson
Linda Baldursdóttir
Sigríður Þorleifsdóttir

Vl. og sjóm.fél. Keflavíkur og nágr.
Fjóla Svavarsdóttir
Gunnar sigurbjörn Auðunsson
Hulda Örlygsdóttir
Kristján G. Gunnarsson
Þórey Guðný Marinósdóttir

Verkalýðsfélag Grindavíkur
Hörður Guðbrandsson
Magnús Már Jakobsson

Vl. og sjóm.fél. Sandgerðis
Magnús Sigfús Magnússon

Verkalýðsfélag Akraness
Guðrún Linda Helgadóttir
Hafsteinn Þórisson
Hafþór Pálsson
Jóna Ágústa Adolfsdóttir
Skúlína Hlíf Guðmundsdóttir
Vilhjálmur E. Birgisson

Stéttarfélag Vesturlands
Signý Jóhannesdóttir
Sigrún Reynisdóttir

Stéttarfélagið Samstaða
Guðmundur Finnbogason

Verkalýðsfélag Snæfellinga
Guðbjörg Jónsdóttir
Jóhanna Steingrímsdóttir

Verkalýðsfélag Vestfirðinga
Finnbogi Sveinbjörnsson
Gunnhildur Björk Elíasdóttir
Ólafur Baldursson

Aldan stéttarfélag
Arna Dröfn Björnsdóttir
Þórarinn Guðni Sverrisson

Eining - Iðja
Anna Júlíusdóttir
Björn Snæbjörnsson
Guðrún J. Þorbjarnardóttir
Hafdís Ósk Kristjánsdóttir
Ingvar Kristjánsson
Margrét Haukdal Marvinsdóttir
Margrét Jónsdóttir
Róbert Þorsteinsson
Sigríður K Bjarkadóttir
Sigríður Þórunn Jósepsdóttir
Vilhelm Adolfsson

Framsýn - stéttarfélag
Aðalsteinn Árni Baldursson
Jakob Gunnar Hjaltalín
Ósk Helgadóttir

Verkalýðsfélag Þórshafnar
Sigríður Jóhannesdóttir

AFL-Starfsgreinafélag
Gunnhildur Imsland
Hjördís Þóra Sigurþórsdóttir
Kristján Magnússon
Kristrún Björg Gunnarsdóttir
Lars Jóhann Andrésson
Pálína Margeirsdóttir
Reynir Arnórsson
Steinunn Zoéga
Sverrir Kristján Einarsson
Sverrir Mar Albertsson
Valgeir Sveinn Eyþórsson

Drífandi stéttarfélag

Arnar G. Hjaltalín
Guðný Óskarsdóttir

Verkalýðsfélag Suðurlands
Eiríkur Tryggvi Ástþórsson
Guðrún Elín Pálsdóttir

Báran, stéttarfélag
Halldóra Sigríður Sveinsdóttir
Helga Sigríður Flosadóttir
Kristbjörn Hjalti Tómasson
Örn Bragi Tryggvason

Ál. Og sjóm.fél. Bolungarvíkur
Lárus Benediktsson

ASÍ – UNG

Aðalbjörn Jóhannsson
Agnar Ólason
Alma Pálmadóttir
Bóas Ingi Jónasson
Eiríkur Þór Theódórsson
Evgenyia Zdravkova Demireva
Hafdís Erna Ásbjarnardóttir
Helgi Sveinbjörn Jóhannsson
Svanborg Hilmarsdóttir

BREYTINGAR Á ÞINGFULLTRÚUM FRÁ 26.–28. OKTÓBER 2016

Bein aðild að ASÍ

GRAFIA-stéttarfélag í prent- og miðlunargreinum

Oddgeir Þór Gunnarsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Stefán Ólafsson	Varamaður	Mætir

VM - Félag vélstjóra og málmtæknimanna

Halldór Arnar Guðmundsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Marteinn S. Karlsson	Varamaður	Mætir

Landssamband íslenskra verzlunarmanna

VR

Aðalheiður Signý Óladóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Anna Þórðardóttir Bachmann	Varamaður	Mætir
Auður Búadóttir	Varamaður	Mætir
Birna Guðný Björnsdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Björn Halldór Björnsson	Varamaður	Mætir
Dóra Eyland Garðarsdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Edda Svandís Einarsdóttir	Varamaður	Mætir
Elías Guðmundur Magnússon	Aðalmaður	Mætir
Evgenyia Zdravkova Demireva	Varamaður	Mætir
Fjóla Helgadóttir	Varamaður	Mætir
Guðjón Steinarsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Gunnar Böðvarsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Halldór Halldórsson	Varamaður	Mætir
Harpa Sævarsdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Hlín Guðjónsdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Ingibjörg H. Hjartardóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Ingimar Þorsteinsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Jóna Guðrún Kristinsdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Páll Jóhann Kristinsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Selma Kristjánsdóttir	Varamaður	Mætir
Sigríður Þóra Þórðardóttir	Varamaður	Mætir
Sigurjón Örn Lárusson	Aðalmaður	Forfallaðist
Sigurveig Þórhallsdóttir	Varamaður	Mætir
Sólveig Lilja Snæbjörnsdóttir	Varamaður	Mætir
Stefán Árni Stefánsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Unnur Elva Arnardóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Unnur Guðríður Indriðadóttir	Varamaður	Mætir
Viðar Ingason	Varamaður	Mætir
Víglundur Þór Víglundsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Vordís Þorvaldsdóttir	Varamaður	Mætir

Starfsgreinasamband Íslands

Framsýn, stéttarfélag

Jónína Hermannsdóttir	Varamaður	Mætir
Jakob Gunnar Hjaltalín	Aðalmaður	Forfallaðist

Verkalýðsfélag Vestfirðinga

Finnur Veturliði Magnússon	Aðalmaður	Forfallaðist
Margrét Jóhanna Birkisdóttir	Varamaður	Mætir

Verkalýðsfélag Akraness

Guðmundur Rúnar Davíðsson	Varamaður	Mætir
Sigurður Guðjónsson	Aðalmaður	Forfallaðist

Efling, stéttarfélag

Arnar Máni Vilhjálmsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Berglind Jónína Gestsdóttir	Varamaður	Mætir
Björgvin Björgvinsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Dagný Björg Helgadóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Elínbjörg Bára Magnúsdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Elsa Birna Sveinbjörnsdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Franz Arason	Aðalmaður	Forfallaðist
Guðjón Ágúst Norðdahl	Aðalmaður	Forfallaðist
Guðmundur Þ. Jónsson	Varamaður	Mætir
Gurli M. Geirsson	Varamaður	Mætir
Halldór Valur Geirsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Herborg Hulda Símonardóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Hildur Rós Guðnadóttir	Varamaður	Mætir
Hrund Margrétardóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Hörður Aðalsteinsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Ingibjörg Sigríður Árnadóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Jens Þorsteinsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Jóhanna Ingunn Jónsdóttir	Varamaður	Mætir
Kjartan Sigurvin Hafsteinsson	Varamaður	Mætir
Kristbjörg B. Guðjónsdóttir	Varamaður	Mætir
Kristrún Sigurðardóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Magnús Jakobsson	Varamaður	Mætir
Ragnar Már Guðmundsson	Aðalmaður	Mætir
Rannveig H. Gunnlaugsdóttir	Varamaður	Mætir
Ruth Jóhanna Árelíusdóttir	Varamaður	Mætir
Sigurborg Hallsteinsdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Stanislaw Bukowski	Aðalmaður	Forfallaðist
Vilhjálmur Auðunn Albertsson	Varamaður	Mætir
Þorsteinn Freyr Friðbjörnsson	Varamaður	Mætir
Þórður Oddsson	Varamaður	Mætir
Þórður Ólafsson	Varamaður	Mætir
Þórunn Jóna Skjaldardóttir	Varamaður	Mætir
Þuríður Ingimundardóttir	Varamaður	Mætir

Verkalýðs og sjómanna.fél. Keflavíkur og nágrennis

Gunnar Sigurbjörn Auðunsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Kristrún Jónsdóttir	Varamaður	Mætir

Stéttarfélag Vesturlands

Jakob Hermannsson	Varamaður	Mætir
Sigrún Reynisdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist

Rafiðnaðarsamband Íslands

Félag ísl. símamanna

Guðrún S. Bergþórsdóttir	Aðalmaður	Forfallaðist
Jón Hafsteinn Jóhannsson	Varamaður	Mætir

Félag ísl. rafvirkja

Andri Reyr Haraldsson	Varamaður	Mætir
Sigmundur Þórir Grétarsson	Aðalmaður	Forfallaðist

Félag rafeindavirkja

Bára Halldórsdóttir	Varamaður	Mætir
Eyjólfur Ólafsson	Aðalmaður	Forfallaðist

Samiðn, samband iðnfélaga

Félag iðn- og tæknigreina

Andrés Haukur Hreinsson	Aðalmaður	Forfallaðist
Ármann Ægir Magnússon	Aðalmaður	Forfallaðist
Hermann Vestri Guðmundsson	Varamaður	Mætir
Kjartan Ólafs Tómasson	Varamaður	Mætir

VIÐAUKAR – NIÐURSTÖÐUR HÓPAVINNU

Samningamódelið

Niðurstöður hópavinnu 42. þings ASÍ
26.–28. október 2016

Hér á eftir fara niðurstöður hópavinnu 42. þings ASÍ. Tekin hafa verið saman öll atriði sem skrifuð voru á miða og lögð voru fram á hverju borði og flokkuð. Þau atriði sem hér eru tilgreind eru þau sem fengu atkvæði. Allir hóparnir fjölluðu um sama viðfangsefnið í hvorri umferð.

Í fyrstu umferðinni var rætt hvaða forsendur þurfa að vera til staðar svo hægt sé að breyta vinnubrögðum við gerð kjarasamninga að norrænni fyrirmynd?

- Í samskiptum aðila vinnumarkaðarins
- Í samskiptum við stjórnmálin
- Efnahagslegar forsendur
- Félagslegar forsendur / velferð

Í seinni umferðinni var rætt hvort þyrfti að tryggja að þeir sem á eftir koma semji á svipuðum forsendum og þeir sem semja fyrstir (undanfarinn)?

- Hvernig á að gera það?
- Hvað þurfum við að gera til þess að trúnaðarmenn og starfsmenn geti axlað ábyrgð á launamynduninni í dreifstýrðum samningum (staðbundnum sérkjarasamningum)?

Ályktun um samningalíkanið

Umferð 1

Í fyrstu umferðinni var rætt hvaða forsendur þurfa að vera til staðar svo hægt sé að breyta vinnubrögðum við gerð kjarasamninga að norrænni fyrirmynd?

- Í samskiptum aðila vinnumarkaðarins
- Í samskiptum við stjórnmálin
- Efnahagslegar forsendur
- Félagslegar forsendur / velferð

Borð 1	Stöðugleiki + lágir vextir á húsn. lánum	9
	Traust á milli aðila	9
	Skili auknum kaupmætti	8
	Aðferðin er langhlaup	7
	Einstakir hópar fari ekki framar	4

	Launaþróunartr. á lægstu laun	3
	Stöðugleiki í efnahagsmálum	2
	Jafnvægi á milli alm. og opinb. Lífeyrissj.	1
Borð 2	Stöðugleiki	9
	Lækka vexti	8
	Jafnrétti til vinnu og launa	7
	Norræna módelið	7
	Samvinna	5
	Það er meira en laun	4
	Skoða alla hliðar	4
	Lág verðbólga	3
Borð 3	Traust á milli aðila	8
	Langtímaplan	8
	Sameiginlegur tölfræðilegur grunnur	7
	Skipta þjóðarkökunni rétt	6
	Félagslegt stuðningsnet	4
	Álit óháðra aðila um forsendur samninga	3
	Lýðfræði - ekki útiloka fyrirfram	3
	Almenn þátttaka allra - vilji til breytinga? Minnka sveiflur …	2
Borð 4	Samstaða allra aðila	10
	Tryggja þarf að einstakir hópar fari ekki umfram umsamið svigrúm	8
	Stöðugleiki í stjórnmálum/efnahagsmálum	7
	Traust	7
	Traust stjórnmála og vinnumarkaðar	4
	Stöðugleiki	3
	Virða afstöðu allra en meirihlutinn ræður	3
Borð 5	Það þurfa allir hópar að vera með	7
	Fast gengi - jafna sveiflur	6
	Laga vaxtakerfið	6
	Fræðsla til almennings	5
	Stöðugleiki	5
	Stjórnmálin verða að taka fullan þátt	5
	Velferð kallist á við efnahag	4
	Traust efnahagsstjórn	4
Borð 6	Samstaða	11
	Stöðugleiki	10
	Velferð	9
	Traust	8
	Aðlögun	5
	Tækifæri	4

Borð 7	Traust	13
	Stöðugleiki	11
	Lægri vextir	8
	Jöfnun lífeyrisréttinda	8
	Ytri þættir (heilbrigðismál - húsnæðismál – menntamál)	7
	Jafnræði og samstaða	6
	Vísitala reiknuð eins og á Norðurlöndum	4
	Samkomulag um að launahækkanir geti verið mismunandi	4
Borð 8	Traust milli aðila	10
	Félagslegar forsendur	9
	Samstaða	7
	Stöðugleiki	5
	Lengra líf en ein ríkisstjórn	5
	Verklagsforsendur - húsnæði fer úr vísitölu	5
	Samræming lífeyrisréttinda	5
	Aðkoma ríkisins	2
Borð 9	Afnám verðtryggingar	8
	Traust er ekki til staðar - traustið fyrst - semja svo	7
	Þarf meiri stöðugleika á stjórn peningamála	7
	Tryggja öllum jafnan aðgang að góðri heilbrigðisþjónustu með lágmarks gjaldtöku	6
	Útrýma kynbundnum launamun	5
	Skýrari lagaumhverfi fyrir sáttasemjara	3
Borð 10	Fella niður skatt frá sjúkrasjóðum verkalýðsfélaganna	7
	Lágmarkslaun verða að taka mið af framfærslu	6
	Jöfnun lífeyrisréttinda	5
	Einn lífeyrissjóður fyrir alla landsmenn	5
	Samstaða heildarsamtaka, aðila vinnumarkaðarins	4
	Efla menntasjóði með aðkomu ríkisins	3
	Samræming í fæðingarorlofskerfinu miðað við Norðurlönd	3
	Samræming á milli sveitarfélaga um þjónustu við íbúa, t.d. v/leikskólaplássa og niðurgreiðslna vegna dagforeldra	3
	Félagslegar forsendur skilyrði - launajafnrétti	7
Borð 11	Afnám verðtrygginga á lánum í samræmi við Norðurlönd	6
	Sameiginlegur skilningur allra stjórnmálaafla	4
	Efnahagslegur stöðugleiki til langtíma	3
	Allir sammála um útreikning merkis	3
	Sátt í samfélaginu um launamismun	3
	Ég vil ennþá hafa eitthvað um þetta að segja	2

Borð 12	Lækkun vaxta	8
	Stöðugleiki - stöðugt gengi	7
	Traust – trúnaður – virðing	6
	Öryrkjar og ellilífeyrisþegar verði tryggðir í samningum	6
	Kerfið tryggi framfærslu og velferð	4
	Auðlindir þjóðarinnar	4
	Efnahagslegur stöðugleiki	4
	Afnám verðtryggingar	9
	Áhrif verkalýðshreyfingarinnar má ekki minnka	9
Borð 13	Traust	8
	Stöðugleiki	8
	Stöðugan gjaldmiðil	7
	Sátt um jöfnun lífeyrisréttinda	10
Borð 14	Traust	7
	Jafnrétti	7
	Virðing fyrir ólíkum hlutverkum á vinnumarkaði	6
	Öflugt eftirlit	4
	Almennt samþykki fyrir breyttu fyrirkomulagi	3
	Heiðarleiki	2
	Réttar efnahagslegar upplýsingar	2
Borð 15	Öflugt velferðarkerfi	8
	Jöfnun lífeyrisréttinda	7
	Byggja upp traust milli aðila	6
	Byggja traust milli aðila	6
	Koma fyrr að samningum	4
	Afstaða stjórnvalda skýr fyrirfram	4
	Tryggja húsnæðismál	3
	Laga launamun kynjanna	3
Borð 16	Vanda valið á undanfara	9
	Traust – heiðarleiki	9
	Efnahagslegur stöðugleiki	6
	Samstaða og sátt aðkomuaðila	5
	Ellilífeyrir ekki tekjutengdur	5
	Traust milli allra aðila	9
Borð 17	Jafna lífeyrishallann	8
	Efnahagslegur stöðugleiki	6
	Tryggja hagsmuni öryrkja og eldri borgara	4
	Öflug stéttarfélög og sambönd	4
	Stjórnmálaflokkar standi við gefin loforð	4
	Stjórnmálin horfi lengra en eitt kjörtímabil	4

	Verkalýðsfélög vinni sem ein heild	3
Borð 18	Markviss störf Alþingis – efnahagsáætlun til lengri tíma	10
	Lr. Launamunur	10
	Trú – traust – virðing – jafnrétti	10
	Skilgreining grunnþjónustu	7
	Stöðugleiki	4
	Meira vald sáttasemjara	2
	Raunfærnimat	1
Borð 19	Tryggja þarf aðkomu stjórnvalda til lengri tíma (ekki kjörtímabil)	7
	Tryggja grunnþarfir (heilbrigðishúsnæði)	6
	Samræma lífeyrisréttindi	6
	Ábyrg hagstjórn	5
	Samstaða aðildarfélaga	3
	Tala á gloppum í kerfinu (skattaskjól)	3
	Stjórnvöld gangi í takt og stjórn og stjórnarandstaða	3
	Sátt um þá hópa sem leiða (hverjir gefa merkið)	2
Borð 20	Betri hagstjórn	9
	Sameiginlegur skilningur allra aðila á stöðu þjóðfélagsins og því svigrúmi sem til staðar er til hækkana launa án þess að skerða kaupmátt	7
	Krónutölur í hækkun launa	6
	Eigum að vera einstaklingar í skattakerfinu og kjarasamningum	6
	Stöðugleiki	4
	Fjármálastjórn landsins þarf að vera í lagi	4
	Traust milli vinnumarkaðar og stjórnmála	3
Borð 21	Traust	7
	Traustur gjaldmiðill	7
	Þverpólitísk samstaða	6
	Samvinna við stjórnvöld	5
	Réttlát skipting	5
	Traustar tölfræðiupplýsingar	5
	Samstaða (m.a. á milli aðila vinnumarkaðarins)	5
	Félagslegur jöfnuður	3
Borð 22	Traust	11
	Samvinna	10
	Framfærsluviðmið endurreiknuð	4
	Stöðugleiki	3
	Raunhæf markmið	3
	Batnandi heilbrigðis- og menntakerfi	2
	Laga íbúðarvexti	2

	Að ríkið sé með	2
Borð 23	Búa til íslenskt módel	8
	Pólitísk sátt um verkefnið	8
	Traust	5
	Stöðugt gengi	4
	Af hverju nýtt samningalíkan?	4
	Heiðarleiki	3
	Samningsfrelsi	3
	Biðja ekki um meira en þú aflar	3
Borð 24	Skilningur á sameiginlegum markmiðum	10
	Traust	8
	Velferðarmál hluti af heildarsamkomulagi	7
	Stöðugt gengi	6
	Allir hópar skilji samfélagslega hlið verkefnisins	5
	Meiri greining á launum innan ASÍ	5
	Betri talnagögn	1
	Kalla eftir samanburðartölfræði	1
	Hvað verður um stéttarfélög v. SALEK	1
Borð 25	Traust	16
	Samstaða allra	11
	Upplýsingar	9
	Vextir lánastofnana	6
	Styð Villa	6
	Kostir og gallar	2
	Stöðugleiki	1
	Sameina öll félög	1
Borð 26	Jöfn ábyrgð	8
	Samvinna	8
	Minni græðgi í fjármálakerfinu og hjá atvinnurekendum	7
	Upplýst umræða	7
	Traust	7
	Virðing	3
	Stjórnmálaástand þarf að vera stöðugt	3
	Allir með	2

Samantekt umræðna úr fyrri umferð:

Borð 1-8

Forsendur eru efnahagslegur stöðugleiki, jafnræði milli kynja og á milli almenna og opinbera markaðarins. Þarf að ríkja traust á milli allra aðila og jafna lífeyrisréttindi. Félagslegt öryggi og

sterkt gjaldfrjálst velferðarkerfi er forsenda fyrir Salek. Aukin fræðsla og lýðræðisleg vinnubrögð, allir við sama borð, samstaða um markmið. Lægri vextir og tryggt að aukinn kaupmáttur sé niðurstaðan.

Borð 9-16

Lykilatriði er að byggt verði upp traust og virðing á milli allra aðila. Traust og sameiginlegan skilning þurfi hjá öllum aðilum, sérstaklega um launasamstarf og ákvörðun merkis þannig að allir séu tilbúnir að fylgja merkinu. Forsendur þess að nýtt samningslíkan og félagslegur stöðugleiki þurfi að vera undanfari líkansins. Meiri stöðugleiki sé í stjórn efnahagsmála og að það sé hlutverk ríkisvaldsins að tryggja það. Mikil áhersla á jöfnun lífeyrisréttinda – það sé lykilatriðið. Almenn hræðsla er við að komast á aldur og verða fyrir örorku og þurfa að framfleyta sér á þeim greiðslum sem þeim er ætlað að lifa af. Mikilvægt að áhrif verkalýðsfélaga minnki ekki í nýju kerfi. Ofurarðgreiðslum og ofurlaunum er mótmælt. Byrja kjarasamninga fyrr. Upplýsingagjöf sé rétt og raunsæ. Öllum sé tryggður jafn aðgangur að góðri heilbrigðisþjónustu með lágmarks gjaldtöku og að kynbundnum launamun sé útrýmt.

Borð 17-26

Traust var rauði þráðurinn í umræðunni – milli allra aðila. Stjórnmálin taki/sýni ábyrgð til lengri tíma. Krafa um efnahagslegan stöðugleika – ábyrgð á efnahagsstjórn og lægri vexti og stöðugt gengi. Jöfnun lífeyrisréttinda. Velferð – afkomutrygging – húsnæði og heilbrigðiskerfi Leiðrétting launamunar forsenda.

Flokkun efnisatriða í samantektum – 1. umferð

Efnahagslegur stöðugleiki

- Forsendur eru efnahagslegur stöðugleiki.
- Lægri vextir og tryggt að aukinn kaupmáttur sé niðurstaðan.
- Meiri stöðugleiki sé í stjórn efnahagsmála og að það sé hlutverk ríkisvaldsins að tryggja það.
- Krafa um efnahagslegan stöðugleika – ábyrgð á efnahagsstjórn og lægri vexti og stöðugt gengi.
- Stjórnmálin taki/sýni ábyrgð til lengri tíma.

Traust

- Þarf að ríkja traust á milli allra aðila.
- Lykilatriði er að byggt verði upp traust og virðing á milli allra aðila.
- Traust var rauði þráðurinn í umræðunni – milli allra aðila.
- Traust og sameiginlegan skilning þurfi hjá öllum aðilum, sérstaklega um launasamstarf og ákvörðun merkis þannig að allir séu tilbúnir að fylgja merkinu.

Jafnræði

- Jafnræði milli kynja og á milli almenna og opinbera markaðarins.
- Kynbundnum launamun sé útrýmt.

- Leiðrétting launamunar forsenda.

Jöfnun lífeyrisréttinda

- Jafna lífeyrisréttindi.
- Mikil áhersla á jöfnun lífeyrisréttinda – það sé lykilatriðið. Almenn hræðsla er við að komast á aldur og verða fyrir örorku og þurfa að framfleyta sér á þeim greiðslum sem þeim er ætlað að lifa af.
- Jöfnun lífeyrisréttinda.

Félagslegur stöðugleiki

- Félagslegur stöðugleiki þurfi að vera undanfari líkansins.
- Félagslegt öryggi og sterkt gjaldfrjálst velferðarkerfi er forsenda fyrir Salek.
- Öllum sé tryggður jafn aðgangur að góðri heilbrigðisþjónustu með lágmarks gjaldtöku.
- Velferð – afkomutrygging – húsnæði og heilbrigðiskerfi.

Annað

- Aukin fræðsla og lýðræðisleg vinnubrögð, allir við sama borð, samstaða um markmið.
- Mikilvægt að áhrif verkalýðsfélaga minnki ekki í nýju kerfi.
- Ofurarðgreiðslum og ofurlaunum er mótmælt.
- Byrja kjarasamninga fyrr.
- Upplýsingagjöf sé rétt og raunsæ.

Umferð 2

Í seinni umferðinni var rætt hvort þyrfti að tryggja að þeir sem á eftir koma semji á svipuðum forsendum og þeir sem semja fyrstir (undanfarinn)?

- Hvernig á að gera það?
- Hvað þurfum við að gera til þess að trúnaðarmenn og starfsmenn geti axlað ábyrgð á launamynduninni í dreifstýrðum samningum (staðbundnum sérkjarasamningum)?

Borð 1	Tryggja aðgengi stéttarfélaga að vinnustað ef ekki er trúnaðarmaður	9
	Gerðardómsnefnd (að norskri fyrirmynd)	7
	Gjaldfrjáls heilbrigðisþjónusta	8
	Hagræðing og aukin framlegð skili sér aukalega	7
	Sáttasemjari fái meiri völd	6
	Lækka tryggingargjald til að leiðrétta laun kvenna	3
Borð 2	Undirbúningur - kynningar - samvinna - vilji	11
	Auka ábyrgð trúnaðarmanna	8
	Auka vægi trúnaðarmanna	9
	Markaðslaun - ekki SALEK	7
	Hemil á verðhækkunum	6
	Samvinna - vilji stjórnenda	5
	SALEK	3
	Skipting kökunnar	3
Borð 3	Bæta aðgengi trúnaðarmanna að öruggum upplýsingum	10
	Auka menntun trúnaðarmanna	7
	Skýrar leikreglur	7
	Leiðandi spurningar	5
	Semja langskipt - mörg félög, einn samningur	4
	Langskiptur vinnumarkaður	4
	Miðstýrðar forsendur	4
	þarf að svara fyrst hvort SALEK	3
Borð 4	Öflugt trúnaðarmannakerfi m.a. greiðslu til trúnaðarmanna	10
	Atvinnurekendur greiði í trúnaðarmannasjóð	8
	Já, það þarf að vera hluti af samkomulaginu - traust alla leið	7
	Setja lög um SALEK eftir að samkomulagi er náð	5
	Allir að setja sér sameiginleg markmið	4
	Betrumbæta velferðarkerfið svo það grípi og haldi utan um þá sem detta af vinnumarkaði	3
	Auknar heimildir fyrir verkalýðsfélög til að vera trúnaðarmenn lítilla vinnustaða	2
	já - fyrri spurning	2

Borð 5	Fræðsla og þjálfun trúnaðarmanna og þeir hafi sterkara bakland	11
	Allir fái tækifæri til að semja um sín mál, en atkvæði greitt sameiginlega	7
	Samningur verður að vera með ákvæði um leiðréttingu ef aðrir semja betur	4
	Þarf að vera gert á svipuðum forsendum	2
	Þarf að gefa trúnaðarmönnum meiri völd	1
Borð 6	Þurfum fyrst að vilja SALEK sjálf	9
	Ekki takmarka samningafrelsi	8
	Traust	8
	Samstaða	7
	Gegnsæi	6
	Fræðsla trúnaðarmanna	6
	Krónutöluhækkun	3
	já við sp. um að þeir sem eftir koma semji á sömu nótum	3
Borð 7	Efling trúnaðarmanna	16
	Menntun og fræðsla starfsmanna	9
	Gagnkvæmt flæði upplýsinga	6
	Launaleynd afnumin	6
	Sanngirni og stöðugleiki	3
	Vernd samninganefnda	6
	Tímamörk viðræðna	3
	Skýrar leikreglur	2
Borð 8	Skapa aðkomu stéttarfélaga inni á vinnustöðum	8
	Blandaða leið krónutölu og %. Há krónutala þá lægri - lág % á hærri laun	7
	Merkið sé skýrt - ekki bara fyrir þá sem semja fyrst - líka þá sem á eftir koma	6
	Það þurfa allir að vera undir	6
	Efla trúnaðarmannakerfið	4
	Fyrirtæki upplýsa trúnaðarmenn um stöðuna með gagnsæjum hætti	3
	Búa til launatöflu sem tekur t.d. til menntunar og starfsaldurs	3
Borð 9	Með opnum glugga til að forðast höfrungahlaup	10
	Glugginn þarf að vera opinn á sama tíma	7
	Salek með tryggingu áður	5
	Virkari neytendavakt	5
	Auka þarf þekkingu við samningagerð hjá trúnaðarmönnum	5
	Sjálfstæð hagstofa ákveður prósentuhækkun í samningagerð	4
	Til að hægt sé að nota norræna módelið þarf að afnema verðtryggingu	4
	Trúnaðarmaður getur verið að hluta til ráðinn starfsmaður stéttarfélaga og fyrirtækis	3
Borð 10	Allir þurfa að vera með - helst samningar annars vald	9
	Gerðardómur til að taka á málum þeim sem eru ósáttir	1
	Ekki nauðsynlegt er verklag er lagað	1
	Burt með launaleynd	6

	Allir hafi rétt á að hafa vinnustaðasamning	10
	Efla trúnaðarmannafræðslu í samningatækni - bæta vernd trúnaðarmanna	9
Borð 11	Þarf að laga kerfið að íslenskum veruleika	11
	SALEK – fastgengi	9
	Menntun trúnaðarmanna og starfsmanna	9
	Nei	5
	Nei - en það þarf að vera þak	5
	Allir eða enginn	4
Borð 12	Efla stöðu trúnaðarmanna	6
	Efla tengsl trúnaðarmanna við verkalýðsfélögin	4
	Lög um trúnaðarmenn	4
	Hugarfarsbreyting	8
	Forsendur	4
	Efla trúnaðarmannafræðslu	3
	Vinnustaðaeftirlit	3
	Setja ramma	3
Borð 13	Traust	7
	Sátt um jöfnun lífeyrisréttinda	10
	Jafnrétti	7
	Virðing fyrir ólíkum hlutverkum á vinnumarkaði	6
	Öflugt eftirlit	4
	Almennt samþykki fyrir breyttu fyrirkomulagi	3
	Heiðarleiki	2
	Réttar efnahagslegar upplýsingar	2
Borð 14	Trúnaðarmenn fái þóknun frá stéttarfélagi	10
	Efla trúnaðarmannafræðslu og aðstoð við trúnaðarmenn	7
	Aukin þjálfun trúnaðarmanna	4
	Tryggja að samið sé fyrst þar sem afkoma er best	9
	Auka völd sáttasemjara	4
	Já, það þarf að binda hendur SA og ríkisins til að fylgja	5
	Auka vægi vinnustaðasamninga	3
Borð 15	Launað trúnaðarmannakerfi	11
	Rauðu strikin	9
	Öflug greiningardeild launþ.	9
	Trúnaðarmannafræðsla erlendis frá	8
Borð 16	Launaðir trúnaðarmenn	7
	Nei - ekki í dag, það á eftir að leiðrétta hópa	6
	Vantar gríðarlega aukningu á þjálfun trúnaðarmanna og styrkja bakland þeirra	4

	Trúnaðarmenn þurfa meiri þjálfun, utanumhald og aðstoð	2
	Já - með auknum efnahagslegum stöðugleika	4
	Já, traust og trúnaður	3
	Nei	3
	Já, með samkomulagi þar sem menn standa við sitt/ábyrg félagsleg vitund	3
	Já, með breyttu hugarfari atvinnurekenda	1
	Já, fyrstir koma fyrstir fá	1
	Já - rauð strik	1
Borð 17	Rýmra vald ríkisskattstjóra	7
	Stjórnvöld samstiga – samningum	9
	Trúnaðarmenn - mennta, upplýsa	10
	Fræðsla til starfsmanna atvinnurekenda	8
	Réttlát skipting/arður gangi til allra	11
	„nefnd“ sem traust ríkir um	4
	Trúnaðarmenn fái laun	2
	Auka heimildir til verkfalla	5
	Efla tengsl trúnaðarmanna við stéttarfélög	4
	Það þarf að tryggja markið	3
	Þekking – fræðsla	4
Borð 18	Meiri kynning á störfum trúnaðarmanna til atvinnurekenda	10
	Standa vörð um samningsfrelsið	8
	Tölfræðileg greiningarvinna mikilvæg í ferli	8
	Þjálfun trúnaðarmanna - aðkoma stéttarfélaga	5
	Tryggja öryggi trúnaðarmanna í lögum	5
	Eining um aðferðarfræði	4
	Trúnaðarmenn teknir með að samningaborðinu	2
	Laun til trúnaðarmanna vegna þeirra starfa	1
Borð 19	Rauð strik/forsenduákvæði	10
	Meiri virkni - efla félaga	8
	Nei og já - fer eftir hver fer á undan og eftir	7
	Sp. 1. nei - þannig kippum við samningsréttinn úr sambandi - grundvallarrétti okkar	7
	Ábyrgð starfsmanna er að kjósa sér öfluga samningamenn	6
	Nám í samningarétti/samningagerð	5
	Norrænt módel - nauðsynlegt að hafa samstöðu um	4
	að ekki verði höfrungahlaup í launum	
Borð 20	Aðgangur að upplýsingum	10
	Lagalegt umhverfi trúnaðarmanna	9
	Menntun trúnaðarmanna	6
	Efla stuðning stéttarfélaganna við trúnaðarmenn	5
	Sambærileg launaþróun	5
	Traust	3

Borð 21	Veita ríkissáttasemjara meira rými	5
	Greiða trúnaðarmönnum sérstaklega	4
	Skilgreina starf trúnaðarmanna	5
	Ekki tímabært að fara í SALEK	4
	Já, semja verklagsreglur	5
	Þarf að ná stöðugu módeli áður en þessi leið er farin	2
	Vantar að trúnaðarmenn séu nýttir í dag	2
	Mennta trúnaðarmenn	3
	Samþætta trúnaðarmenn á minni vinnustöðum - starfsgrunn	4
Borð 22	Launaskrið sé tryggt bæði alm./opinb.	8
	Vinnustaðafundi	6
	Stéttarfélög leiða	5
	Nei - skerðir samningsfrelsi	5
	Koma í veg fyrir höfrungahlaup	4
	Auka menntun trúnaðarmanna	3
	Hugsa um eigin hag - þ.e. einstaklingar semja sjálfir	3
	Burt með kjararáð	3
Borð 23	Að samningum verði skipt, ríkið semji fyrst í þessari lotu - almennir næst og öfugt	13
	Verði að tryggja að allir verði með og enginn komi eftir á	9
	Semja á sömu forsendum	6
	Setja fyrirfara í samninga	7
	Semja um krónutölu	6
	Ein upphæð fyrir alla	6
	Allir semja á saman tíma	4
	Félögin semji öll saman í upphafi	2

Samantekt umræðna úr seinni umferð:

Borð 1-8

Tortryggni varðandi spurningu í öðrum hluta, leiðandi og torskildar spurningar. Að öðru leyti þarf að efla menntun trúnaðarmanna og auka fræðslu til almennings. Tryggja samningsvilja, óljóst hver setur merkið. Allir sitja við samningsborðið en spurning um sameiginlega atkvæðagreiðslu. Auka hlutverk sáttasemjara og/eða gerðardómsnefnd. Tryggja aðgengi stéttarfélaga að minni vinnustöðum sem eru ekki með trúnaðarmenn. Hagræðing skili sér í launum.

Borð 9-16

Þarf að tryggja að þeir sem á eftir koma semji á svipuðum forsendum og þeir sem semja fyrstir? Hvernig þá? Sníða þarf kerfið að íslenskum veruleika. Kerfið hentar illa fámennum fyrirtækjum. Sameiginlegur skilningur allra aðila á stöðunni þarf að vera fyrir hendi (stjórnvöld og aðilar vinnumarkaðarins). Öflug greiningardeild þarf að vera fyrir hendi og passa að ekki séu ákveðnir

hópar sem fara fram úr öðrum. Gagnsæi er lykilatriði. Tryggja skal að samið sé fyrst þar sem afkoman er mest og tryggja að sú hækkun skili sér til allra. Hvað þurfum við að gera til að trúnaðarmenn og starfsmenn geti axlað ábyrgð? Fræðsla trúnaðarmanna með aðstoð stéttarfélags er mikilvæg. Launað kerfi þarf að koma að hjá trúnaðarmönnum, umbuna þarf trúnaðarstörf. Fræðsla trúnaðarmanna þarf að koma frá hinum Norðurlöndunum. Verndun og öryggi trúnaðarmanna þarf að aukast. Trúnaðarmenn hafa ekki nógu beitt vopn. Velta má fyrir sér hversu mikla ábyrgð er hægt að setja á trúnaðarmenn.

Borð 17-23

Launaðir/greitt til trúnaðarmanna. Menntun og þjálfun trúnaðarmanna. Styrkja lagalega stöðu trúnaðarmanna. Meiri stuðningur við trúnaðarmenn af hálfu stéttarfélaganna. Í umræðunni um spurninguna komu fram mjög ólík / andstæð sjónarmið til efnisins. Skoðanir voru ólíkar og umræðan mismunandi milli borða. Fram kom hjá mörgum að meiri upplýsingar um það hvað málið snýst – umræðan varð ómarkviss fyrir vikið.

Flokkun efnisatriða í samantektum – 2. umferð

Ýmis atriði

- Tortryggni varðandi spurningu í öðrum hluta, leiðandi og torskildar spurningar.
- Tryggja samningsvilja, óljóst hver setur merkið.
- Tryggja skal að samið sé fyrst þar sem afkoman er mest og tryggja að sú hækkun skili sér til allra.
- Hagræðing skili sér í launum.
- Allir sitja við samningsborðið en spurning um sameiginlega atkvæðagreiðslu.
- Auka hlutverk sáttasemjara og/eða gerðardómsnefnd.
- Tryggja aðgengi stéttarfélaga að minni vinnustöðum sem eru ekki með trúnaðarmenn.
- Sníða þarf kerfið að íslenskum veruleika.
- Kerfið hentar illa fámennum fyrirtækjum.
- Sameiginlegur skilningur allra aðila á stöðunni þarf að vera fyrir hendi (stjórnvöld og aðilar vinnumarkaðarins).
- Öflug greiningardeild þarf að vera fyrir hendi og passa að ekki séu ákveðnir hópar sem fara fram úr öðrum.
- Gagnsæi er lykilatriði.
- Í umræðunni um spurninguna komu fram mjög ólík / andstæð sjónarmið til efnisins. Skoðanir voru ólíkar og umræðan mismunandi milli borða.
- Fram kom hjá mörgum að meiri upplýsingar um það hvað málið snýst – umræðan varð ómarkviss fyrir vikið.

Fræðsla til trúnaðarmanna

- Fræðsla trúnaðarmanna með aðstoð stéttarfélags er mikilvæg.
- Fræðsla trúnaðarmanna þarf að koma frá hinum Norðurlöndunum.
- Menntun og þjálfun trúnaðarmanna.
- Efla menntun trúnaðarmanna og auka fræðslu til almennings.

Launaðir trúnaðarmenn

- Launað kerfi þarf að koma að hjá trúnaðarmönnum, umbuna þarf trúnaðarstörf.
- Launaðir/greitt til trúnaðarmanna.

Styrkja trúnaðarmenn

- Verndun og öryggi trúnaðarmanna þarf að aukast.
- Trúnaðarmenn hafa ekki nógu beitt vopn.
- Velta má fyrir sér hversu mikla ábyrgð er hægt að setja á trúnaðarmenn.
- Styrkja lagalega stöðu trúnaðarmanna.
- Meiri stuðningur við trúnaðarmenn af hálfu stéttarfélaganna.

Velferð

Niðurstöður hópavinnu 42. þings ASÍ
26.–28. október 2016

Hér á eftir fara niðurstöður hópavinnu 42. þings ASÍ. Tekin hafa verið saman öll atriði sem skrifuð voru á miða og lögð voru fram á hverju borði og flokkuð (yfirflokkar eru gulmerktir þegar það á við). Allir hóparnir fjölluðu um sama viðfangsefnið í fyrri umferð en svo var hópnum skipt upp.

Í fyrstu umferðinni var unnið með spurninguna: **Hver eru mikilvægustu verkefnin framundan í húsnæðis- og heilbrigðismálum?**

Miðarnir voru flokkaðir í tvo flokka – **Húsnæðismál** og **Heilbrigðismál.**

Í seinni umferðinni fjölluðu 4 borð nánar um heilbrigðismál og 4 borð nánar um húsnæðismál. Þátttakendur tóku með sér hugmyndir af borðunum í fyrstu umferð (bæði bunkana með miðum sem fengu atkvæði og bunkana með miðum sem ekki fengu atkvæði) og ræddu nánar um þær. Greidd voru atkvæði um forgangsmál.

Borð 1, 2, 3 og 4: Húsnæðismál – Hver eru mikilvægustu verkefnin framundan í húsnæðismálum og hvernig á verkalýðshreyfingin að beita sér?

Borð 5, 6, 7 og 8 – Heilbrigðismál – Hver eru mikilvægustu verkefnin framundan í heilbrigðismálum og hvernig á verkalýðshreyfingin að beita sér? Skiptir máli hver rekur heilbrigðisþjónustuna?

Tvær ályktanir komu út úr þessari málstofu og má sjá þær hér:
Ályktun um húsnæðismál

Ályktun um heilbrigðismál

Borð 1 – 4
Húsnæðismál

Borð 1	**Enginn yfirflokkur**	
	Kaupleigukerfi (sjá verkamannabústaðakerfi)	0
	Skattaívilnanir vegna kaupa á fyrstu íbúð	0
	Nota húsnæði sem er til, t.d. St. Jósepsspítala	0
	Fjölga leigufélögum	0
	Auka vaxtabætur	0
	Lækka vexti	0
	Taka aftur upp skyldusparnað	0
	Stöðugleiki í íslenskri pólitík. Lengri hugsun en til 4 ára	0
	Auka stofnstyrki til húsnæðismála	0
	Taka af verðtryggingu	0
	Vaxtabætur greiðist bara tekjulágum	0
	Leiguverð of hátt. Lífeyrissjóðir fjármagni ekki leiguhúsnæði til ágóða	0
	Vanda sig. Byggja vel	0
	Lægri vextir	0
	Aðstoða fólk við fyrstu kaup. Skattaívilnanir	0
	Af hverju fæ ég ekki lán? Húsaleigan er hærri en afborganir af láninu	0
	Fjölga íbúðum	0
	Fleiri íbúðir	0
	Fyrstu húsnæðiskaup	
	Hjálpa ungu fólki að eignast fyrsta húsnæði	5
	Skyldusparnað til húsnæðiskaupa	5
	Einfaldara greiðslumat	4
	Stuðla að því að allir geti eignast þak yfir höfuðið á viðráðanlegum kjörum	3
	Veita styrk við fyrstu kaup	0
	Lækkun vaxta	
	Lækkun húsnæðislánavexti	12
	Koma á félagslegu húsnæðiskerfi. Lækkun vaxta	7
	Blanda leiðum í húsnæði kaupa/leigja. Lækka vexti	0
	Ýmislegt	
	Ódýrt leiguhúsnæði	8
	Bæta vaxtabótakerfið	3
	Afnema verðtryggingu	1
	Skýra framtíðarsýn í húsnæðismálum	0
	Koma á heilbrigðu lánakerfi. Hætta niðurgreiðslu vaxta (vaxtabótum)	0
	Uppbyggingu á heimilum fyrir aldraða	0
Borð 2	**Stuðningur**	

	Tryggja leiguíbúðir um allt land	8
	Gera leigumarkað vænlegan til langtímaleigu	7
	Lækka fyrstu greiðslu í útborgun húsnæðis	5
	Fjölga litlum ódýrari íbúðum	4
	Tryggja ungu fólki öruggt húsaskjól	4
	Aðgengi	
	Skapa öflugan leigumarkað	2
	Félagsleg blöndun leiguhúsnæðis	1
	Byggja ódýrari íbúðir	1
	Íbúðafélag fyrir millitekjuhópinn	1
	Fjármögnun	
	Lækka vexti	17
	Skyldusparnað til húsnæðiskaupa	6
	Fá meira fjármagn	2
	Lækka viðmiðunarvexti til fólks m/ lágar tekjur	2
	Húsn.mál. Engin atkvæði 2. umferð	
	Fjölga félagslegum íbúðum	0
	Endurvekja félagslega húsnæðiskerfið	0
	Setja hömlur á hækkun á fasteignaverði	0
	Minni tekjutengingar	0
	Lækka viðmiðið í húsal.bótak.	0
	Húsn.mál. Engin atkvæði 1. umferð	
	Húsaleigubætur hækkaðar	0
	Að hækkun til leigjenda birtist ekki hækkun (bættur leiði ekki til)	0
	Hækka húsaleigubætur	0
	Breyta samsetningu á útreikningi á verðtryggingu	0
	Staðsetning leiguhúsnæðis fyrir tekjulága	0
	Sveitarfélög standi við loforð sín. Fjölgun íbúða	0
	Tekjutengd afborgun húsnæðislána (20–30%)	0
	Setja mörg á húsaleigu allt of há.	0
	Byggja minni íbúðir	0
	Bygging húsnæðis á viðráðanlegu verði	0
	Kaupendaþjónusta	0
Borð 3	**Framboð**	
	Húsnæði fyrir alla burtséð frá búsetu	22
	Auka lóðaframboð á góðu verði og styrkja leigufélögin sem er verið að stofna	1
	Húsnæði á landsbyggðinni	0
	Nýta húsnæði sem er til staðar	0
	Fjölga íbúðum fyrir alla hópa	0

	Nýta hús íbúðalánasjóðs	0
	Byggingareglugerð	
	Byggja hagstæðari íbúðir á lægra verði	11
	Lífeyrissjóðir/stefna okkar varðandi fjárfestingar	3
	Hagstæðari einingar	2
	Ekki byggja ónýt hús sem þarfnast lagfæringar strax	0
	Fjármögnun	
	Lækkun vaxta	24
	Lagfæra forsendur til greiðslumats vegna íbúðakaupa	0
	Núverandi kerfi óskilvirkt	0
	Lánaumhverfi óhagstæð lántakanda	0
	Hver stjórnar verði	0
	Húsnæðislánum stjórnað af bönkum með breytilegum vöxtum	0
	Leiguhúsnæði	
	Rekstur leigufélaga án hagnaðarsjónarmiða. Lagfæra reglugerð	1
	Fastsetja leiguverð. Stýra því	1
	Leiguhúsnæði, auka framboð	0
	Öryggi leigjenda	0
	Leigufélög fyrir tekjulága	0
Borð 4	**Húsnæðismál**	
	Hógvært húsnæði. Minni íbúðir	0
	Endurreisa félagslega húsnæðiskerfið	0
	Hækka reikna húsnæði í vísitölu	0
	Stöðva lóðauppboð	0
	Dreifa uppbyggingunni. Ekkert gettó	0
	Lækkun verðs á lóðum	0
	„Hið“ opinbera byggir og selur	0
	Fyrsta íbúð. Frekari úrbætur	0
	Að bankar lagi kröfur sínar gagnvart greiðslumati til að tryggja að fleiri geti keypt eigið húsnæði	0
	Slaka á sumum þáttum í byggingareglugerð	0
	Breyta byggingareglugerð. Ódýrari íbúðir fyrir (unga fólkið) . ALLA	0
	Gefa ungu fólki kleift að kaupa húsnæði	0
	Stórauka framboð lóða af nýbyggingu	0
	Fara eftir byggingareglugerð	0
	Fasta vexti 1,5–2% á húsnæðislánum	0
	Fleiri greiðsluform	0
	Koma blöndu á hve miklu af almennu íbúðarhúsnæði má ráðstafa til ferðamanna	0
	Hjálp fyrir ungt fólk að eignast fyrstu íbúð	0
	Vera með sér byggingarvísitölu	0

Lækkun vaxta á húsnæðislánum	0
Lækka vexti á íbúðarhúsnæði	0
Lækka vexti	0
Koma böndum á vexti	0

Búsetu skilyrði

Að taka upp sams konar íbúðarkerfi og verkamannabústaðir var og hét. 10% útborgun. Vextir 2,4% til 43 ára	8
Taka aftur upp skyldusparnað	7
90% lán til fyrstu kaupa	2
Byggja íbúðir fyrir ungt fólk. Ekki of stórar	1
Ekki einblína bara á fyrstu kaup húsnæðis	0
Búsetusamvinnufél. Fjölga úrræðum.	0
Taka upp kerfi sem virkar eins og skyldusparnaður gerði hér áður.	0

Vextir

Setja þak á vaxtaprósentu húsnæðislána	12
Vaxtalækkun	11
Verðtrygging af	2
Setja þak á vexti verðtryggðra lána	0
Verðtrygging af húsnæðislánum	0
Hætta niðurgreiðslu fyrir bankana. Beita sér að vöxtum	0

Leigumarkaður

Leigufélög séu kostur fyrir alla	4
Leigugreiðslur marki greiðslugetu í mati	3
Hækkun húsaleigubóta	0
Auka leigufélög	0
Fleiri leiguíbúðir	0
Skattaafslátt til leigusala langtímaleigu	0
Þrengja reglur um útleigu húsnæðis („ferðamenn“)	0
Ódýrt leiguhúsnæði	0
Skapa öryggi á leigumarkaði	0
Langtíma leiguhúsnæði fyrir alla	0

Enginn yfirflokkur

Kenna sparnað frá grunnskóla og upp	6
Húsnæðisbætur miðað við fjölskyldustærð	4
Efla iðnmenntun til að byggja allar þessar íbúðir	0
Flytja inn litlar einingaíbúðir f. bráðavanda	0
Ekki útborgun á íbúð. Auðvelda fólki á leigumarkaði að kaupa fyrstu eign	0
Húsnæðiskerfi er velferðarmál. Ekki hagkerfi/hagnaðar/viðskiptakerfi	0
Raunhæfar lausnir í húsnæði hjá öllum	0

Borð 5 – 8
Heilbrigðismál

Borð 5	**Heilsugæsla**	
	Efla heilsugæslu	5
	Heilsugæslan verði fyrsti viðkomustaður	2
	Meiri áhersla á forvarnir og (ó)hefðbundnar lækningar	2
	Hætta að byggja utan um myglu	1
	Tilvísunarkerfi verði í heilbr.k. (kosti minna með tilvísun hjá sérfr.)	0
	Bæta heilbrigðisþjónustu úti á landi	0
	Bæta heilsugæsluna (heimilislækna kerfið)	0
	Auka fjárveitingu í heilsugæsluna	0
	Einkavædda heilsugæsluþjónustu	0
	Sjúklingar fái þjónustu í heimabyggð	0
	Sjúkrahús	
	Jafnan kostnað milli landsbyggðar og höfuðborgarsvæðisins	12
	Lækka greiðsluþátttöku sbr. Norðurlöndin	4
	Skýra framtíðarsýn í heilbrigðismálum	3
	Hefja uppbyggingu LSH strax	3
	Auka framlag til heilbrigðismála almennt. Óháð kosningum	1
	Gott aðgengi að sjúkrahúsi, umferð	0
	Uppbygging spítala hratt	0
	Lækkun kostnaðar langveikra. Hraða byggingu á nýjum Landspítala	0
	Nýjan spítala á nýjum stað	0
	Aukið fjármagn til LSH sbr. umræða Kára	0
	Heilbrigðiskerfið	
	Fjölga hjúkrunarrýmum. Minnka biðlista	2
	Lækka gjöld á sjúklinga	2
	Draga úr einkarekstri (ekki arðgreiðslur úr heilbrigðiskerfinu)	0
	Sálfræði - þjónusta - partur af kerfinu	0
	Aukið fjármagn og þjónustu í heimahjúkrun	0
	Bæta fæðingarorlof	0
	Stöðva einkavæðingu velferðarþjónustu	0
	Forvarnir	
	Hætta að borða sykur -> minni fjárþörf í heilbrigðiskerfið	2
	Aldraðir	
	Hlúa að öldruðum. Dvalarheimili	7
	Bæta/endurnýja öldrunarþjónustu	4

	Aukið fjármagn í öldrunarþjónustu	3
	Betri öldrunarþjónusta með öflugri heimaþjónustu	1
	Öryggi	
	Opna neyðarflugbrautina	8
	LHG eigi að lágmarki þrjár þyrlur í stöðugri notkun	2
	Engin atkvæði	
	Ekki einkavæðingu í heilbrigðiskerfum	0
	Auka hlut ríkisins í 11%. Sjá tillögu Kára	0
	Staða öldrunarmála?	0
	Tryggja fjármögnun	0
	Lækka kostnað til sjúklinga í heilbrigðiskerfinu og einfalda það, „eitt þak“	0
	Lækka kostnaðarþátttöku sjúklinga	0
	Samnýta heilsugæslu og spítala	0
Borð 6	**Endurhæfing**	
	Auka endurhæfingu	1
	Betra upplýsingaflæði til sjúklinga	1
	Forvarnir. Hvernig fækkum við sjúklingum?	0
	Landsbyggðin	
	Stórefla læknisþjónustu á landsbyggðinni	5
	Huga að landsbyggðinni í staðsetningu spítalans	1
	Hafa flugvöll hjá spítala	0
	Styrkja sjúkrahúsin á landsbyggðinni	0
	LSH	
	Hvika ekki frá uppbyggingu á Hringbraut	9
	Öflugri og stærri bráðamóttaka. Áherslu skipt: Slys, veikindi	2
	Hraðari uppbygging nýs Landspítala á Hringbraut	0
	Öldrunarþjónusta	
	Einbýli á elliheimilum	6
	Efla heimaþjónustu aldraðra	1
	Efla heimaþjónustu	0
	Meira fjármagn í öldrunarþjónustu	0
	Vantar fleiri endurhæfingarstöðvar fyrir aldraða	0
	Þátttaka einstaklinga	
	Tekjulágir - þátttaka í heilbrigðisþjónustu	4
	Samræma bótagreiðslur. Einföldun	4
	Heilbrigðismál	

	Auka fjárveitingar	19
	Sálfræðiþjónusta niðurgreidd í kerfinu	1
	Efla heilsugæslustöðvar. Þær verði fyrsta stopp	0
	Ekki auka einkarekstur	0
	Engin atkvæði	
	Betra aðgengi upplýsinga fyrir sjúklinga	0
	Þarf að stórauka fjárframlaga til heilbrigðismála	0
	Aðgengi að heilbrigðisþjónustu	0
	Fjölga heilsugæslust.	0
	Fjölgun starfsmanna	0
	Auka möguleika á hlutastörfum v/ veikinda	0
Borð 7	**LSH**	
	Stytta biðlista í aðgerðir	0
	Byggja upp Landspítala sem fyrst	0
	Bygging sjúkrahúss	0
	Aukinn kraft í byggingu spítala við Hringbraut	0
	Nýr spítali á nýjum stað	0
	Heimaþjónusta	
	Eldra fólkið. Styrkja heimaþjónustu.	2
	Greiðsluþátttaka	
	Lækka gjaldskrá	0
	Geðheilbrigðisþjónusta. Ríkið tekur þátt	0
	Aðgengi að þjónustu með styrkjakerfi	0
	Ríkisþátttaka	
	Endurræsa	0
	Laga heilbrigðiskerfið strax. Kostnaður	0
	Aukið fjármagn til heilbrigðismála	0
	Ríkisstjórn. Meiri skatta í heilbrigðisþjónustu	0
	Ferðamenn	
	Forvarnir slysahættu til ferðamanna	0
	Fjölgun ferðamanna = styrkja heilbrigðisþjónustu	0
	Landsbyggðin	
	Leggja meira í heilbrigðismál úti á landi, s.s sjúkraflutningar og fleira	2
	Sérhæfa sjúkrahúsin. Landsbyggð	2
	Bætt þjónusta við landsbyggðina	0
	Heilbrigðisþjónusta fyrir alla - burtséð frá búsetu	0
	Bæta fæðingaþjónustu á landsbyggðinni	0

	Hjúkrunarheimili	
	Fjölga hjúkrunarrýmum fyrir aldraða	0
	Engin yfirflokkur	
	Bygging nýs Landspítala	13
	Minni greiðsluþátttaka sjúklinga	10
	Nýta sjúkrahús á landsbyggðinni	9
	Úrbætur í málefnum hjúkrunarheimila	7
	Vantar fyrir fólk á aldrinum 45-70 ára. Hjúkrunarrými	6
	Almennt tækjabúnaður	5
	Styrking heilbrigðisþjónustu á landsbyggðinni	3
	Stoppa farandverk lækn. svo það sé hægt að setja í fastar stöður	3
	Tryggja öllum heilbrigðisþjónustu á lægra verði	3
Borð 8	**Ekki einkavæða**	
	Samþætting í þjónustu við aldraða	0
	Allir hafi aðgengi að mannsæmandi hjúkrun/dvalarheimilum	0
	Aukið fjármagn í heilbrigðiskerfið	0
	12% af vægi í heilbrigðismál frá ríkinu til sjúkrahúsa	0
	Gjaldfrjálst heilbrigðiskerfi	0
	Lækka kostnað sjúklinga	0
	Bygging á nýjum spítala sett í forgang	0
	Klára nýjan spítala og tryggja rekstur hans	0
	Hraða uppbyggingu spítala	0
	Byrja á framkvæmdum á Landspítala tafarlaust	0
	Lækkun greiðslumarks í heilbrigðisþjónustu	0
	Framtíðarsjúkrahús á stað þar sem aðgengi er gott	0
	Lýðheilsa forvarnir	0
	St. Jóseps = Hjúkrunarheimili	0
	Spyrja atvinnuvegi um aflögufærni til LSH	0
	Byggja langlegurými fyrir sjúklinga	0
	Fleiri sjúkrarými f. aldraða	0
	Einfalda heilbr.m. aldraðra	0
	Forvarnir og upplýsingagjöf	
	Efla forvarnir	2
	Auka upplýsingagjöf	1
	Efla VIRK	1
	Húsnæði + tæki þjónusta	
	Að klára byggingu nýs spítala	13
	Húsnæði fyrir aldraða og sjúkra	7
	Ekki gleyma landsbyggðinni í heilbrigðismálum	0

Byggja nýjan spítala utan Hringbraut	0
Ljúka við Hringbraut. Hefja við Vífilsstaði.	0
Byggja nýjan spítala við Hringbraut strax.	0
Spítali við Hringbraut	0

Fjármögnun	
Halda heilbrigðisþjónustu á vegum ríkisins. Ekki einkavæða.	15
Hugmynd Kára Stefáns. 11% af landsframleiðslu nýtt í LSH	4
Heilbrigðismál. Meira fjármagn	0
Vera með frítt heilbrigðiskerfi	0
Lækka greiðslumark í heilbrigðisþjónustu	0

Grunnþjónusta	
Skilgreina grunnþjónustu í heilbrigðismálum	18
Aðgengilega heilbrigðisþjónustu	2
Bæta heimaþjónustu fyrir aldraða og öryrkja	2
Sálfræðiþjónusta viðurkennd af heilbrigðiskerfinu (niðurgreiðsla/samningur)	1
Bætt þjónusta við geðfatlaða	0
Bætt heilsugæsla	0
Tannlækningar í grunnþjónustu	0

Atvinnulíf og menntun

Niðurstöður hópavinnu 42. þings ASÍ
26. – 28. október 2016

Hér á eftir fara niðurstöður hópavinnu 42. þings ASÍ. Tekin hafa verið saman öll atriði sem skrifuð voru á miða og lögð voru fram á hverju borði og flokkuð. Yfirflokkar eru gulmerktir. Samantekt umræðna eru niðurstöður átta hópa eftir tvær umferðir. Allir hóparnir fjölluðu um sama viðfangsefnið í hvorri umferð.

Í fyrstu umferðinni var fjallað um hvernig menntakerfið eigi að bregðast við breytingum á vinnumarkaði og hvernig tryggjum við best stöðu og áhrif verkalýðshreyfingarinnar í þeirri vegferð? Í seinni umferðinni var fjallað um atvinnulífið. Hverjar eiga áherslur verkalýðshreyfingarinnar að vera í atvinnumálum og hvernig stuðlum við að samkeppnishæfu og heilbrigðu atvinnulífi?

Greidd voru atkvæði á atriðamiða (ekki yfirflokka, fyrir utan hóp 5 í menntahlutanum).
Tvær ályktanir komu út úr þessari málstofu og má sjá þær hér:
Ályktun um menntamál

Ályktun um atvinnumál

Umferð 1 - menntamál

Borð 1	Vinnumarkaður	Atkvæði
	• Menntakerfið þarf að vera sveigjanlegra, í takt við atvinnulífið	4
	• Koma á sveigjanlegri starfslokum eldra fólks og þannig frekara svigrúm fyrir ungt fólk á vinnumarkaði	
	• Framboð á námi þarf að endurspegla þarfir vinnumarkaðarins, sbr. framboð vs. eftirspurn	
	• Greiður aðgangur að upplýsingum um leiðir til að fá starfsreynslu sína metna, m.a. með raunfærnimati	
	• Viðurkenning á námi sem kemur innan úr fyrirtækjum	
	• Fagháskólanám í samvinnu við atvinnulífið og menntamálayfirvöld	
	• Þurfum að tryggja umbun fyrir aukna menntun (launaumbun)	
	• Fleiri starfstengdar námsbrautir	
	Stjórnvöld	
	• Menntakerfið þarf að fylgja tækniþróun, mögulega nýjar kennsluaðferðir	3
	• Fjármögnun menntaskerfisins er forgangsatriði	3
	• Leggja meiri áherslu á fjármögnun iðn- og verknáms	6
	• Auka vægi iðnnáms	
	• Fest verði í kjarasamningum að hækkun launa eigi sér stað að framhaldsskólanámi loknu	
	• Þörf á kortlagningu á þörf vinnumarkaðar til menntunar	
	• Niðurgreiðsla á gjöldum í iðn- og tæknigreinum, meiri hvati	
	• Auka tækifæri yngri einstaklinga til þess að koma fyrr inn á vinnumarkaðinn, t.d. nám með vinnu/vinna með námi	
	• Standa við stóru orðin, aukin fræðsla	
	Stéttarfélagið	
	• Menntaðir trúnaðarmenn þurfa viðurkennt diplóma sem nýtist í starfi á vinnumarkaði	
	• Auka menntun trúnaðarmanna	2

- Hreyfingin þarf að hafa víðsýni og ekki horfa á námsleiðir sem hindrun
- Efla menntun trúnaðarmanna
- Verkalýðshreyfingin þarf að hafa skýra sýn sem byggir á traustum grunni

Símenntun

- Auka stuðning við fullorðinsfræðslu 2
- Efla Fræðslumiðstöð atvinnulífsins og símenntunarstöðvar 1

Grunnskóli

- Kynna hreyfinguna í grunnskólum
- Fræða unga fólkið á „þeirra tungumáli“ á þeirra heimavelli
- Hlúa að yngri námsmönnum
- Aukið tækninám á grunnskólastigi 1
- Starfakynning í grunnskólum
- Nýta tækni við nýjar kennsluaðferðir 3
- Efla tengsl milli skólastiga

Samantekt umræðna á borði 1: Menntakerfið er fjársvelt, sérstaklega iðn- og verknám. Þarf að fylgja tækniþróun atvinnulífsins. Efla sveigjanleika og auka tækni í kennsluaðferðum.

Borð 2

Umbun vegna menntunar

- Semja um hærri laun vegna aukinnar menntunar og færni 4
- Auka fjármagn í menntun 2
- Umbun 1
- Fyrirtæki og verkalýðshreyfing samtaka 1
- Vera í forystu - sýna frumkvæði 1
- Fyrirtæki virkari í að endurmennta

Aukið námsframboð

- Fjölbreytt grunnám 4
- Aukið samstarf menntastofnana 2
- Aðgengi að skólum ekki tengt aldri
- Fagskóli
- Iðnnám sem tenging milli grunn- og framhaldsnáms
- Aukið framboð

- Meiri sveigjanleiki í framhaldsskólum

Nýjungar

- Stuðla að hugarfarsbreytingum 4
- Hugsum öðruvísi t.d. með fablabs
- Fab-lab
- Vera opin fyrir nýjungum

Raunfærnimat

- Mikilvægi raunfærnimats verði aukið 2
- Auka þarf iðnnám. Auka mætti vinnustaðanám 1
- Auka áherslu á raunfærnimat

Endurmenntun / Símenntun

- Gera meiri kröfur á málanám nýbúa 1
- Allar atvinnugreinar láti aukið fé í endurmenntunarsjóði 1
- Efling fullorðinsfræðslu
- Símenntun nauðsyn
- Fræðsla og símenntunarmiðstöðvar efldar
- Endurmenntun verði nánast skylda
- Endurmenntun

Samantekt umræðan á borði 2: Umbun vegna menntunar verði meiri með meira fjármagni í menntun. Stuðla að hugarfarsbreytingu í starfsnámi – hugsa út fyrir boxið. Fjölbreyttara grunnnám með tengingu við áframhaldandi nám. Raunfærnimat verði aukið – meira fjármagn í endurmenntun og símenntun.

Borð 3 **Efla iðn- og tæknínám - gera iðnnám COOL**

- Gera iðnnám vænlegri kost 5
- Efla iðnnámið með t.d. að kynna kosti þess
- Aukin áhersla á verk- og tæknimenntun
- Efla iðnmenntun
- Hugarfarsbreyting 2
- Óhrædd að taka áhættur
- Námskrá unnin meira MEÐ atvinnulífinu
- Aukinn sveigjanleiki með menntakerfinu
- Sveigjanleiki
- Tengja saman vinnumarkað og menntakerfi

Aukið fjármagn

- Aukið fjármagn – fræðsla, upplýsingar 8
- Ákvæði tekin út: ef aðili tekur námskeið og 1
- greiðir 30.000 þá tapar hann þriggja ára: 210 ef hann á rétt
- Aukið fjármagn inn í kerfið
- Ef aðili er skikkaður í endurmenntun að það séu greidd laun fyrir aðilann
- Landsmennt og Sjómennt fái meiri pening til úthlutunar
- Verkalýðsfélög komi meira að rekstri menntastofnana

Nútímavæðing

- Nútímavæða menntakerfið 7
- Hreyfanlegur skóli 1
- Breyta áherslum í grunnskólakerfi
- Fylgjast með breytingum á vinnumarkaði í þróun
- Auðvelda fjármagn
- Öll skólagögn á netið

Menntun fyrir alla – alltaf

- Jafnrétti til náms 6
- Símenntun
- Í gegnum símenntun
- Menntun alla ævi
- Raunfærni/ hæfnimat
- Fagmenntun, aukið úrval

Samantekt umræðna á borði 3: Hugarfarsbreyting í menntamálum. Auka þarf fjármagn í menntakerfið og leggja aukna áherslu á iðn- og tæknimenntun. Jafna rétt til náms, m.a. með netnámi og jöfnu aðgengi óháð búsetu, þjóðerni og aldri/tíma. Raunfærni metin og meta nám sem tekið er erlendis. Auka val og sveigjanleika. Nútímavæða menntakerfið.

Borð 4

Skipulag

- Verkalýðshreyfing og menntamálaráðuneyti þurfa að vinna saman 4
- Hæfari stjórnendur í menntakerfið 3
- Verkalýðshreyfing unnið rannsóknarvinnu, hvaða menntunar er þörf 2
- Fá stjórnvöld að setja skýrari stefnu vegna skapandi greina

- ASÍ og aðildarfélög styðji mikið betur við fræðsluaðila
- Fjölga fræðsluráðum þar sem símenntunarmiðstöð, starfsmenntasjóður, hagsmunaaðilar í greinum vinna saman
- Aukið samstarf við atvinnulífið
- Skilvirkni
- Námskrár í stöðugri þróun
- Síbreytilegt menntakerfi þar sem verkalýðshreyfing hefur áhrif
- Skilvirkara samstarf við atvinnulíf og skóla

Framtíðarsýn

- Ýta undir menntun hjá ungu fólki. Strax í skyldunámi 5
- Vantar tölur um þörf atvinnugreina fyrir starfsfólk - mannaflaþörf 1
- Fjölga störfum í tæknigeiranum á Íslandi svo unga fólkið starfi á Íslandi í framtíðinni
- Ýta undir tæknimenntun
- Byrja að kenna börnum meira skapandi verkefni
- Efla tækninám og iðnnám
- Efla enn frekar hæfnigreiningar starfa
- Vinna afurðir því tengt t.d. námskeið, raunfærnimat
- Samvinna og framtíðarsýn
- Þróast með breytingum

Fjármagn

- Fjármagn - miklu meira í öll skólastig 7
- Auka fjármagn til iðnnáms og tæknináms
- Vantar meira fjármagn frá ríkinu í menntamál almennt
- Meira fjármagn frá verkalýðshreyfingunni
- Setja þarf meira fjármagn í skapandi greinar
- Skapa þrýsting um meira fjármagn

Nám

- Auka fræðslu inn í fyrirtækin 3
- Auka framboð í rafrænni fræðslu 2
- Fjarnám
- Auka símenntun og endurmenntun í stofnunum sem verkalýðshreyfing og atvinnurekendur stjórna
- Fjölga möguleikum í raunfærnimati
- Raunfærnimat
- Símenntun

- Stýra skólafólkinu sem er í námi (menntaskóla) í tækninám.

Samantekt umræðna á borði 4: Það vantar fjármagn í menntakerfið, endurmenntun og skapandi kennslu. Vantar skýrari stefnu frá stjórnvöldum um framtíðarsýn í menntamálum. Efla iðn- og tækninám ásamt því skapandi nám. Samvinna atvinnulíf og ASÍ, skoða þörf á menntun framtíðar.

Borð 5

Hvati 14

- Aukin menntun, aukin laun
- Starfsnám - semja um greiðslur
- Raunhæfnimat verði metið til launahækkunar
- Hæfnigreina störf og nýta raunfærnimat til að starfsmenn sjái hvar kreppir og hvar þarf að bæta

Fræðsla 10

- Sortera í framhaldsnám. Of margir fara í bóknám sem ættu/vilja frekar verknám og þetta kallar á brottfall
- Hefja iðnám upp vs. bóknám
- Ná betur til náms- og starfsráðgjafa og foreldra, sérstaklega mæðra
- Eyða fordómum verknám vs. bóknám
- Kynna valmöguleika fyrr í menntakerfinu
- Fá verkalýðshreyfinguna til að koma í skóla og veita fræðslu
- Uppfræða fóstra/mentora
- Mentor - einstaklingsmiðaðra nám
- Efla námsráðgjöf
- Samstarf við fyrirtæki
- Koma því til Alþingis hversu verðmætt verknám er

Greining 8

- „Atvinnuþróagreiningarráð“ með framtíðarsýn
- Margar leiðir á öllum aldri

Framþróun 6

- Byrja tölvunarfræðslu strax í fyrstu bekkjum grunnskóla
- Forritun í grunnskóla
- Auka verk- og tæknimenntun í grunn- og

framhaldsskóla
- Iðnmenntun þarf að byrja/vera meiri í grunnskólum

Samantekt umræðna á borði 5: Umræðan einkenndist einna helst af þeim hvata sem þarf til að auka frekari starfsmenntun fyrirtækja. Launahækkun þarf að vera þar efst á baugi.

Borð 6

Efling iðn- og tækninám

- Aukin tæknimenntun. Áhersla grunnskóla/framhaldsskóla. Fablab
- Tenging starfsnáms v. fyrirtæki „samningar“

Fjármagn og greining

- Samvinna allra
- Fá rétta blöndu af námsefni og kennurum
- Aukið fjármagn til menntamála (tækjabúnaður, fjármagn) 5
- Efla símenntun og starfsmat 4
- Greina þörfina 3
- Aðlagast markaðinum

Kynning og ímynd

- Fá námsráðgjafa til að vinna með okkur 2
- Formenn verkalýðsfélaga komi inn í skóla til kynningar 1
- Kynna þá möguleika sem er boðið upp á
- Iðnnám er töff! 2
- Gera öllu námi jafnt undir höfði
- Iðnnám og bóknám verði gert jafnt

Kraftur stéttarfélaga

- Með þátttöku verkalýðsfélaga og fyrirtækja 2
- Við verðum að gera sjálf 1
- Vera samferða með atvinnulífinu
- Afnema aldurstengda aðkomu að framhaldsskólum 1

Samantekt umræðna á borði 6: Sátt um mikilvægi þess að efla menntamál – aukið fjármagn, þó sérstaklega iðn- og tækninám. Mikilvægt að bæta ímyndina. Meiri sveigjanleiki t.d. bætt símenntun. Stéttarfélög taki frumkvæði.

Borð 7

Starfsnám

- 40 klst. á ári greitt af atvinnurekanda, námskeið á

vinnutíma
- Námsbraut fyrir starfsmenn í verslun
- Nám og starf samtvinna 1
- Að greitt verði fyrir allt starfsnám 1
- Efla starfsnám 2
- Efla fullorðinsfræðslu

Verðgildi menntunar

- Þverfagleg menntun 4
- Raunfærnimat aðgengilegt og virðisaukandi 2
- Starfsnám sé metið til réttinda 3
- Halda í verðgildi menntunar
- Standa vörð um menntun/iðnmenntun
- Gera iðn- og tæknimenntun svalari

Námsleiðir

- Opnir „online“ kúrsar 3
- Efla almennt listnám 1
- Byrja fyrr að kenna ákveðnar greinar
- Byrja fyrr í skólakerfinu með upplýsingatæknigreinar
- Fjölga námsleiðum 1
- Fjölga námsleiðum sem endurspegla þarfir vinnumarkaðarins 3
- Atvinnuleiðir í skólakerfum sem fyrst

Samtal stjórnvalda og atvinnulífs

- Meta þarfir vinnumarkaðarins
- Samvinna milli aðila
- Skýra sýn stjórnvalda 1
- Finna hver eru sveigjanleg markmið stjórnvalda/atvinnulífs 1

Samantekt umræðna á borði 7: Við viljum sjá raunfærnimat og/eða starfsnám sé metið til réttinda og sé virðisaukandi fyrir einstaklinga. Auk þess að sjá þverfaglegar menntunar og fjölga námsleiðum m.a. með opnum námskeiðum á netinu. Með auknum stuðningi stjórnvalda og atvinnulífs.

Borð 8 **Fjölbreytileiki í námi**

- Áhersla á iðnnám og tæknínám 8
- Auka vinnustaðanám 3
- Rafrænt námsefni 1
- Samtal skólastiga 1

- Styrkja starfsnám, vinnustaðanám 1
- Aukið raunfærnimat 1
- Öll verk kalla á menntun
- Greina þarfir atvinnulífs
- Meira samtal skóla og atvinnulífs til að greina þarfir
- Raunfærnimat
- Byrja fyrr forritunarkennslu á grunnskólastigi
- Auka vægi iðnmenntunar og tæknimenntunar
- Auka tækniþekkingu
- Vera sveigjanlegur
- Einstaklingsmiðað nám. Hraða/hægja

Fjármagn

- Fjármagn 6
- Tryggja jafnt aðgengi til náms óháð aldri og efnahag 2
- Stuðningur/styrkur frá ASÍ til símenntunar
- Styrki til einstaklinga til að fara í nám líkt og á Norðurlöndunum

Kynningamál í skólum

- Kynning á framhaldsmenntun fyrr á grunnskólastigi 6
- Auka þekkingu grunnskólakennara á námsleiðum 1
- Náms- og starfsráðgjafar miðli upplýsingum um námsframboð
- Verkalýðsfélög kynni sig í skólum
- Grunnskólar heimsæki oftar iðn- og tækniskóla

Samantekt umræðna á borði 8: Rætt um áherslu á aukningu á iðn- og tæknínámi. Kynna það fyrr í skólum. Tryggja öllum aðgang að námi óháð aldri og efnahag, auka vinnustaðanám.

Umferð 2 – Atvinnumál

Borð 1

Viðurlög

- Keðjuábyrgð verkkaupi/verksali 5
- Koma betur í veg fyrir kt. svindl, harðari löggjöf
- Grimmar refsingar við brotum

Gæðaeftirlit 6

- Fjölbreytt og velborgandi störf
- Fjölbreytt störf 1

- Stuðningur (betri) við sprota
- Örugg og vel launuð störf
- Betri laun meiri gæði
- Standa vörð um áunnin réttindi og byggja ofan á
- Hreyfingin láti vita ef fyrirtæki eru að gera góða hluti
- Betri _____

2

Stéttarfélög

- Fræðsla til ungs fólks, sýnileiki og á þeirra tungumáli
- Efla ASÍ ung
- Auka eftirlit m.a. með fjölgun trúnaðarmanna 3
- Fjölga trúnaðarmönnum
- Setja sér markmið í atvinnumálum t.d. áherslur Ísl. næstu ár

Vinnustaðaeftirlit 6

- Einn réttur ekkert svindl ekki tímabundið átaksverkefni
- Vel skipulagður vinnumarkaður
- Skýrari leikreglur
- Koma öllu upp á yfirborðið
- Auka vinnustaðaeftirlit
- Óvænt eftirlit á fyrirtækjum
- Ríki, sveitarfélög og aðilar vinnumarkaðarins þurfa að vera með formlegt samstarf
- Öflugt vinnustaðaeftirlit 4

Samantekt umræðna á borði 1: Hreyfingin þarf að setja sér markmið í atvinnumálum. Viðurlög við brotum, verðum að vera hörð. Keðjuábyrgð aðalverktaka verði sett í lög. Efla þarf vinnustaðaeftirlitið.

Borð 2

Starfsmannaleigur

- Strangar reglur um starfsmannaleigur
- Virðing fyrir starfsfólki - reglum fylgt, ef ekki þá hafi það afleiðingar 6
- Virða leikreglur 1
- Verktaki í verkefnum ábyrgur fyrir undirverktökum

1

Gæði og fjölbreytni

- Áhersla á gæði kallar á aukna menntun
- Vinna betur eftir gæðastöðlum = eftirlit 4
- Nota uppl. tæknina betur v/ miðlun uppl. til félagsmanna 1

meiri meðvitund
- Fjölbreytni í atvinnumálum

Ábyrg auðlindastýring
- Ábyrg auðlindastýring

Nýtt samningamódel 4
- Búum til íslenskt samningamódel
- Viðurkenna menntun til hæfni og umbunar 3
- Reynum að skapa meira traust milli viðsemjenda

1

Eftirlit - svört atvinnustarfsemi
- Útrýma svartri atvinnustarfsemi
- Aukið eftirlit með svartri atvinnustarfsemi 1

Samantekt umræðna á borði 2: Strangar reglur um svarta atvinnustarfsemi, ábyrg auðlindastýring allra auðlinda. Strangar reglur um starfsmannaleigur. Nýtt íslenskt samningamódel, gæði og fjölbreytni starfa.

Borð 3

Hugmyndir
- Sveigjanleg starfslok
- Beita sér fyrir skattalækkun 1
- Opin fyrir breytingum

Bætt velferðarkerfi
- Styðja betur að aðilum sem lenda í örorku út af ýmsum kvillum

Aukin menntun
- Að þekkja þarfir atvinnulífsins
- Fræðsla á réttindum 6
- Aukin símenntun 3
- Styrkja til lýðháskóla 2
- Bæta símenntun 1
- Menntun og fræðsla
- Með aukinni þekkingu og tækni
- Ungur nemur gamall temur
- Nám með vinnu
- Hvati til fræðslu launaumbun

Efla löggjöf refsiramma

- Taka föstum tökum á svartri atvinnustarfsemi
- Burt með brot á launafólki 6
- Að hjálpa atvinnulífinu til þess að vera samkeppnishæft bæði innanlands og utan 1

Samantekt umræðna á borði 3: Mikilvægt að þekkja þarfir atvinnulífsins. Auka fræðslu, símenntun launafólks. Efla löggjöf vegna svartrar atvinnustarfsemi, kennitöluflakks og annarra brota. Refsirammi styrktur. Jafna launamun milli faggreina og útrýma kynbundnum launamun.

2

Borð 4

Eftirlit

- Koma í veg fyrir svarta atvinnustarfsemi
- Fræða fólk um rétt þeirra og að undanskot undan skatti er tap fyrir alla 4
- Uppræta skattasvindl 2
- Draga úr svartri atvinnustarfsemi enn frekar 1
- Efla eftirlit - skylda öll verkalýðsfélag að taka þátt
- Krefja stjórnvöld um að sjá til að lögum sé fylgt
- Koma í veg fyrir að fólk stundi svarta vinnu
- Uppræta skattasvindl
- Hækka launin svo fólk fari ekki út í svarta vinnu

Upplýsingar

- Efla fræðslu til ungs fólk (10. bekk til 20 ára) um réttindi og skyldur á vinnumarkaði, jafnaðarlaun eru ekki til
- Upplýsa útlendinga um kjarasamninga

2

Menntun

- Greina þarfir atvinnulífsins hvaða störf þarf
- Aukið fjármagn í menntamál eflir vinnumarkaði núverandi og framtíðar starfsfólk 5
- Menntun til launa 1
- Meta menntun til launa - hvetur til símenntunar
- Meta menntun og reynslu hjá fólki
- Efla tækniiðnnám og skapandi greinar

Lausnir

- Hækka sektir fyrir svarta atv. starfsemi
- Skýra refsiramma fyrir kjarasamningsbrot og svarta atv. starfsemi 5
- Meira samstarf við aðila vinnumarkaðarins. 2
- Breytt lagaumhverfi 1

- Fá auknar heimildir fyrir verkalýðsfélög 1
- Auka eftirlit 1
- Meira, aukið, öflugra eftirlit 2
- Efla eftirlit með sv. atvinnustarfsemi
- Stuðla að heilbrigðu atvinnulífi, lög og reglum fylgt eftir
- Fyrirtæki sem verða uppvís að borga svart eða halda fólki í ánauð, sbr. vegabréf borga sekt?
- Vetrarfrí fyrir fólk á almenna vinnumarkaðnum
- Vetrarfrí, skipuleggja betur
- Auka herða kröfur um vinnustaðask.
- Hækka og auka sektir
- Koma í veg fyrir mansal

Samantekt umræðna á borði 4: Svartri atvinnustarfsemi verður að útrýma t.d. með auknu eftirliti með auknum heimildum til aðgerða fyrir verkalýðsfélögin, t.d. sektir.

Borð 5

Svört atvinnustarfsemi

- Leggja áherslu á að uppræta svarta atvinnustarfsemi
- Uppræta svarta atvinnustarfsemi 6
- Drepa svarta atvinnu
- Auka eftirlit með svartri atvinnustarfsemi
- Vinnum gegn svartri atvinnustarfsemi

Annað

- Nýta vistvæna orku til atvinnuuppbyggingar
- Atvinnuþróunarráð þarfagreining á markaðinn, framtíðarsýn 8
- Framlengja endurgreiðslu á vsk. allir vinna 5
- 1 réttur ekkert svindl 4
- Hærri laun fyrir iðnmenntun
- Laun starfsmanna eiga að tengjast hag fyrirtækjanna 3
- Sanngjarnt regluverk allir við sama borð 2
- Skattaafsláttur fyrir sprotafyrirtæki 2
- Skapa góð rekstrarskilyrði 1
- Ábyrg réttindafræðsla 1
- Gegnsæi 1

Samantekt umræðna á borði 5: Nokkur umræða var um mikilvægi þess að uppræta svarta atvinnustarfsemi og imprað á hvaða leiðir væri hægt að fara í þeim efnum þ.á m. með því að framlengja endurgreiðslu á allir vinna. Einnig var nokkur umræða

um mikilvægi þess að nýta vistvæna orku til atvinnuuppbyggingar t.d. með framleiðslu á sólarrafhlöðum.

Borð 6	**Heilbrigt atvinnulíf**	
	• Stórefla vinnustaðaeftirlit	
	• Keðjuábyrgð strax	5
	• Sýna atvinnuskírteini	4
	• Starfsmannaleigur 183 daga reglan	1
	• Eftirlitsfulltrúa verkalýðshr. + fyrirtæki	
	• Meira eftirlit	
	• Stóraukið eftirlit á vinnustöðum	
	• Aukin samvinna verkalýðshr. við fyrirtæki	
	• Að leikreglur séu virtar	
		2
	Menntun og nýsköpun	1
	• Vera jákvæð fyrir breytingum	
	• Nám með vinnu	
	• Meiri iðnmenntun	1
	• Menntamál	1
	• Samtal – nýsköpun	
	• Með menntun og nýsköpun	
	Annað	1
	• Lágmarkslaun upp	
	• Hærri laun fyrir aukna menntun t.d. starfsmat	3
	• Jafnvægi í framboði og eftirspurn vinnuafls	
	• Endurskoðun laga m.a. hvað varðar veitinga + gistihús	
	• Meiri fagmennska	1
	• Áherslur á trúnaðarmenn	
	• Stöðugleiki	

Samantekt umræðna á borði 6: Mikil umræða um heilbrigðan vinnumarkaði þar sem kallað er eftir stórauknu eftirliti á vinnustöðum og keðjuábyrgð. Einnig rætt um mikilvægi menntunar og nýsköpunar. Lægstu laun þurfi að hækka.

1

Borð 7	**Ábyrgð**	
	• Keðjuábyrgð	
	• Gera fyrirtæki ábyrg fyrir störfum sínum (verkefnum)	9
	• Hafa eftirlit með kennitöluflakki	
	• Leita leiða til að ná niður vaxtastigi	1
	• Kröfu á stjórnvöld um lagasetningar	
	• Harðari refsingar við sjálfboðavinnu	1

- Samkeppnishæft skattaumhverfi
- Stytta vinnuvikuna 1
- Styrkja lögverndun iðngreina

Réttindi 1

- Kynna betur rétt og skyldur launþega
- Standa vörð um réttindi
- Jafnrétti (aldurslega) á vinnumarkaði

Aukin virðing starfa 2

- Hífa upp verðgildi og virðingu stétta innan ASÍ
- Stuðla að aukinni virðingu iðn- og tæknigreina

1

Eftirlit

- Með því að efla eftirlitsstofnanir
- Efla eftirlit 2
- Efla vinnustaðaeftirlit
- Koma í veg fyrir misnotkun starfsfólks erl. undirverktaka
- Koma í veg fyrir mansal
- Efla gæslu svarta markaðarins 1
- Sporna gegn svartri starfsemi - allra hagur 3
- Eftirlit með starfsm. leigum
- Allir vinna aukið mótframlag frá vinnumálasjóð atvinnulausra 2
- Afnema undirboð, einn réttur ekkert svindl
- Endurskoðun vinnuskilríkja, ekki hver sem er geti búið þau til

Samantekt umræðna á borði 7: Við ræddum um aukna ábyrgð stjórnvalda (keðjuábyrgð). Við teljum að efla þurfi allt eftirlit t.d. með svartri atvinnustarfsemi og starfsmannaleigum. Einnig varðandi vinnustaðaskírteini. Við viljum jafnrétti á vinnumarkaði bæði tengt kyni og aldri.

2

Borð 8 **Efnahagsumhverfi**

- Vinna sameiginlega að stöðugleika launafólks, atvinnurekenda og stjórnvalda
- Kalla eftir stöðugri hagstjórn. Sterkan gjaldmiðil 8
- Með breytingum á skattkerfinu þannig að það sé ekki hagur í að vinna svart. Td. 10% flatur skattur 2
- Hagræðing í opinbera kerfinu
- Auðvelda skattkerfið svo atvinnulífið skili sköttum

Félagslegt undirboð	
• Svört atvinnustarfsemi verði gerð refsiverð	
• Tryggja fjármagn í eftirlit	9
• Kennitöluflakk / keðjuábyrgð	4
• Stoppa félagsleg undirboð	1
• Tryggja að allir spili eftir sömu leikreglum	1
• Með auknum lagarömmum og fangelsi við kt.flakki	
• Atvinna fyrir alla	
Þekking	
• Stuðningur við nýsköpun og sprotastarfsemi	
• Stuðla að jöfnum tækifærum fyrir alla, konur / karla, fatlaðir, ófatlaðir	3
• Hvetja til menntunar á öllum stigum	2
• Aukið námsefni fyrir erlenda starfsmenn svo töluð sé íslenska	
• Leggja áherslu á tækni/tölvufærni og þróun	
• Rannsóknarstyrkir	
• Auka framboð á tæknistörfum	
• Styrkja innviði	
• Auka rétt starfsmanna til endurmenntunar	

Samantekt umræðna á borði 8: Stöðva ber félagsleg undirboð, stoppa kennitöluflakk og koma á keðjuábyrgð. Tryggja fjármagn í eftirlit, svört atvinnustarfsemi verði refsiverð. Einfalda skattkerfið og stoppa í glufur til að koma í veg fyrir undanskot. Styrkja innviði atv.lífs. Auka starfs- og endurmenntun og stuðla þarf að jöfnum tækifærum fyrir alla, konur, karla, fatlaða, ófatlaða. Auka framboð á tæknistörfum. Þarf nauðsynlega stöðuga hagstjórn. Hvetja til símenntunar á öllum stigum. Mikið rætt um að herða refsiramma vegna brota atvinnurekenda gagnvart launafólki.

Vinnumarkaður og jafnrétti

Niðurstöður hópavinnu 42. þings ASÍ
26.–28. október 2016

Hér á eftir fara niðurstöður hópavinnu 42. þings ASÍ. Tekin hafa verið saman öll atriði sem skrifuð voru á miða og lögð voru fram á hverju borði og flokkuð. Samantekt umræðna eru niðurstöður níu hópa eftir tvær umferðir. Allir hóparnir fjölluðu um sama viðfangsefnið í hvorri umferð.

Í fyrri umferð var fjallað um hvernig treystum við stöðu launafólks og komum í veg fyrir undirboð á vinnumarkaði og hvert er hlutverk verkalýðshreyfingarinnar í þessum efnum?
Í seinni umferðinni var fjallað um hver eru mikilvægustu verkefnin til að koma á jafnrétti á vinnumarkaði og hvert er hlutverk verkalýðshreyfingarinnar í þeim efnum?

Samantekt umræðna eru niðurstöður níu hópa eftir hverja umferð.

Tvær ályktanir komu út úr þessari málstofu og má sjá þær hér:
Ályktun um jafnréttismál
Ályktun um vinnumarkaðinn

Umferð 1 - Vinnumarkaðurinn

Atriði	Fjöldi atkvæða
Stöðva kennitöluflakk	30
Bætt löggjöf, sterkara regluverk og harðari viðurlög	29
Efla verkefnið Einn réttur, ekkert svindl! og vinnustaðaeftirlit	28
Strangari viðurlög við brotastarfsemi	22
Koma á keðjuábyrgð	22
Auka fræðslu og stuðla að viðhorfsbreytingu	18
Aukin réttindi til stéttarfélaganna	8

Samantekt umræðna eftir borðum:

Borð 1
Styrkja þarf regluverkið með innleiðingu keðjuábyrgðar og mun harðari viðurlögum gagnvart vanskilum á gjöldum og kennitöluflakki. Hópurinn vill efla verkefnið Einn réttur, ekkert svindl! enn frekar og efla vitund um raunverulega samfélagsábyrgð.

Borð 2
Nauðsynlegt að setja skýrari lög og reglur. Stöðva kennitöluflakk og efla vinnustaðaeftirlit.

Borð 3
Mikilvægt að sporna við svartri atvinnustarfsemi með auknu eftirliti og skýrari reglum. Með lagasetningu gagnvart brotum og auknum heimildum stéttarfélaga og trúnaðarmanna. Mikilvægt að skýrar vinnureglur séu gagnvart brotum og rekstrarleyfi atvinnurekanda samanber kennitölur og skírteini. Aukið og samþætt samstarf ríkis, sveitarfélaga, SA og stéttarfélaganna.

Borð 4
Rætt um að það þurfi að vera harðari viðurlög til staðar. Einnig var rætt um að efla þurfi hlutverk trúnaðarmanna, auka þá fræðslu sem þeir fá og upplýsingar. Rætt var um mikilvægi fræðslu. Það þarf að auka fræðslu til launafólks og einnig í skólum. Fræðsla um réttindi og skyldur á vinnumarkaði mætti vera hluti af námi í grunnskólum.

Borð 5
Brot á réttindum launafólks á ekki að umbera. Slík brot kalla á útilokun á vinnumarkaði og háar fjársektir. Efla þarf fræðslu til atvinnurekenda, launafólks og rekstraraðila.

Borð 6

Menn sammála um að lykilatriði sé að bæta og styrkja lög og reglukerfi t.d. varðandi kennitöluflakk og keðjuábyrgð. Mikilvægi upplýsinga til að breyta viðhorfi í samfélaginu. Staðarþekking stéttarfélaganna mikilvæg. Þarf að bæta í starfið og jafnvel stofna sérdeild allra stofnana/aðila sem að vinnunni koma.

Borð 7

Niðurstaða hópsins er skv. atkvæðagreiðslunni að mikilvægt sé að bæta löggjöf um keðjuábyrgð sem og auka samfélagslega ábyrgð fyrirtækja. Einnig að auka upplýsingagjöf til erlendra starfsmanna um leið og þeir koma til landsins t.d. með skilti í Leifsstöð. Gera þarf eftirlit á vinnustöðum sýnilegra og öflugra þannig að vinnuveitendur hræðist heimsóknir þeirra.

Borð 8

Rauði þráðurinn í umræðunni var að það þyrfti að breyta lögum og veita verkalýðsfélögum auknar heimildir til aukins eftirlits og að geta beitt viðurlögum. Að auki var talað um að efla fræðslu um réttindi og skyldur á vinnumarkaði, aflétta launaleynd og auka gegnsæi.

Borð 9

Mikið rætt um bætta löggjöf og strangari viðurlög við brotum. Einnig að aukin ábyrgð fari á atvinnurekendur. Efla vinnustaðaeftirlit og kynningu og fræðslu á stéttarfélögum og réttindum.

Umferð 2 - Jafnrétti

Atriði	Fjöldi atkvæða
Fæðingarorlof + dagvistun	47
Jafnlaunavottun + lögfesta	35
Afnám launaleyndar - s.s. rýmkun birtingar skattaupplýsinga	27
Sömu laun - sama vinna	20
Hugarfarsbreyting/staðalmyndir	19
Vinnutími (sveigjanlegur + styttur)	18
Aukin fræðsla um jafnrétti - fræðsla í skólum og á heimilum	14
Jöfn tækifæri/almennt	7
Jafnrétti fyrir karla + fjölsk.	5
Lögbinda jafnlaunavottun	4
Kynjakvótar	3
Tryggja laun til að sinna veikum fjölskyldumeðlimum	2
Verkalýðshreyfingin (eigin ranni)	2
Unglingataxtar	1

Samantekt umræðna eftir borðum:

Borð 1

Hópurinn vill lögleiða jafnlaunastaðalinn þannig að endurskoðendur geti tekið það í ársreikning. Efla þarf fæðingarorlofskerfið í samræmi við tillögur ASÍ/BSRB. Jafnframt þarf að auka fræðslu á öllum stigum til að ná fram viðhorfsbreytingu.

Borð 2

Eigum að leggja áherslu á að það verði hugarfarsbreyting í samfélaginu. Kynin eru jöfn. Þegar kynbundinn launamunur hefur verið leiðréttur skapast kannski meira svigrúm. Jöfn tækifæri fyrir alla.

Borð 3

Fræðsla þarf að færast niður í grunnskólana. Jafnlaunavottun er verkfæri til að jafna kjör á vinnumarkaði. Endurskoðun á fæðingarorlofskerfið með kynjagleraugum. Jafnrétti byrjar heima fyrir. Verkalýðshreyfingin þarf að skoða betur hjá sjálfri sér.

Borð 4

Rætt var um jafnrétti á vinnumarkaði og mikilvægi þess að aflétta launaleynd. Það er mikilvægt að fólk fái sömu laun fyrir sama starf. Rætt var um að konur og karlar eigi að fá jafn langan tíma í fæðingarorlof. Dagvistun þarf að vera örugg eftir fæðingarorlof. Það myndi stuðla að auknu jafnrétti ef jafnlaunavottun væri innleidd í auknum mæli.

Borð 5

Launaleynd leiðir til launamisréttis. Sömu laun fyrir sömu vinnu. Jafnlaunastaðall er verkfæri sem fyrirtæki þurfa að taka upp. Auka jafnréttisfræðslu á öllum skólastigum. Fæðingarorlof þarf að standa undir nafni og tryggja fjölskyldu réttindi beggja kynja.

Borð 6

Mikil áhersla á möguleika á að samræma einkalíf og atvinnu með styttingu vinnuvikunnar. Karlar vilja ekki gefa eftir sín völd. Konur þurfa að gefa eftir völd heima fyrir. Breytt hugarfar. Breyta ímynd kvennastétta.

Borð 7

Setja þarf lög um jafnlaunavottun. Fyrirtæki með 5 starfsmenn eða fleiri starfi ekki nema með launavottun. Þrjú atriði voru jöfn í 2.–4. sæti. Jafnlangt fæðingarorlof fyrir bæði kynin skylda. Afnema þarf launaleynd og breyta staðalímyndum með því að jarða Barbie og Ken.

Borð 8

Rauði þráðurinn að það þyrfti samfélagslega hugarfarsbreytingu þar sem jafnrétti karla til þátttöku í uppeldi og heimilishaldi eru dregin fram. Fræðsla/styrkja kynin til að semja fyrir sig. Gegnsæi kjara er nauðsynleg og henni er hægt að ná með jafnlaunavottun.

Borð 9

Áhersla á jafnlaunavottun sé skylda, viðurlög við brotum. Einnig rætt um fæðingarorlof og dagvistun og vinnutíma. Hugarfarsbreyting og vitundarvakning.